

Prsten

UDRUGA HRVATA
Bosne i Hercegovine

Snaga zajedništva

AKTUALNO

Jozo Pavković

Kad gospodarstvenici
budu važniji od političara...

RAZGOVOR

Dragan Čović

Snagom svehrvatskog jedinstva
do jednakopravnosti i
opstanka Hrvata u BiH

PREDSTAVLJAMO

Novi logo i znak Prstena

Simbolika povezanosti,
isprepletenosti i zajedništva
istovjetna je načelima
Udruge Prsten

DOBAR SAVJET ZLATA VRIJEDI

MORO & KUNST, d.o.o., Podružnica Zagreb, Trgovanje investicijskim zlatom
Ulica kneza Branimira 71 a, 10000 Zagreb, Hrvatska
T: 00385 1 646 35 75, M: 00385 99 428 7180, moro@moro.hr, www.moro.hr

Dragi moji prstenovci i prstenovke!

Pred vama je novi broj našeg časopisa Prsten. Vjerujem uvijek pomalo bolji od prethodnog. Zahvaljujem svima koji su vrijedno i volonterski radili na stvaranju ovog broja. Običaj je i tradicija, a to su vrijednosti do kojih svi držimo, da predsjednik Udruge napiše uvod na temu po vlastitom izboru. Primijetili ste sigurno da je ovo prvi broj časopisa s novim znakom/logom i novim sloganom, pa sam odlučio da zajedništvo i zajednica budu tema mojeg uvodnika. Kad sam počeo pisati prve retke, shvatio sam da sam se primio vrlo zahtjevnog zadatka. Primjerice, o tome kako funkcionira elektronički sustav za ubrizgavanje goriva u motoru automobila mogao bih pisati neograničeno, no vratimo se temi...

Kad se izgovori riječ zajednica, a izgovaramo je svakodnevno, čini se da je sve jasno i jednostavno, ali nije uopće tako. Naime, čak i sociolozi svjetske klase nemaju usuglašenu definiciju pojma zajednica i svatko od njih tumači je na svoj način, pa ću pokušati i ja. Vjerujem da ćemo u tom prepoznati Prsten kao zajednicu i svatko sebe kao pojedinca u toj zajednici, bez obzira na bogatstvo različitosti koje nas krase.

Postoje jednostavnije i konkretnije zajednice, kao brak, obitelj, sportske zajednice i razne manje grupe okupljene oko zajedničkih interesa i ciljeva. Postoje i one zahtjevnije za organiziranje i funkcioniranje kao što su nacionalne, društvene, tradicionalne, lokalne, globalne i razne druge zajednice. Sad mi je jasno zašto sociolozi nemaju jedinstvenu definiciju zajednice, iako je ona temelj svakog društva.

E sad, je li Prsten zajednica organizirana oko zajedničkih interesa, koja okuplja i živi u međusobnom odnosu na određenom području ili je Prsten zajednica organizirana oko zajedničkih vrijednosti i ciljeva, uz dodatnu društvenu povezanost unutar šireg geografskog područja.

Volio bih vjerovati da ćemo se složiti kako je Prsten kao zajednica ovo drugo. Vrijednosti oko kojih se okupljamo i koje zajednički dijelimo jesu odgovornost, marljivost, upornost, ponos, poštenje, međusobno uvažavanje, tradicija i raznolikost.

Vjerujem, dragi moji, kako dijelite mišljenje da nas je Prsten okupio upravo oko tih vrijednosti i svima stvorio snažan osjećaj pripadnosti našoj zajednici koja nam je kroz međusobno povezivanje otvorila neograničene mogućnosti, kao i da smo izgradili snažan osjećaj zajedništva, snage i uključivosti.

Naučili smo zajedno se veseliti, ali i tugovati, naučili smo postići suglasje oko spornih pitanja, naučili smo cijeniti naše različitosti kao golem kapital, naučili smo tuđu priliku prepoznati i pretvoriti u svoju i još puno, puno toga što nam je omogućio Prsten.

Kao i svaka druga zajednica, i Prsten ima svoje izazove i one kojima baš ne odgovara povezivanje i jačanje bilo kakve skupine, a pogotovo ne ovakve snažne i moćne kao što je Prsten. Možemo ih podijeliti na unutarnje i vanjske opasnosti ili izazove.

Neki od nas odmah su se sjetili mantre iz bivše države o opasnostima unutarnjeg i vanjskog neprijatelja, koji nikad ne spava. Kao unutarnji izazov vidim moguću namjeru pojedinaca da Prsten iskoriste za vlastite interese. To ne mora biti nužno loše, jer zajednica, među ostalim, mora pomagati i pojedincima, ako se to provodi institucionalno i ne na štetu zajednice i drugih pojedinaca, odnosno ako je to ujedno dobrobit za zajednicu ili druge njezine članove.

Individualne su razlike bogatstvo, ali i opasnost, i treba se kroz uključivost i toleranciju naučiti nositi s tim. Lokalna pripadnost je također snaga, ali i opasnost od stvaranja osjećaja nejednake zastupljenosti, nepravednosti, međusobne ugroženosti, i to lako može postati temelj za podjele.

Zasićenje ili nedostatak entuzijazma također su izazovi koji se s vremenom neizbježno javljaju. Osobna ili grupna isključivost je dodatna stalna opasnost, koja može bitno narušiti snagu zajedništva.

Sve navedene opasnosti u zadnjih smo četrnaest godina postojanja Prstena u većoj ili manjoj mjeri iskusili. Othrali smo se tim izazovima i nisu nam nanijele veću štetu, što pokazuje odgovornost i zrelost, pokazuje da nam je stalo.

Vanjski izazovi ili opasnosti bili bi svi oni pojedinci i grupice kojima ne paše zajednica Prsten kao izvor moći, Prsten kao tvornica inicijative i zajedništva. Zatim razne društvene, interesne i političke skupine jer zajednice smanjuju moguću manipulaciju. Nezaustavljivi naleti modernizma imaju, svjesno ili nesvjesno, cilj razbijanje svake tradicionalne zajednice. Prijekopotrebna i inače korisna digitalizacija stvara nove virtualne zajednice i grupe u koje se lako ulazi i *klikom* izlazi jer, osim osjećaja trenutačne zabave, ne stvara nikakvu pripadnost i odgovornost. Naš je zadatak, dragi moji *prstenovci* i *prstenovke*, sve navedene i navedene opasnosti pretvoriti u prilike, što smo pokazali da znamo, a nikako se boriti protiv novih tehnologija i ostalih izazova koje suvremeno društvo nosi sa sobom.

Naš Prsten doživljam kao izraz zajedničke prirodne volje, utemeljene na zajedničkim vrijednostima, emocijama i tradiciji, koja stvara zajedničke čvrste veze kao dominantnu snagu i temelj svakog društva.

Prsten doživljam i kao zajednicu u kojoj svaki pojedinac može naći sebe i u njega ugraditi svoje vrijednosti i osobnosti. Ako dijelite barem dio razmišljanja sa mnom, onda ćemo se i dalje zajedno boriti za naš Prsten i bit će sve snažniji i snažniji. Vjerujem da ovakav Prsten zaslužuje naš novi slogan - Snaga zajedništva.

Dragi moji, želim vam blagoslovljen i spokojan Božić te sretnu novu godinu, zdravlja i zadovoljstva u zajedništvu s vašim obiteljima i s našim Prstenom!

Vaš Pavo Zubak

Prsten

UDRUGA HRVATA
Bosne i Hercegovine

PRSTEN

IZDAVAČ

Udruga Hrvata BiH Prsten

Ulica grada Vukovara 235,
10000 Zagreb
prsten@udruga-prsten.hr
www.udruga-prsten.hr

UREDNIŠTVO

Marija Alvir Trogrlić
Gordana Jelavić
Pavo Zubak
Marjan Biškić
Draženko Mamić
Vera Rede
Ivo Grgić
Mirjana Milićević
Tado Jurić
Stjepan Stjepić
Ivana Milas
Klara Barišić
Tonči Visković

LEKTURA I KOREKTURA

Gordana Jelavić

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

Zvonimir Frank

NAKLADA

10 000 primjeraka

TISAK

Printera Grupa

ISSN

1846-338X

50 **SAVJETUJEMO**

Paušalni obrt vs. trgovačko društvo

Prsten je u ovom broju predstavio izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju. U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju. U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

DODATNIM RADOM DO VEĆIH PRIHODA

Zbog dodatnog načina života i potrebe za pojačanim radom ljudi su izmislili zanimljive načine zaradivanja. U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

POSREDOVANJE U PROMETU NEKRETNIM PRAVNIM PREDMETIMA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

51

ČEŠLIČNE KONSTRUKCIJE

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

LIJEČENJE VODA - GENERATOR BAZENA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

RODOLJUBNA DVA DODIČNA POLJA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

KISELJAK POČEVA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

str. 50-53

60 **PREDSTAVLJAMO**

KISELJAK

MJESTO UODNOS ZHVLJENJA I ISPLATIVOS INVESTRANJA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

STANOVANJE DOPIS

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

RODOLJUBNA DVA DODIČNA POLJA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

KISELJAK POČEVA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

61

LIJEČENJE VODA - GENERATOR BAZENA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

RODOLJUBNA DVA DODIČNA POLJA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

KISELJAK POČEVA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

str. 60-63

86 **HUMANITARNI KONCERT ZA AKCIJU MLADI MLADIMA**

PETAR GRAŠO ZA DJECU MEDUGORJA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

MAJKA TRAJANČIĆ I MAJKA ČORBAČIĆ

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

RODOLJUBNA DVA DODIČNA POLJA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

KISELJAK POČEVA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

87

PETAR GRAŠO ZA DJECU MEDUGORJA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

MAJKA TRAJANČIĆ I MAJKA ČORBAČIĆ

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

RODOLJUBNA DVA DODIČNA POLJA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

KISELJAK POČEVA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

str. 86-87

90 **TRADICIJA**

OBIČAJ TETOVIRANJA KATOLIKA SREDIŠNJE BOSNE

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

MAJKA TRAJANČIĆ I MAJKA ČORBAČIĆ

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

RODOLJUBNA DVA DODIČNA POLJA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

KISELJAK POČEVA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

91

OBIČAJ TETOVIRANJA KATOLIKA SREDIŠNJE BOSNE

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

MAJKA TRAJANČIĆ I MAJKA ČORBAČIĆ

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

RODOLJUBNA DVA DODIČNA POLJA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

KISELJAK POČEVA

U ovom broju predstavljamo izbor zanimljivih tekstova koji su se pojavili u posljednjem broju.

str. 90-91

72 PREDSTAVLJAMO

RUSIJA NAŠIH SNOVA – MISIJA NAŠEG IZBORNIKA

73

Snaga zajedništva

Uz podršku ruske ambasade u BiH, u organizaciji Udruge Prsten, u okviru projekta 'Rusija naših snova' održana je u Sarajevu konferencija za štampu. Na konferenciji su prisustvovali predstavnici ruske ambasade, Udruge Prsten i predstavnici lokalne zajednice. Konferencija je bila otvorena riječima predsjednika Udruge Prsten, Dragana Čovića, koji je istaknuo važnost suradnje između Rusije i BiH. Također su prisustvovali i predstavnici ruske ambasade, među ostalim ambasador Rusije u BiH, Vladimir Ivanov. Konferencija je zaključena zajedničkim izjavama i fotografiranjem sudionika.

72

U ovom broju predstavljamo vam naše najvažnije vijesti iz svijeta i doma. U ovom broju predstavljamo vam naše najvažnije vijesti iz svijeta i doma. U ovom broju predstavljamo vam naše najvažnije vijesti iz svijeta i doma.

RAZGOVOR

4 DRAGAN ČOVIĆ, PREDSEDATELJ DOMA NARODA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH, PREDSEDNIK HNS-a I HDZ-a BIH

AKTUALNO

8 POSTFESTUM IZBORA U BIH

OSVRT

10 ISELJAVANJE HRVATA IZ BIH

DOGAĐANJA

34 HUMANITARNI KONCERT ZAKLADE PRSTEN
38 SVETI NIKOLA ZA DJECU PRSTENA
76 VEČER ČLANOVA I PRIJATELJA UDRUGE I ZAKLADE PRSTEN U ZAGREBU
83 SVEČANA AKADEMIJA UDRUGE BH HRVATA PRSTEN U MOSTARU

str. 72-73

82 IZJAVIŠTA IZBORNA SKUPŠTINA UDRUGE BOSANSKEGOVAČKIH HRVATA PRSTEN

IZBRANO NOVO VODSTVO PRSTENA U BIH

OBILJEŽENA PRVA OBLJETICA OSNOVANJA UDRUGE BOSANSKEGOVAČKIH HRVATA PRSTEN U BIH

PRSTEN SNAGA KOJA POVEZUJE I OBEZBEUJE

83

U ovom broju predstavljamo vam naše najvažnije vijesti iz svijeta i doma. U ovom broju predstavljamo vam naše najvažnije vijesti iz svijeta i doma. U ovom broju predstavljamo vam naše najvažnije vijesti iz svijeta i doma.

SAVJETUJEMO

50 DODATNIM RADOM DO VEĆIH PRIHODA

PREDSTAVLJAMO

32 USPJEŠAN MLADI PODUZETNIK I ČLAN FORUMA MLADIH TOMISLAV ANTUNOVIĆ
60 KISELJAK – MJESTO UGODNOG ŽIVLJENJA I ISPLATIVOG INVESTIRANJA

PREDSTAVLJAMO

72 RUSIJA NAŠIH SNOVA – MISIJA NAŠEG IZBORNIKA

str. 83-85

88 FORUM MLADI

89

BOŽIĆNA HUMANITARNA AKCIJA MLADI MLADIMA

AKCIJA SE NASTAVLJA

90

U ovom broju predstavljamo vam naše najvažnije vijesti iz svijeta i doma. U ovom broju predstavljamo vam naše najvažnije vijesti iz svijeta i doma. U ovom broju predstavljamo vam naše najvažnije vijesti iz svijeta i doma.

ISTRAŽUJEMO

64 RURALNI PROSTOR BIH: ZAUVIJEK IZGUBLJEN ILI PRILIKA ZA NOVI ISKORAK?

SAZNAJEMO

68 MOŽDA STRAH I NIJE TAKO STRAŠAN
70 UTJECAJ MODERNIH TEHNOLOGIJA NA MENTALNO ZDRAVLJE MLADIH

INFORMIRAMO

80 KONZULATI RH U LIVNU I VITEZU

UMJETNOST

56 UMJETNICI IZ BOSANSKE POSAVINE U DONJIO TRAMOŠNICI

KULTURA

58 PRVA MONOGRAFIJA HERCEGOVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

92 TRADICIJA

93

BOŽIĆNI OBIČAJI U ŽEPAČKOM KRAJU

94

U ovom broju predstavljamo vam naše najvažnije vijesti iz svijeta i doma. U ovom broju predstavljamo vam naše najvažnije vijesti iz svijeta i doma. U ovom broju predstavljamo vam naše najvažnije vijesti iz svijeta i doma.

HUMANOST

27 KLUB ŽENA ZA UDRUGU BETHLEHEM
86 HUMANITARNI KONCERT PETRA GRAŠE
88 BOŽIĆNA HUMANITARNA AKCIJA MLADI MLADIMA

TRADICIJA

90 OBIČAJ TETOVIRANJA KATOLIKA SREDIŠNJE BOSNE
92 BOŽIĆNI OBIČAJI U ŽEPAČKOM KRAJU

str. 92-93

U tekstovima autori iznose vlastita stajališta koja ne odražavaju nužno stajališta Udruge Prsten.

Predsjedatelj Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, predsjednik Hrvatskog narodnog sabora i Hrvatske demokratske zajednice BiH Dragan Čović govori o stanju u Bosni i Hercegovini, godini nakon izbora u kojoj nije formirana nova vlast, odnosima naroda, europskoj budućnosti te potpori Hrvatske, Hrvatima u BiH i BiH na putu u EU.

Prošlo je godinu dana od izbora u BiH, a vlast još nije uspostavljena. Što je razlog tome, tko je glavni krivac?

Vlast još uvijek nije uspostavljena zbog političkih uvjetovanja stranaka iz Sarajeva. Deklarativno se ona vežu za nastavak NATO puta BiH, ali je stvarna pozadina nastojanje da se na taj način stekne naklonost i potpora Zapada za političko modeliranje BiH, koje bi je u konačnici stavilo na raspolaganje političkim strukturama Bošnjaka kao najbrojnijeg naroda. Ustav BiH ne poznaje niti priznaje kategoriju većinskog naroda i upravo zato uspostavlja mehanizme razdiobe vlasti koji onemogućavaju bilo kojem od konstitutivnih naroda ekskluzivitet u upravljanju BiH. Nužno je stoga da bošnjačke elite odustanu od politika koje miniraju postojeće aranžmane i teže uspostavi građanske, tj. bošnjačke nacionalne države, u kojoj bi Hrvati, pa i Srbi, u najboljem slučaju imali status nacionalne manjine. Kad se stvari sagledaju na ovakav način, jasniji postaju uzroci i ciljevi postojećih uvjetovanja i blokada.

Reforma Izbornog zakona ključno je pitanje za bosanskohercegovačke Hrvate. Kakvo će rješenje partnerima na bošnjačkoj i srpskoj strani ponuditi Hrvati?

Nama je u HNS-u jako važno da se obnovi privrženost načelima koja su isključiv temelj za reformu Izbornog zakona BiH i njegovo usklađivanje s Ustavom kako je to definirano u odluci Ustavnog suda BiH o legitimnom predstavljanju. Ustavni je sud jasno utvrdio načelo legitimnog predstavljanja, vezao ga za načelo konstitutivnosti i time pozicionirao kao stup konstitucionalnog razvoja BiH i demokratskog odlučivanja na razini svake od konstitutivnih nacionalnih zajednica. Drugim riječima, čak i da sve drugo promijenimo u Ustavu BiH, pa

Dragan ČOVIĆ, predsjedatelj
Doma naroda Parlamentarne
skupštine BiH, predsjednik
Hrvatskog narodnog sabora
i Hrvatske demokratske
zajednice BiH

SNAGOM SVE JEDINSTVA DO JED I OPSTANKA

Valentina RUPČIĆ, zamjenica glavnog urednika Večernjeg lista BiH

*Bez svehrvatskog jedinstva
Hrvati ne bi mogli opstati u
ovakvim okolnostima niti se
izboriti za svoju jednakopravnost
s drugim dvama narodima,
koja je svakim danom sve bliža
i izglednija s obzirom na snagu
jedinstva sve izraženijeg u
društveno-političkom životu BiH*

Činjenica da smo se sve ove godine u izrazito nepovoljnim okolnostima održali kao politički narod dovoljno je snažna poruka svima, pa i poticaj bošnjačkim partnerima da Hrvate prihvate kao nezaobilazan čimbenik u sukreiranju razvoja BiH

HRVATSKOG NAKOPRAVNOSTI HRVATA U BIH

čak sam ustroj i organizaciju države, konstitutivnost ostaje kao konstanta i mjerilo svake moguće projekcije konstitucionalnog poretka i političkog uređenja BiH.

MOGUĆE JE POSTIĆI JEDNAKOPRAVNOST

U Sarajevu do sada nije bilo sluha za hrvatske zahtjeve. Očekujete li i na temelju čega promjenu stava Bošnjaka?

Ta se promjena nužno mora dogoditi pa je s tog stajališta ona i očekivana. Pitanje je vremena kad će se s te strane prepoznati iskrenost i spremnost na suradnju hrvatske strane u rješavanju svih pitanja ključnih za poboljšanje unutarnjih odnosa i iskorak BiH u smislu euroatlantskih integracija. Osim toga, brojni prethodni pokušaji slabljenja, desubjektivizacije i dekonstituiranja Hrvata u BiH dio su potpuno promašenih politika, koje su s jedne strane homogenizirale Hrvate, a s druge nanijele goleme štete međunacionalnim odnosima, koji u zemlji kao sto je BiH moraju biti puno bolji u općem interesu. Činjenica da smo se sve ove godine u izrazito nepovoljnim okolnostima održali kao politički narod dovoljno je snažna poruka svima, pa i poticaj bošnjačkim partnerima da Hrvate prihvate kao nezaobilazan čimbenik u sukretiranju razvoja BiH.

Kako gledate na ponašanje međunarodne zajednice, posebno SAD-a i EU-a?

Američko poimanje demokracije je kompetitivno i u njihovoj su perspektivi politički sukobi ti koji generiraju demokratski razvoj i procese. U višenacionalnim državama takav je pogled u dobroj mjeri neprikladan, gdje je naglasak manje na kompeticiji, a više na suradnji i konsenzusu. Prevaga bilo koje strane vodi narušavanju ravnoteže i situaciji u kojoj jedna etnička većina dolazi u dominantan položaj i dobiva mogućnost raspolagati sudbinom malobrojnijih etničkih zajednica. Takav scenarij ne može biti dio demokratske evolucije BiH jer sa sobom ne nosi ništa dobro. Naši prijatelji u Americi često ne vide zamku koju neminovno sadrži čista primjena građanskih načela u višenacionalnim državama, što se ponekad odražava i na njihovo viđenje naše stvarnosti, tako da često i nesvjesno potenciraju politike koje pogoduju etničkim većinama, u ovom konkretnom slučaju Bošnjacima.

Europska unija kao cjelina ima više senzibiliteta za politički pluralizam i društvenu raznolikost te razumije njihovu povezanost, a naš je zadatak

na tom planu dokazati da je u BiH moguće pomiriti oba standarda, i prava građanina kao pojedinca i pripadnika kolektiviteta. Dakle, moguće je postići jednakopravnost u punom smislu riječi. Ta poveznica mora dobiti svoj jasan izraz kroz politički dogovor o ustavnim i zakonskim rješenjima koja će podjednako štiti i građanska prava zajamčena na razini EU-a, kao i nacionalna koja protežira naš Ustav.

ISKRENOST I DOBRONAMJERNOST POLITIKE RH PREMA BiH

Kakva je suradnja bosanskohercegovačkih Hrvata s Republikom Hrvatskom?

Ona je iz godine u godinu sve kvalitetnija, a izražena je kroz intenzitet interakcije i porast broja projekata koji nas vežu i konkretno pomažu Hrvatima BiH da bolje i dugoročnije osmisle svoju egzistenciju i ostanu svoji na svome. Osim izravne potpore očuvanju konstitutivnosti Hrvata BiH u kulturnom i gospodarskom pa i društveno-političkom smislu, tom suradnjom jačaju se spona i osjećaj povezanosti Hrvata u objema domovinama. Velike zasluge u tom pogledu pripadaju i Vladi RH na čelu s predsjednikom Plenkovićem koji je prepoznao strateški značaj očuvanja konstitutivnosti Hrvata u BiH. Tu je prisutno iskreno i potpuno razumijevanje položaja Hrvata u BiH i izazova s kojim se susrećemo.

Osim izravne potpore očuvanju konstitutivnosti Hrvata BiH u kulturnom i gospodarskom pa i društveno-političkom smislu, suradnjom s RH jačaju spona i osjećaj povezanosti Hrvata u objema domovinama

Hrvatska uskoro preuzima predsjedanje EU-om. Može li s te pozicije utjecati na položaj Hrvata u BiH i približavanje BiH EU-u?

Hrvatska je u proteklom razdoblju već učinila mnogo u smislu istinitog percipiranja hrvatskog pitanja u BiH, podižući svijest o tome da je to integralno pitanje BiH i njezine europske budućnosti. Čak štoviše, perspektive Hrvata u BiH na najizvravniji su način vezane za europsku budućnost ove zemlje. Na toj će poziciji iskrenost i dobronamjernost politike RH prema BiH još više doći do izražaja te će bitno utjecati na harmonizaciju unutarnjih odnosa, rješavanje otvorenih pitanja koja opterećuju euroatlantsku perspektivu i unutarnje odnose BiH. Predsjedanje EU-om dodatno će pridonijeti regulaciji narušene unutarnje ravnoteže u BiH koja je ključna i za njezinu regionalnu stabilnost.

Može li se više uraditi na povezivanju i suradnji s Hrvatima podrijetlom iz BiH? Koliko oni mogu pridonijeti BiH i posebno sunarodnjacima u njoj?

Jako je važno konkretizirati odnose i kapitalizirati veze s iseljeništvom kroz konkretne aktivnosti i projekte koji će objediniti resurse i kapacitete Hrvata u domovini i iseljeništvu. Posebno je važno njegovati odnose s novom generacijom iseljenika, kako bi se sačuvala privrženost i osjećaj povezanosti s hrvatskim narodom u objema domovinama, a onda to prezentirati kao prednost europskog naroda koji je blagoslovljen s

dvjema domovinama i realnom perspektivom da obje te domovine u najskorije vrijeme zajedno postanu dijelom ujedinjene Europe.

JEDINSTVO HRVATA NUŽNO ZA OPSTANAK U BIH

Često se govori o svehrvatskom jedinstvu. Koliko je ta ideja uopće realna?

Ta je ideja već u velikoj mjeri zaživjela kroz HNS, ali i povezivanje Hrvata u BiH, RH i iseljeništvu. Danas su Hrvati jedinstveni u ključnim nacionalnim pitanjima. Imamo opći konsenzus o nužnosti izmjena Izbornog zakona i u pogledu implementacije ustavnog prava na legitimnu predstavljenost u institucijama na svim razinama, osobito u Domu naroda i Predsjedništvu BiH. Bez tog jedinstva Hrvati ne bi mogli opstati u ovakvim okolnostima niti se izboriti za svoju jednakopravnost s drugim dvama narodima, koja je svakim danom sve bliža i izglednija s obzirom na snagu jedinstva koje je sve izraženije u društveno-političkom životu BiH.

Kako zaustaviti iseljavanje bosanskohercegovačkih Hrvata pa i potaknuti povratak u domovinu onih koji su iz nje otišli?

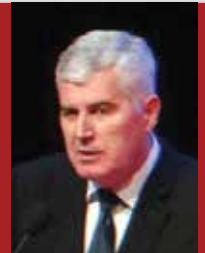
Uz snažniji gospodarski zamah, investicije, nova radna mjesta, socijalnu sigurnost, ali i izgradnju ambijenta političke stabilnosti u sprezi s vjerodostojnom europskom perspektivom BiH temeljni su preduvjeti. Otud je hrvatska politika u BiH i snažno proeuropska, jer je to okvir unutar kojeg se rješavaju sva druga pitanja koja trenutačno opterećuju egzistenciju u BiH, a ovu zemlju čine nesigurnim mjestom za življenje. Te će se stvari vrlo brzo morati mijenjati uvođenjem europske političke kulture i općeg načina života koji vrednuje rad, pristojnost, gostoljubivost, odnose poštovanja, raznolikost, pluralizam, te visoko vrednuje toleranciju, društvenu odgovornost i solidarnost.

Danas su Hrvati jedinstveni u ključnim nacionalnim pitanjima. Imamo opći konsenzus o nužnosti izmjena Izbornog zakona i u pogledu implementacije ustavnog prava na legitimnu predstavljenost u institucijama na svim razinama, osobito u Domu naroda i Predsjedništvu BiH

Prsten
UDRUGA HRVATA
Bosne i Hercegovine

O Prstenu

Udruga Prsten svojim je djelovanjem postigla izniman uspjeh u organizacijskom, kao i u operativnom smislu. Uspjeli su ostvariti većinu ideja koje su se rađale u proteklih 14 godina, nastojeći pomoći Hrvatima BiH, u početku ponajprije Posavine, gdje je vrlo teško nešto postići, posebno da se naši ljudi vraćaju, a potom i Hrvatima u drugim krajevima BiH, kao i bosanskohercegovačkim Hrvatima u RH. Kvalitetan rad koji nema veze s politikom, ali ima izniman poticaj, i to ne samo za mlade. Druga je vrijednost Prstena ekonomski potencijal tvrtki koje su se uvezale u Udrugu, što se ne može usporediti ni s jednom drugom udrugom u RH.

Važna je poruka kojom se ne isključuje nikog iz hrvatskog korpusa na području BiH, što može pridonijeti i poboljšanju našeg statusa u pogledu ustavne i institucionalne jednakopravnosti, jer kao narod moramo imati konstitutivnost i suverenost prepoznatu kroz čitavu BiH, u potpunosti ravnopravno s drugim dvama narodima. Također, najvažnije je da politika nije ušla u Prsten ni na koji način, a to je najopasnije što se Udruzi može dogoditi jer se onda događaju unutarnje podjele. Udruga je uvijek bila iznad politike i to se mora i dalje očuvati, a svi mi koji smo u politici moramo to razumjeti i poštivati.

Ponosan sam što sam upoznao sve te divne ljude i hvala im na svemu što su dosad učinili, kao i na onom što namjeravaju raditi i u budućnosti. U više sam navrata razgovarao s ljudima u političkom vodstvu BiH, kao i RH, s Predsjednicom i premijerom, i svi su prepoznali vrijednost Udruge, a činjenica kako prate rad Udruge i u Saboru i Vladi pa i Uredu Predsjednice najbolje pokazuju što znači Prsten u Hrvatskoj. Nadam se da će se tako razvijati i Prsten u BiH, te da će se gospodarstvenici također umrežiti kako bi pojačali mogućnost investiranja u BiH i otvaranja novih radnih mjesta, jer Prsten im daje dodatnu snagu koju pojedinac ne može imati.

KAD GOSPODARSTVENICI BUDU VAŽNIJI OD POLITIČARA...

Gospodarstvo ruši barijere koje gradi politika unutar BiH, ali i među zemljama. Što bi tek bilo kad tih političkih zidova uopće ne bi bilo, kad bi se predstavnici triju naroda u BiH korektno dogovorili o budućnosti ove zemlje, a odnosi sa zemljama u susjedstvu relaksirali?

Jozo PAVKOVIĆ, glavni urednik Večernjeg lista BiH

Bosna i Hercegovina ušla je u drugu godinu bezvlašća. Iako su u BiH još u listopadu organizirani i provedeni redoviti izbori za državnu, entitetsku i županijsku razinu vlasti, u ovoj komplicirano uređenoj zemlji tek se pred kraj 2019. godine nazire formiranje preostalih nekoliko vlada.

Neiskreni dogovori vode se među strankama pobjednicama, a izvršne vlasti u vrijeme pisanja ovog teksta još nije bilo na državnoj i razini entiteta Federacija BiH te u nekoliko županija u Federaciji. Politika ucjena rezultirala je pat-pozicijom, a izlaz je nagovijestio politički dogovor o imenovanju Zorana Tegeltije iz SNSD-a za novog predsjedatelja Vijeća ministara.

IZBORI U BIH – POPIS STANOVNIŠTVA

U normalnim zemljama izlaz iz ovako dugotrajne institucionalne krize tražio bi se vjerojatno u raspisivanju prijevremenih ili izvanrednih izbora. Međutim, daytonski Ustav BiH i na njemu građeni zakoni uopće nisu predvidjeli takvu mogućnost pa je prizivanje izvanrednih izbora u BiH samo u funkciji političkih igara.

Upitno je i što bi se novim izborima postiglo jer su njihovi rezultati i do sada bili predvidivi. Proteklih četvrt stoljeća izbori u BiH bili su uglavnom nacionalni popis stanovništva. Nije to vježbanje demokracije, već jednoumlja unutar nacionalnih korpusa i tako će biti sve dok se BiH ne preustroji u funkcionalnu i za tri konstitutivna naroda poželjnu ili barem prihvatljivu državu.

Dok se to ne dogodi, raspisivanje izbora samo je trošenje novca. Troše se milijuni eura na njihovu organizaciju, nacionalne tenzije u vrijeme kampanje dodatno se podižu, a rezultati izbora unaprijed se znaju. Svi glasuju za svoje, a onda se provedba izbornih rezultata pokušava izigrati raznim manipulacijama. Tomu svjedočimo i proteklih godinu dana, iako su izborni pobjednici bili poznati vrlo brzo nakon završetka izbornog procesa. Nacionalne političke pozicije neće se promijeniti eventualnom provedbom izbornih rezultata, ali neustanovljena vlasti dodatno narušava ugled institucija i pravi materijalnu štetu. Primjerice, zbog bošnjačko-srpskog nadmudrivanja oko imenovanja Vijeća ministara BiH blokiran je dugo bio i rad državnog Parlamenta, što znači da važna pitanja, poput godišnjeg proračuna ili odobravanja velikih infrastrukturnih kredita, nisu mogla biti razmatrana.

O bilo kakvom napretku na europskom ili NATO-ovu putu iluzorno je i govoriti, pa BiH u integracijskim procesima sve više zaostaje za drugim zemljama zapadnog Balkana.

A građani i narodi u BiH sve su umorniji od predizbornih i poslijeizbornih nadmudrivanja. Evo, još se nisu u cijelosti proveli ni rezultati prošlogodišnjih parlamentarnih izbora, a pred vratima smo nove izborne godine. Ovog puta

glasovat će se na lokalnim izborima. Kad već nisu u stanju preustrojiti i racionalizirati državu, bosanskohercegovački političari mogli bi se dogovoriti o istodobnom održavanju općih i lokalnih izbora. Onda bi birači na birališta izlazili svake četiri, a ne svake dvije godine. Posljedično, i otrovne predizborne kampanje bile bi rjeđe, a uštedjelo bi se i proračunskog novca.

GRADITI DIJALOG I MOSTOVE MEĐU NARODIMA

No, prioritet je stvaranje političkog ambijenta za normalne izbore i međunarodni dogovor o budućnosti BiH. Graditi dijalog i mostove među narodima, a ne produbljivati nepovjerenje i iznova osvjježavati ratne rane, mora biti vodilja tog procesa. Bez takvog unutarnjeg dogovora i konsenzusa izbori će ostati nacionalni popis stanovništva čiji se rezultati, protekla godina dana to nam pokazuje, mogu opstruirati, i to bez ikakvih posljedica za kreatore tih opstrukcija.

Jasno je da nema rješenja za državu bez minimuma političke suglasnosti triju konstitutivnih naroda. Ovog puta uspostavu državne vlasti kočili su Bošnjaci i Srbi. Prvi uvjetovanjem imenovanja Vijeća ministara slanjem Godišnjeg nacionalnog programa za NATO, a drugi osporavanjem već donesenih odluka vezanih uz NATO.

Što se tiče entiteta Federacija BiH, mješovitih županija, ali i Grada Mostara, ključ svih problema krije se u odnosu Hrvata i Bošnjaka, odnosno njihovih stožernih nacionalnih stranaka. Umjesto dogovora o raspodjeli vlasti, SDA i HDZ BiH kao prvu točku svakog dnevnog reda trebaju staviti kako zaustaviti političko-medijski rat između Hrvata i Bošnjaka.

Odnosi dvaju naroda na najnižoj su točki od potpisivanja Daytonskog sporazuma. Na njih, prije svega, utječe politički sustav, odnosno zamršena struktura države. Iz takvog ustroja proizlaze sve mržnje, prevare i napetosti. Dva naroda Dayton tumače na dva načina. Bošnjaci kao građansko-unitarnu državu, Hrvati kao višenacionalnu.

Predizborna retorika, a još više izborno izbacivanje Hrvata iz vlasti, vratila je BiH na prag devedesetih. Hrvati se, zbog straha od potpune majorizacije, homogeniziraju i okupljaju oko *stožerne* stranke, a Bošnjaci, zbog svoje brojnosti, osjećaju zakinutost u participiranju u svim državnim strukturama. Ta

Proteklih četvrt stoljeća izbori u BiH bili su uglavnom nacionalni popis stanovništva. Nije to vježbanje demokracije, već jednoumlja unutar nacionalnih korpusa i tako će biti sve dok se BiH ne preustroji u funkcionalnu i za tri konstitutivna naroda poželjnu ili barem prihvatljivu državu

Krajnji je trenutak za prestanak rata i traženje rješenja. Ništa neće značiti dogovor o sudjelovanju u vlasti i koja fotelja kome pripada ako se ne vrati međusobno povjerenje. S bošnjačko-hrvatskih odnosa treba žurno *skinuti temperaturu* i onda trajno tražiti lijekove za *ozdravljenje*. Tek onda kad se Bošnjaci i Srbi budu veselili svakom uspjehu Hrvata i obrnuto, može se govoriti o normalnoj zemlji

dva koncepta svakim danom sve više udaljavaju dva naroda.

Krajnji je trenutak za prestanak rata i traženje rješenja. Ništa neće značiti dogovor o sudjelovanju u vlasti i koja fotelja kome pripada ako se ne vrati međusobno povjerenje. S bošnjačko-hrvatskih odnosa treba žurno *skinuti temperaturu* i onda trajno tražiti lijekove za *ozdravljenje*. Tek onda kad se Bošnjaci i Srbi budu veselili svakom uspjehu Hrvata i obrnuto, može se govoriti o normalnoj državi.

TRAŽITI TOČKE SPAJANJA, A NE RAZDVAJANJA

Nema se vremena utvrđivati tko je veći krivac za svađu. Pogotovo ako ta *istraga* bude dodatno pogoršala odnose. Treba tražiti točke spajanja, a ne razdvajanja. Štoviše, dvije stranke trebaju utemeljiti tijelo koje će se sustavno baviti konstruktivnom gradnjom povjerenja između dvaju naroda. Uz to, SDA i HDZ BiH trebaju potaknuti utemeljenje bošnjačko-hrvatskog vijeća od autoritativnih ljudi iz svih sfera života. Njihova misija upravo treba biti osmišljavanje vizije budućnosti. Nju ne mogu graditi zarobljenici prošlosti. Međutim, bilo kakav dogovor Hrvata i Bošnjaka nije i ne smije biti povod za vezivanje zastava dvojice protiv trećeg. Dapače. Ovo također ne znači kako su automatski iz takve misije isključene one stranke koje se predstavljaju kao građanske ili lijeve. Niti da se ovakvim činom sugerira kako one nisu potrebne. Naprotiv. Zapravo, ista je to misija svih.

Građanin Hrvat, odnosno građanin Bošnjak te građanin Srbin međusobno se ne isključuju. Oni mogu graditi zajedničko društvo jedino ako se svi osjećaju komotnima i grade stoljećima brušene identitete nacije, vjere, jezika, kulture. Upravo je to vrijednost i svi se mogu u raznolikosti osjećati građaninom BiH, Europe, a još bolje - Europske unije.

Ako se opomena s prošlogodišnjih izbora obilježenih političkim nasiljem ne iskoristi da se naučene lekcije iz prošlosti ne ponavljaju, uzalud će biti i lijevim i desnim, Hrvatima, Hrvatima, Srbima i Bošnjacima. Svi će nastaviti voditi ratove protiv svih s posve izvjesnim ishodom - da nitko neće do kraja biti gubitnik, ali ni pobjednik. Najveći je gubitnik nada, a upravo to je ključni motiv zašto sve više Hrvata, Srba, Bošnjaka i *građana* napušta ovu zemlju prepuštajući je takvim političkim kamikazama.

GOSPODARSTVENICI KAO INTEGRATIVNI FAKTOR

Uloga gospodarstva i gospodarstvenika velika je, iako i njima političari moraju stvoriti ambijent za razvoj, a time i nova zapošljavanja, otvaranje perspektiva koje će zaustaviti odlazak ljudi iz BiH. Za razliku od bosanskohercegovačkih političara, oni imaju zajedničke interese i među njima nema šumova u komunikaciji. Kao i u ostatku svijeta, oni se bore za bolje poslovno okruženje, manje poreze i pristojbe. Vodi ih ekonomska logika, u čijem je središtu novac, a on u današnjem globaliziranom svijetu nema ni boje ni nacije. Zbog toga je i gospodarska suradnja unutar BiH, ali i među zemljama regije, znatno bolja i stabilnija od one političke.

Dovoljno je pogledati popis vodećih ulagača u BiH na kojem je Hrvatska već godinama u samom vrhu. Bez obzira na razne afere, verbalna prepucavanja između Sarajeva i Zagreba, nediplomatske, pa i nepristojne, opaske na račun najviših hrvatskih dužnosnika, statistika govori da su investitori iz Hrvatske u 2018. bili na drugom mjestu po izravnim stranim ulaganjima u Bosnu i Hercegovinu, a ista ta pozicija Hrvatskoj pripada po ukupnim dosadašnjim ulaganjima u susjednu zemlju.

Dakle, iako se svako malo u Sarajevu problematizira odnos Hrvatske prema BiH, službeni podaci govore kako bi ekonomska situacija u toj zemlji bila znatno lošija da nije priljeva upravo hrvatskih investicija. Nekima u BiH draže su Turska, Srbija ili Rusija, ali te su zemlje iza Hrvatske po spremnosti da investiraju svoj novac u BiH. Ispred Hrvatske, koja je zaključno s prošlom godinom u BiH investirala 1,17 milijardi eura, samo je Austrija. Gledano u postotcima, 17 posto svih inozemnih ulaganja u BiH dolazi iz Hrvatske.

Zanimljivo je i indikativno i da najviše investicija iz BiH ide upravo u Hrvatsku, iako je riječ o mnogostruko manjim iznosima od ulaganja Hrvatske u BiH. Trgovinska razmjena također potvrđuje da političke trzavice ne dotiču puno gospodarske odnose. BiH već godinama najviše roba uvozi iz Hrvatske, a na popisu zemalja u koje BiH najviše izvozi svoje proizvode Hrvatska je druga, odmah iza Njemačke.

Građanin Hrvat, odnosno građanin Bošnjak te građanin Srbin međusobno se ne isključuju. Oni mogu graditi zajedničko društvo jedino ako se svi osjećaju komotnima i grade stoljećima brušene identitete nacije, vjere, jezika, kulture. Upravo je to vrijednost i svi se mogu u raznolikosti osjećati građaninom BiH, Europe, a još bolje - Europske unije

Problematiziranje izgradnje Pelješkog mosta, obavještajne afere, uzajamne optužbe u pogledu puštanja i vraćanja migranata, zagađenje Slavonije iz rafinerije u Bosanskom Brodu ili moguća izgradnja odlagališta nuklearnog otpada na Trgovskoj gori nisu ni okrnuli trgovinsku razmjenu.

Među pet vodećih trgovinskih partnera BiH jest i drugi susjed – Srbija s kojom su politički odnosi, također, znatno lošiji od gospodarskih. Dvije zemlje ne mogu riješiti, primjerice, pitanje granice, ali će zato zajednički graditi jedan od najvećih infrastrukturnih projekata u okruženju - autocestu Sarajevo - Beograd. Gospodarstvo tako ruši barijere koje gradi politika unutar BiH, ali i među državama. Što bi tek bilo kad tih političkih zidova uopće ne bi bilo, kad bi se predstavnici triju naroda u BiH korektno dogovorili o budućnosti ove zemlje, a odnosi s državama u susjedstvu relaksirali?

I to će valjda biti jednog dana kada gospodarstvenici budu važniji od političara. U tom smislu prevažna je uloga Prstena. Ova udruga, koja je svih ovih godina gradila mostove među Hrvatima s obiju strana granice, sad mora još snažnije i strateški još bolje nastaviti tu misiju. Gospodarstvenici su jamac neraskidive veze dviju domovina. Zato je za ovaj brak više nego ikad, potreban - Prsten.

Iseljavanje je bolna tema u Hrvatskoj, ali i u Bosni i Hercegovini, s jednim zajedničkim nazivnikom – odlaskom Hrvata.

Demografska problematika odavno je ključno nacionalno i sigurnosno pitanje Bosne i Hercegovine, no svijesti o tome nema ni danas. U hrvatskoj su populaciji u BiH danas gotovo svi demografski pokazatelji i trendovi

Nestankom Hrvata u BiH presušuje demografski bazen za revitalizaciju RH u koju se desetljećima doseljavalo uglavnom hrvatsko stanovništvo iz BiH. No, koliko god dijagnoza bila pesimistična, duh hrvatskog naroda uvijek je uspio nadići izazove pred kojim se nalazio

negativni. Prema S. Štercu (2017.), svi trendovi potvrđuju ulazak u klasični demografski slom koji uključuje depopulaciju, prirodni pad, starenje, izumiranje, demografski nestanak pojedinih naselja i manjih regija... Sve to ima jednako pogubne posljedice i na Hrvatsku jer nestankom Hrvata u BiH presušuje demografski bazen za revitalizaciju RH u koju se desetljećima doseljavalo uglavnom hrvatsko stanovništvo iz BiH. Naša teza koju smo dokazali u istraživanju iz 2018. jest da najveći dio iseljenih iz Hrvatske čine zapravo Hrvati podrijetlom iz BiH. Oni su ti koji su u Hrvatskoj čekali povratak u svoje zavičaje. A među bosanskohercegovačkim Hrvatima i najveći je broj onih koji imaju migrantsko iskustvo života u Njemačkoj tijekom 90-ih pa se lakše i upuštaju u ponovnu avanturu preseljenja.

AKO NE BUDE HRVATA U BiH,

dr. sc. Tado JURIĆ, doc., Hrvatsko katoličko sveučilište

Osim što je odlaskom Hrvata iz BiH presušio demografski bazen za revitalizaciju RH, što studenti iz BiH više ne dolaze na studije u Hrvatsku te što Hrvati iz BiH više ne ostavljaju svoj novac zarađen u Njemačkoj u Hrvatskoj, imamo još jedan zanimljiv fenomen vezan uz nestanak Hrvata iz BiH. Radi se o

drastičnom padu broja stanovnika svih makrocentara u Hrvatskoj, a koji su također direktno vezani uz odlazak bosanskohercegovačkih Hrvata iz Hrvatske. Po novijim procjenama Osijek je tako izgubio četvrtinu svih svojih stanovnika, a osjetan pad bilježi se i u Splitu, Rijeci i Zagrebu, odnosno u njihovim makroregijama.

Zbog depopulacije i odlaska mladih današnja BiH pretvara se u jedno veliko groblje, groblje ideja, propalih nada i jednog cijelog naroda. I sama povijest po sebi je groblje naroda, država, nacija i ideja. Prepuna je nestalih naroda, a pogotovo nestalih zemalja. Za ovu tvrdnju potrebno se samo osvrnuti na prošlo stoljeće. Nekima se možda čini da propadaju samo velika carstva, a ne narodi. Nekima se čini da će vječno opstati

narodi koji su postali nacija i njihove države, no to je vječna iluzija. Kad se ruše monarhije, carstva i države, za sobom u ponor vuku i svoje elite. Tragedija je uvijek u tome što elite nikad nisu svjesne da njihov sustav propada i nestaje (D. Šakanović, 2017.). Poznato? Pogledajmo primjer *komunističke elite*. Danas već svi znaju da potpuno nestajemo kao hrvatski narod. Iseljavamo, izumiremo i nestajemo kroz abortus. Hrvatski način života jednostavno se gasi, a hrvatska kultura nestaje. Koncept je uvijek bio isti, prvo nastupa moralno i kulturno propadanje iza kojeg slijedi biološko propadanje.

Jedina iluzija opstojnosti jesu državne institucije. A ovakve, nagrižene korupcijom, premrežene klijentističkim dugovima, nisu ništa drugo doli predznak propadanja društva i države. Kao i uvijek do sada u povijesti.

MLADI ODLAZE JER SE OVDJE LOŠE OSJEĆAJU

Političkim elitama nije cilj opstanak naroda i kulture, već očuvanje vlastitih privilegija, moći i bogatstva u društvu koje su skrojili po svojem. Tu nema mjesta za druge. Zato ljudi odlaze. Zbog ponižavanja od takvih

Najveći dio iseljenih iz Hrvatske čine Hrvati podrijetlom iz BiH, koji su u Hrvatskoj čekali povratak u svoje zavičaje. A među bosanskohercegovačkim Hrvatima je i najveći broj onih koji imaju migrantsko iskustvo života u Njemačkoj tijekom 90-ih pa se lakše i upuštaju u ponovnu *avanturu* preseljenja

i njihovih poslužnika na lokalnim razinama. Zbog vlastitog moralnog integriteta. Jer čovjek je biće koje će trpjeti nestašicu i oskudicu, no ne i ugnjetavanje. U svojem istraživanju iz 2018. vidjeli smo da gospodarski rast nije dovoljan uvjet za zaustavljanje iseljavanja. Ključno je stoga istražiti cjelokupno zadovoljstvo kvalitetom života, a ne samo ponavljati političku floskulu da će nas gospodarski oporavak spasiti. Od mladih ćemo vrlo često čuti da odlaze jer se naprosto loše osjećaju ovdje. Ne zato što nemaju posao. Ili zato što žele veću plaću. Ponižavanje i nepoštovanje otjeralo je najbolje. A s najboljima otišle su i najbolje ideje. Onamo gdje ih cijene. Neki kažu da je ovo što danas imamo *osveta loših đaka* (Zec, 2019.). Već danas nemamo ni dovoljno ljudi ni znanja. Urušavamo se, nespособni za bilo kakvu promjenu. A to se događa prvi put u našoj povijesti. Nikad prije nezadovoljne mase nisu mogle otići. Morale su ostati i boriti se. Danas prvi put ne moraju. Proces pred kojim se nalazimo stoga nitko ne može točno predvidjeti ni procijeniti njegove posljedice (ovdje napomena da je iseljavanje iz Jugoslavije bilo plansko i kontrolirano). Danas sva tri naroda u BiH imaju manje stanovništva u ukupnom broju. Izgubljeno je čak milijun i pol stanovnika u odnosu na predratni broj (CIA 2018.), što je zasigurno posljedica rata i agresije na zemlju, kao i iseljavanja koje je uslijedilo kao odgovor na neriješeno stanje u zemlji. Rat je zaustavljen, no uzroci koji su doveli do rata nisu uklonjeni. Problemi pak koji su doveli do masovnog iseljavanja mladih Hrvata iz BiH nisu vezani samo uz rat i političku i ekonomsku nestabilnost protekla tri desetljeća. Problemi su strukturne prirode i rezultat su sustavne nebrige svih dosadašnjih režima za život građana u zemlji u cjelini, kao i pojedinačnih naroda.

Čak i kad bismo uzeli optimističan scenarij prema kojem bi svaka Hrvatica u BiH do kraja svog reproduktivnog razdoblja u 49. godini rodila 2,1 djece, to ne bi bilo dovoljno da spriječi nestanak Hrvati u BiH u XXI. stoljeću. Usto možemo očekivati supstituciju hrvatskih prostora s muslimanskom populacijom. Tu se otvara niz pitanja, kao i neizbježno - koliko će trebati vremena da Hrvati izgube status konstitutivnog naroda u BiH? Padnu li Hrvati ispod 10 %, zasigurno će bošnjačke (moguće i srpske) političke elite postaviti pitanje nove organizacije BiH. A prema svim pokazateljima, to bi se moglo dogoditi već u sljedećih deset godina.

Nažalost, mnogo toga ukazuje da se radi o povijesnom odlasku Hrvata nakon kojeg povratka više nema. Osim Hrvata u BiH, vrlo je moguće i da cijela zemlja nestane u kontekstu pokrenutih milijunskih migracija koje će po svemu sudeći teći preko nje.

A kako ćemo nestati? Neće to biti ništa spektakularno. Pomalo ćemo se gasiti, sve rjeđe dolaziti kući, iseljavati, a usporedno će teći proces zamjene stanovništva. Doći će neki novi klinci koji neće govoriti, misliti, vjerovati kao mi. Našim šumama i vodama bit će svejedno. Vjerojatno i našoj djeci. No, grobovima naših predaka neće.

Scenarij potpunog demografskog sloma Hrvata u BiH ne mora nužno biti jedina stvarnost koja nas čeka. No, kucnuo je zadnji čas da se poduzmu konkretni potezi. Ključno je shvatiti da postojeći status quo

Danas sva tri naroda u BiH imaju manje stanovništva u ukupnom broju. Izgubljeno je čak milijun i pol stanovnika u odnosu na predratni broj, što je zasigurno posljedica rata i agresije na zemlju, kao i iseljavanja koje je uslijedilo kao odgovor na neriješeno stanje u zemlji. Rat je zaustavljen, no uzroci koji su doveli do rata nisu uklonjeni

NEĆE BITI NI HRVATSKE

Sve analize demografa Akrapa pokazuju da će se zbog iseljavanja iz BiH udio Srba i Hrvata u BiH i dalje smanjivati, a udio Bošnjaka rasti jer su u prosjeku najmlađi i manje se iseljavaju od Hrvata i Srba (VL, 8. 7. 2016). Kod Bošnjaka je drukčije i kod njih neće biti negativnih demografskih pokazatelja jer će se uz pozitivan prirast u BiH i useljavati muslimansko stanovništvo, na što hrvatska i srpska populacija ne mogu računati.

ZADNJI ČAS ZA KONKRETNE POTEZE

Prema Štercu (2017.), svaki oblik političke i društvene organizacije (povijest, kultura, jezik, europski put i demokratizacija, ustavna i institucionalna jednakopravnost, europska BiH) nemaju nikakvog smisla u uvjetima demografskoga nestanka Hrvata u BiH. Izračun pokazuje da će uz postojeći prirodni pad i vanjsku negativnu migracijsku bilancu smanjenje ukupnog hrvatskog stanovništva u BiH za sljedećih deset godina pasti sa sadašnjih oko 400 000 na manje od 200 000 osoba (koji zaista žive u BiH). Ukupna starost te populacije bit će iznad 50 godina. Poseban je problem što odlazi fertilna populacija, samim tim i mogućnost revitalizacije hrvatskog naroda u BiH, a indirektno i u RH.

odgovara svim političkim elitama u BiH i međunarodnoj zajednici, na čiju intervenciju Hrvati više ne mogu čekati jer će protok vremena riješiti situaciju koju dosad nitko nije uspio riješiti. Ali to će *rješenje* ići na uštrb Hrvatima iz BiH, kao i svakom *malom čovjeku* u BiH. Ipak, pravi su gubitnici Hrvati Bosanske Posavine i Srednje Bosne. Oni najbrže iseljavaju i kao da trebaju tiho nestati.

Bošnjačke političke elite igraju na kartu biologije, srpske na protok vremena kako bi se učvrstio položaj Republike Srpske, dok Hrvati kao da nemaju nikakvu strategiju. I dok Bošnjaci natalitetom rješavaju bh. pitanje, a Srbi ukopavanjem u rovove svoje *države unutar države*, Hrvati još jednom, po tko zna koji put u BiH, ostaju bez ikakve jasne strategije, dok su istodobno najviše pogođeni iseljavanjem.

Istina, ne iseljavaju samo Hrvati. Iseljavanje će jednako teći i kod Bošnjaka i Srba i Hrvata. Samo što se kod njih ima tko iseliti.

No, koliko god dijagnoza bila pesimistična, duh hrvatskog naroda uvijek je uspio nadići izazove pred kojima se nalazio. Međutim, zadnji je čas da udružimo intelektualne, rodoljubne i domoljubne snage, među ostalim i kroz Udrugu Hrvata BiH Prsten.

Inicijator okruglog stola dopredsjednik RS-a Josip Jerković ukazao je na probleme koji utječu na ostanak i opstanak ljudi na svojim ognjištima, a kao ključne istaknuo je problem masovnog iseljavanja i nezaposlenost te ostanak starije populacije

HRVATI U REPUBLICI SRPSKOJ O(P)STANAK

Pripremila: Marija TROGRIĆ

Na inicijativu dopredsjednika Republike Srpske iz reda hrvatskog naroda Josipa Jerkovića, u Banja Luci je 12. lipnja 2019. održan okrugli stol na temu "Hrvati u Republici Srpskoj – O(p)stanak" na kojem su sudjelovali i predstavnici Udruge Hrvata BiH Prsten.

Izaslanstvo Prstena predvodio je predsjednik Udruge Pavo Zubak, a u izaslanstvu su bili dopredsjednik Ante Mandić te članovi Predsjedništva Ivica Nuić i Draženko Mamić.

Uz predstavnike 30 registriranih udruga koje rade na održivosti i opstojnosti Hrvata na tom području, na okruglom stolu sudjelovali su i brojni drugi politički i vjerski dužnosnici, kao što su banjalučki biskup Franjo Komarica i gvardijan s Plehana fra Anto Tomas, zastupnik i predsjednik Odbora za Hrvate izvan RH Božo Ljubić, saborski zastupnik u RH Željko Raguž, pomoćnica ministra gospodarstva te malog i srednjeg poduzetništva RH Ana Mandac, savjetnica s posebnim položajem za pitanje Hrvata u BiH Žana Čorić, voditelj Službe za pravni položaj, kulturu i obrazovanje Hrvata u BiH Ivan Zeba, predsjednik Kluba Hrvata u Vijeću Naroda RS Ivo Mijić te vijećnici u Vijeću naroda Davor Čordaš i Ivo Kamenjašević, kao i drugi predstavnici Hrvata u institucijama RS-a.

UPITAN O(P)STANAK HRVATA NA PODURČJU ENTITETA REPUBLIKA SRPSKA

Inicijator okruglog stola dopredsjednik RS-a Josip Jerković zahvalio je svima na odazivu te je u uvodnom izlaganju ukazao na probleme koji utječu na ostanak i opstanak ljudi na svojim ognjištima, a kao ključne istaknuo je problem masovnog iseljavanja i nezaposlenost te ostanak starije populacije. Zaključio je kako će, ako se aktivno ne uključe međunarodni donatori u obnovu i održivi povratak, i to malo Hrvata u RS-u nestati te bi o(p)stanak Hrvata na području entiteta Republika Srpska doista mogao postati upitan.

"Ako budemo čekali da Tajništvo za raseljene osobe i migracije Vlade RS-a ili Ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica Federacije BiH ili pak Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH obnovi sve objekte, silne zahtjeve od 5000

do 10 000 Hrvata na prostoru RS-a, onda mi to nećemo ni doživjeti. Postavlja se pitanje gdje su međunarodni donatori, zašto smo mi Hrvati ostavljeni na prostoru RS-a," kazao je Jerković, napomenuvši kako je sigurnosna situacija znatno bolja te kako imaju dobru suradnju s MUP-om RS-a.

Biskup Komarica poručio je da mira nema bez pravde te dodao kako mu se čini da tamo nema pravde. "Kako protumačiti da je nakon toliko donacija u RS-u na kraju prošle godine ostalo 7334 katolika, a na kraju rata nas je bilo više od 9430. Gdje je taj povratak koji se trebao dogoditi, gdje je to obnavljanje najplodnijeg dijela BiH, Posavine i Krajine? Ja sam duboko uvjeren da nema nijednog normalnog političara, dakako ni biskupa, svećenika ili intelektualca koji je uvjeren da je Bog stvorio ovako bogatu zemlju samo za zečeve, lisice i za ptice, a ne za ljude. Gdje su ti ljudi, za koga su neki ljudi ginuli, bili ubijani, za koga su neki ratovali i kome će ostaviti svu tu zemlju," zapitao se biskup Komarica.

Prema njegovim riječima Hrvatima je oduzeto jedno od temeljnih ljudskih prava – pravo da budu svoji na svom u toj zemlji. "Što Europa može ponuditi drugim kontinentima, kako će se ona ponašati prema izbjeglicama i prognanicima iz afroazijskih zemalja ako ne može srediti u svojoj kući, u BiH koja je dio europske kuće," rekao je Komarica.

Predsjednik Glavnog vijeća Hrvatskog narodnog sabora Božo Ljubić smatra da ključ opstojnosti i funkcionalnosti BiH leži u poštivanju konstitutivnog prava hrvatskog naroda, a ključ funkcionalnosti i opstojnosti Republike Srpske u poštivanju konstitutivnih prava manjinskih naroda u tom entitetu. On je istaknuo da je ključno zalaganje Hrvatskog narodnog sabora i Vlade za opstojnost hrvatskog naroda u BiH za pomoć Hrvatima u RS-u. "U budućnosti BiH koja, nadam se, ide prema EU-u gdje je čeka Hrvatska, morat će ispuniti uvjete, prije svega poštivanje ustavnih prava svojih konstitutivnih naroda i građana," dodao je Ljubić.

U iznimno zanimljivoj raspravi sudjelovali su i predstavnici Prstena, a na kraju je dogovoreno da će se izraditi zaključci okruglog stola o temi kako osigurati o(p)stanak Hrvata u RS-u.

HRVATSKI NARODNI SABOR I UDRUGA HRVATA BiH PRSTEN NASTAVLJAJU SURADNJU

Izaslanstvo Hrvatskog narodnog sabora (HNS) predvođeno predsjednikom Draganom Čovićem i izaslanstvo Udruge Hrvata BiH Prsten, koje je predvodio predsjednik Pavo Zubak, održali su 2. rujna 2019. sastanak u Mostaru. Na sastanku se razgovaralo o nastavku suradnje HNS-a i Udruge Prsten.

”Ovo je sedmi put da se sastajemo i razgovaramo o svim onim temama koje obilježavaju ambijent u BiH, uopće politički ambijent i prilike koje danas imamo. Želja je bila da u prvim točkama danas imamo razgovore, mi iz HNS-a informiramo kolege iz Prstena o tome kako stojimo oko implementacije izbornih rezultata jer sad je već gotovo godinu dana otkako su održani izbori, kakva je pozicija hrvatskog naroda, gdje smo stali s izbornim zakonodavstvom, što zajedno mogu Prsten i HNS uraditi kako bi se na neki način stvorio ambijent za život ovdje,” kazao je dr. Čović u izjavi za medije.

”Do sada se većina razgovora vodila prije izbora, a ovaj put želimo nakon izbora sagledati našu suradnju i vidjeti koje iskorake možemo napraviti te poslati vrlo jasnu poruku kako artikulirati zajednički glas hrvatske politike na BiH političkoj sceni. Čini mi se da ima puno tema koje nas vežu, napravljeno je jako puno projekata koji su nam pomogli,” dodao je Čović te zahvalio Pavi Zubaku i Udruzi Prsten na potpori i suradnji, naglasivši da je na sastanku i većina predsjednika stranaka HNS-a. ”Iznenaduje nas što, bez obzira na strpljivost predstavnika HNS-a, gotovo godinu dana od izbora još nije formi-

”Mi kao Udruga Hrvata BiH iz Hrvatske dolazimo ovdje podržati hrvatski narod u BiH i djelovanje HNS-a, a iza nas stoji oko milijun i pol ljudi podrijetlom iz BiH koji žive u RH. Stoga želimo i ovom prigodom poručiti Hrvatima u BiH da nisu sami,” poručio je predsjednik Prstena Pavo Zubak

Marija TROGRLIĆ

rana vlast. Kao Udruga Hrvata BiH Prsten iz Hrvatske dolazimo podržati djelovanje HNS-a i pokazati da Hrvati BiH nisu sami,” naglasio je predsjednik Prstena Pavo Zubak. Kazao je također kako se na sastanku razgovaralo o dosadašnjoj i budućoj suradnji HNS-a i Prstena te zajedničkim postignućima i ciljevima. ”Mislim da je naša uloga, a i uloga medija, puno veća nego što smo svi skupa svjesni i treba nam vaša podrška,” poručio je Zubak predstavnicima medija.

”Mi kao Udruga Hrvata BiH iz Hrvatske dolazimo ovdje podržati hrvatski narod u BiH i djelovanje HNS-a, a iza nas stoji oko milijun i pol ljudi podrijetlom iz BiH koji žive u RH. Stoga želimo i ovom prigodom poručiti Hrvatima u BiH da nisu sami,” zaključio je Zubak.

NOVA MISIJA I NOVA VIZIJA

Tijekom 2019. godine održane su četiri sjednice proširenog Upravnog odbora na kojima su usvojene brojne odluke i određene smjernice za daljnji rad i razvoj Prstena, udruge koja je ovu godinu počela s novim vodstvom i novim imenom te novom misijom i vizijom čije potpuno ostvarenje tek predstoji

PRSTENA

Marija TROGRLIĆ

i Udruge na lobiranju i okupljanju novih članova Prstena, a najavljen je i rebranding Udruge.

Usvojene su izmjene i dopune statuta podružnica s pravnom osobnošću te je u Udrugu primljeno 114 fizičkih osoba i pet pravnih. Predsjednik Udruge čestitao je novim članovima i pozvao ih da budu aktivni, a na kraju su uručeni i donatorski ugovori uz želju da se i drugi uključe u donacije te tako daju svoj doprinos radu Udruge.

ZA PROŠIRENJE ČLANSTVA I VEĆI ANGAŽMAN ČLANOVA

Druga sjednica održana je 7. svibnja 2019., a uz brojne članove Udruge nazočili su i počasni predsjednici Prstena Zvonko Biljecki, Ilija Tolić, Marko Pipunić i Mijo Marić.

Predsjednik Udruge Pavo Zubak pozdravio je okupljene, posebno Zdenka Vukića i Antu Domića iz sestrinske Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata. Zahvalio je svima koji su sudjelovali u brojnim aktivnostima te pozvao na provedbu i najavljenih aktivnosti.

Na sjednici su predstavljena zaduženja članova proširenog UO-a, kao i prijedlog operativnog plana rada dopredsjednika Udruge i članova Predsjedništva za prvih šest mjeseci u okviru njihova djelokruga rada. Tako je Ivica Nuić zadužen za Klub poduzetnika, Ivo Grgić i Vjekoslav Bratić za Klub znanstvenika, Gordana Jelavić za Klub žena, a Klara Barišić za Forum mladih, kao i Ivan Pandurević, u čijoj je nadležnosti i predstavljanje Udruge putem društvenih mreža. Vjekoslav Jeleč i Ivan Tolić zaduženi su za Zakladu Prsten, humanitarne aktivnosti te pokroviteljstva i sponzorstva, kao i poticanje suradnje sa sličnim udrugama, dok su Draženko Mamić i Ivan Marčeta zaduženi za organizaciju događanja i okupljanja članova Udruge, kao i sudjelovanje na sličnim događanjima.

Uslijedila su pojedinačna izvješća te je Darko Tipurić najavio izradu strateškog plana Udruge za idućih pet godina, kao i treći Prstenov poslovni forum. Marjan Biškić najavio je organizacijsko i programsko jačanje podružnica i ogranaka Prstena te istaknuo kako je važno pokazati kontinuitet u djelovanju, što uključuje angažman i bivših čelnika. Ukazao je na važnost zastupljenosti svih te napose žena i mladih, čiji rad treba osnažiti i podržati. Podsjetio je i na cilj kojim se do 2025. godine planira osnovati podružnice u svim županijama te pozvao na zajedničke napore u ostvarenju tog cilja. Također, ukazao je na potrebu za većim angažmanom u aktiviranju članstva na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije te kao dobar primjer i za svaku pohvalu istaknuo Ogranak Sveta Nedelja. Zaključno, poručio je kako zavičajne klubove i udruge Hrvata iz BiH treba motivirati na suradnju te najavio daljnju pomoć u radu sestrinskoj Udruzi bosanskohercegovačkih Hrvata.

Prva ovogodišnja sjednica proširenog Upravnog odbora Udruge Hrvata BiH Prsten sedmog saziva održana je 12. veljače 2019. u prostorijama tvrtke AutoZubak u Sesvetama, gdje su održane i preostale tri sjednice.

PRSTEN PRVI PUT IMA ČETIRI DOPREDSJEDNIKA

Predsjednik Udruge Pavo Zubak pozdravio je okupljene, prvi put ne samo u ulozu domaćina nego i predsjednika, poručivši im: "Čestitam svim novim-starim članovima tijela upravljanja Udrugom te pozivam na predanost i kontinuitet u radu kako bismo opravdali povjerenje koje nam je ukazalo više od dvjesto izaslanika Izborne skupštine. Još jednom svima zahvaljujem na povjerenju da Udrugu, zajedno s vama, jednak među jednakim, vodim u iduće dvije godine. Želim zahvaliti svojim prethodnicima Iliji, Zvonku, Marku i Miji te se nadam da ću biti jednako uspješan kao i oni." Na toj su sjednici prvi put izabrana četiri dopredsjednika, kao i deset novih članova Predsjedništva Upravnog odbora. Za dopredsjednike Udruge jednoglasno su izabrani: Svjetlan Stanić za financije, Ante Mandić za gospodarstvo, Darko Tipurić za strateški razvoj i Marjan Biškić za razvoj članstva, podružnica i ogranaka. Novi članovi Predsjedništva Upravnog odbora izabrani iz sastava članova UO-a: Vjekoslav Bratić, Draženko Mamić, Vjekoslav Jeleč, Ivica Nuić, Ivan Marčeta, Gordana Jelavić, Klara Barišić, Ivan Pandurević, Ivo Grgić i Ivan Tolić. Također, budući da Upravni odbor može imati 60 članova, a do tada je imao 57, predložena su i nova tri člana, i to Marko Rašić, Zlatko Stipičić te Josip Burušić, koji su također jednoglasno izabrani.

Predsjednik Zubak podnio je Izvješće o stanju i ključnim aktivnostima Udruge u 2019. godini, nakon čega je usvojen Plan rada Udruge za 2019. godinu, temeljem kojeg podružnice i ogranci te klubovi i Forum mladih izrađuju svoje planove rada. Zahvalio je svima koji su sudjelovali u provedbi aktivnosti Udruge u proteklom razdoblju te ujedno pozvao sve da s istim entuzijazmom sudjeluju i u provedbi najavljenih aktivnosti Udruge. Posebno je istaknuo nužnost angažmana svih članova Upravnog odbora

U ime Savjeta počasnih predsjednika obratio se Zubakov prethodnik Mijo Marić. Najavio je istraživanje koje planiraju provesti u suradnji s Klubom znanstvenika o tome gdje je Prsten danas i u kojem smjeru ide te kakvu budućnost ima, a Zubak je pohvalio inicijativu. Predsjednik Kluba znanstvenika Ivo Grgić istaknuo je kako je Vijeće Kluba jednoglasno odlučilo pristupiti reorganizaciji Kluba znanstvenika te je ujedno najavio osnivanje Kluba u svim podružnicama.

Predsjednica Kluba žena Gordana Jelavić konstatirala je kako je na sjednici nazočno svega 10 žena i oko 40 muškaraca te apelirala na povećanje broja žena, kao i na osnivanje Kluba žena u podružnicama gdje ga još nema. Najavila je skorašnje osnivanje Kluba i u sestrinskoj udruzi u Vitezu te poručila kako je Klub žena i nadalje na raspolaganju za pomoć i potporu ostalim tijelima Udruge.

Kako bi inače ozbiljno ozračje sjednice dobilo i dašak bosanskog humora, predsjednik Pavo Zubak na to je zaključio kako jedna žena vrijedi za pet muškaraca te dodao kako je u Predsjedništvu udvostručen broj žena s jedne na dvije članice, poručivši: "Iako smo iz BiH, pratimo svjetske trendove."

Draženko Mamić najavio je rebranding Udruge, kao i humanitarni koncert Zaklade Prsten, o kojem je govorio i počasni predsjednik Marko Pipunić.

Član UO-a Hrvoje Soldan ukazao je na nužnost određivanja što Prsten zavičajnim drugama nudi i što od njih traži te je predložio da se odredi i Dan Udruge koji bi ujedno bio povod za obiteljsko okupljanje i druženje, a predsjednik Ogranka Sveta Nedelja Pavo Čorluka predložio je da se na prvi sastanak pozovu i novi članovi Udruge.

O programu i planovima Kluba poduzetnika izlagao je predsjednik Kluba Ivica Nuić, koji je kazao kako je zajedno s Antom Mandićem radio na prijedlogu programa i platformi za daljnji rad Kluba kojim bi se ujedno osigurala financijska stabilnost. "Stvorili smo ugodnu i moćnu udruhu, kako ljudski tako i poslovno, a sad trebamo raditi na povezivanju i umrežavanju malih i srednjih poduzeća," kazao je Nuić, zaključivši kako velika poduzeća trebaju voditi računa o manjima. Dodao je kako je Portal Kluba poduzetnika sjajan alat za rad Kluba te ga i nadalje treba jačati. Osvrnuo se i na razne načine kojim je moguće osigurati dodatna sredstva za rad Udruge te pohvalio riječku podružnicu čiji članovi uporabom kreditne kartice American express osiguravaju značajna sredstva za Prsten. Nućeve prijedloge podržao je počasni predsjednik Ilija Tolić, koji je pozvao i ostale da konkretno podupru te hvalevrijedne inicijative i ideje.

Bilo je riječi i o prijedlogu angažmana članova UO-a raspoređenog po regionalnom principu u RH, pri čemu je Zubak posebno istaknuo kako se očekuje da su svi članovi UO-a na raspolaganju ostalim članovima u regiji i spremni pomoći po potrebi kako bi se što bolje rasporedio posao.

Raspravljalo se i o načinu provedbe Odluke Skupštine o iskazivanju nepovjerenja članu UO-a koji u kontinuitetu izostane s triju sjednica te je odlučeno da će se u tom slučaju najprije zatražiti očitovanje o

razlozima izostanka te potom odlučivati o daljnjem angažmanu u UO-u.

U Prsten je primljeno 70 novih članova, od kojih su 64 fizičke osobe i šest pravnih, a na kraju je predstavljena jedna od članica Kluba poduzetnika Udruge Prsten - tvrtka ZGI d.o.o., o kojoj je govorio direktor tvrtke Sandro Zovko. Riječ je o najbržerastućoj tvrtki u BiH sa sjedištem u Mostaru, koja onedavno ima svoje predstavništvo i u RH, u Zagrebu, a djelokrug rada obuhvaća zaštitu na radu i zaštitu od požara te zaštitu okoliša.

USVOJEN NOVI LOGO UDRUGE I ZAKLADE PRSTEN

Na trećoj sjednici, održanoj 2. srpnja 2019., predsjednik Prstena Pavo Zubak posebno je pozdravio predsjednika Skupštine Grada Zagreba, istaknutog prstenovca Dragu Prgometu, te je i tom prilikom zahvalio svima koji su sudjelovali u brojnim aktivnostima i pozvao na daljnju suradnju.

Izvješće o Zakladi Prsten podnio je upravitelj Zaklade Vlado Guberac, nakon čega je iznio prijedlog Statuta Zaklade Prsten, kao i Pravilnika o uvjetima i postupku dodjele sredstava za ostvarivanje svrhe Zaklade Prsten, a predsjednik Zubak zahvalio je svima koji su neposredno sudjelovali u pripremi i provedbi humanitarnog koncerta Prsten za budućnost.

Izvješće o jednogodišnjem radu Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten BiH podnio je predsjednik Udruge Zdenko Vukić. Upravni odbor preporučio je UBHH Prsten u BiH da održi svečanu akademiju povodom prve obljetnice djelovanja.

Na dnevnom redu bilo je i predstavljanje novog loga Udruge i Zaklade Prsten te rasprava o rebrandingu Udruga Prsten u RH, za koji je zadužen član Predsjedništva UO-a Draženko Mamić. Upravni je odbor podržao novi logo Udruge i Zaklade Prsten, te usvojio zaključak kojim se odobrava izrada novih banera podružnica i klubova te Foruma mladih i dao preporuku UO UBHH Prsten u BiH da usvoje novi logo za Prsten u BiH.

Predsjednik Zubak izvijestio je o sudjelovanju izaslanstva Prstena na okruglom stolu u Banja Luci na temu "Hrvati u Republici Srpskoj - O(p)stanak" te predložio zaključke koji su također usvojeni, a kojima je konačni cilj osmisliti program konkretne pomoći Hrvatima u Republici Srpskoj.

Razgovaralo se i o nastavku suradnje s Hrvatskim narodnim saborom BiH, koja traje od 2012. godine, te o pripremama za održavanje sastanka na temu "Implementacija izbornih rezultata i aktivnosti HNS-a BiH, kao dijela vladajuće koalicije, u idućem razdoblju". Upravni odbor izrazio je potporu suradnji s HNS-om BiH, te ovlastio predsjednika Udruge i Predsjedništvo UO-a da dogovore sastanak i teme razgovora s predstavnicima HNS-a BiH, kao i sastanke s drugim čimbenicima u BiH s ciljem ostvarivanja pune pravne i stvarne konstitutivnosti Hrvata u BiH i njihove jednakopravnosti s Bošnjacima i Srbima. Zbog profesionalnog angažmana u svjetskoj organizaciji Rotary kluba, Darko Tipurić zamolio je da ga Upravni odbor razriješi dužnosti dopredsjednika u idućim dvjema godinama, što je i prihvaćeno.

U Prsten je primljen 21 novi član, od kojih je 14 fizičkih i 7 pravnih osoba. U završnom je obraćanju predsjednik Udruge zamolio sve nazočne da razmisle i razgovaraju s članstvom na temu "Prsten, danas - sutra" kako bi temeljem toga napravili novi iskorak i donijeli novu strategiju za iduće godine, te mladima ostavili snažnu i moćnu Udruhu.

U OČEKIVANJU STRATEGIJE RAZVOJA UDRUGE PRSTEN

Četvrta, ujedno zadnja sjednica Upravnog odbora Udruge Hrvata BiH Prsten sedmog saziva održana je 15. listopada 2019. Predsjednik Udruge Pavo Zubak čestitao je 14. obljetnicu Prstena, utemeljenog 9. listopada 2005., te najavio održavanje Izvještajne skupštine Udruge za 29. veljače 2020. godine. Također, izvijestio je o sudjelovanju izaslanstva Prstena na sastanku s Hrvatskim narodnim saborom BiH te su usvojeni zaključci s tog sastanka.

U sklopu pojedinačnih izvješća, predsjednica Foruma mladih Klara Barišić osvrnula se na nekoliko aktivnosti u proteklom razdoblju te najavila tradicionalnu humanitarnu akciju FM-a *Mladi mladima*.

Predsjednik Kluba poduzetnika Ivica Nuić pozvao je sve pravne osobe, članice Prstena, na intenzivniji angažman i bolju suradnju u cilju ostvarivanja benefita koji samo zajedno mogu postići, a koji je u konačnici benefit i za samu Udruhu. Pozvao je i na angažman oko uređenja novog prostora Udruge, kao i na odaziv na sjednice Kluba poduzetnika koje će se održavati u mjestima gdje Klub djeluje te će nakon Osijeka iduća sjednica Kluba poduzetnika biti u Rijeci.

U sklopu rasprave o Prstenovu poslovnom forumu predložio je temu "Obrazovanje u funkciji tržišta rada", koju je podržao i član UO-a Ivica Jakić, kao i sudjelovanje što više pravnih osoba iz Prstena u RH i BiH.

U ime Podružnice Brodsko-posavske županije dopredsjednik Luka Čarapović, kazao je kako članovi Podružnice redovito sudjeluju na raznim kulturno-vjerskim događanjima u Bosanskoj Posavini. Istaknuo je prijam deset novih članova, od kojih je čak pet pravnih, ujedno je najavio osnivanje Kluba poduzetnika i u Slavskom Brodu, kao i Kluba žena te Foruma mladih.

Predsjednik Podružnice Primorsko-goranske županije Zlatan Čar spomenuo je dvije humanitarne akcije odnosno donacije Podružnice i najavio održavanje humanitarnog koncerta Zaklade Prsten pod nazivom Prsten za budućnost, koji će se održati u Rijeci.

Predsjednik Podružnice Varaždinske županije Ivica Andrić naveo je događanja koja su organizirali u proteklom razdoblju te dodao da je nogometna sekcija započela 11. sezonu treninga, a KUD Prsten nastavlja s redovitim uvježbavanjima za nove nastupe.

Nazočnima se obratila i Ana Stanić, predsjednica Podružnice Osječko-baranjske županije. Podsjetila je da je osnovan Klub poduzetnika te predstavila novu predsjednicu Kluba žena Osijek Angelinu Bjelobrk. Također, istaknuo je da se kontinuirano radi na povećanju članstva.

Predsjednica Kluba žena Gordana Jelavić navela je aktivnosti koje su organizirane i provedene, kao i one na kojima su članice Kluba žena sudjelovale te najavila predstojeće, kao i Izbornu skupštinu Kluba, koja će se

također održati u veljači.

Izvješće o Zakladi Prsten podnio je upravitelj Zaklade Vlado Guberac, osvrnuvši se na novi Statut Zaklade Prsten i Pravilnik o uvjetima i postupku dodjele sredstava za ostvarivanje svrhe Zaklade Prsten. Istaknuo je kako je usvojen prijedlog o povećanju stipendija s 800 na 1000 kuna, a član Predsjedništva Vjeko Bratić dodao je kako su svi prilozi, fizičkih i pravnih osoba, uvijek dobrodošli. Član Predsjedništva Draženko Mamić, zadužen za re-branding Udruge, zaslužan je za novi logo Prstena te izradu knjige grafičkih standarda s uputama o uporabi novog loga Prstena, koja je ovom prigodom zajedno s novim banerima uručena čelnicima Zaklade, podružnica, ogranka, klubova i Foruma mladih.

U sklopu rasprave o izradi Strategije razvoja Udruge Prsten predsjednik Udruge Pavo Zubak istaknuo je da treba formirati tim odnosno povjerenstvo koje će pomoći da Udruga bude što korisnija i atraktivnija članstvu te da se što bolje pozicionira u društvu, poručivši kako je to tema o kojoj se može razgovarati te da su svi prijedlozi i svaki angažman dobrodošli.

Počasnii predsjednik Prstena i predsjednik Upravnog odbora Zaklade Prsten Marko Pipunić kazao je kako je Prsten dodana vrijednost društvene zajednice, što poručuje i onima koji pitaju što će dobiti članstvom u Prstenu, navodeći osobno iskustvo kao dobar primjer jer je, dodao je, dobio i na poslovnom i privatnom planu. Složio se kako je strategija razvoja Prstena jako važna tema, zaključivši kako je za njezino provođenje nužna moć, politička i financijska, te da je važno dobro se pozicionirati u društvenoj zajednici, imati što više članova na raznim pozicijama, u vladajućim strukturama, gospodarstvu, poduzetništvu, medicini, a osječku podružnicu je naveo kao dobar primjer. Pozvao je sve da se uključe kako bi poslije imali pravo pitati što se u tom pogledu učinilo i postiglo. U raspravu po toj točki uključio se i član UO-a Ivica Jakić koji je pozdravio izradu Strategije te istaknuo nužnost uključivanja mladih u to povjerenstvo, zaključivši kako su mladi budućnost Prstena pa bi trebali biti i nositelji razvojne strategije Udruge.

Na kraju sjednice primljen je 51 novi član, od kojih je 41 fizička i deset pravnih osoba. Prijam novih članova nazočni su pozdravili pljeskom, kao i uručenje sponzorskih ugovora za iznos od 50.000 kuna sklopljenih s tvrtkama Žito Osijek, M-SAN grupa, Montmontaža oprema i tvrtkom Ancona grupa d.o.o. iz Đakova. Ugovore su tom prigodom primili Marko Pipunić i Ivica Nuić te Markica Stanišić, a Stipi Matiću bit će uručen naknadno. Ugovore im je uručio predsjednik Pavo Zubak, čija je tvrtka AutoZubak također sponzor Prstena u iznosu od 50 000 kuna, zahvalio na doprinosu te ujedno poručio kako su i manje donacije dobrodošle.

Na kraju je održana prezentacija djelatnosti tvrtke ATALIAN Global Services Croatia d.o.o. Zagreb, koju je predstavio regionalni direktor Slaven Stadoljev. Istaknuo je kako je impresioniran snagom Prstena koji vidi kao motor-pokretač gospodarskog razvoja, a nakon sjednice uslijedio je tradicionalni domjenak i druženje u organizaciji te nove pravne članice Prstena.

Prsten
UDRUGA HRVATA
Bosne i Hercegovine

Marija TROGRLIĆ

NOVI LOGO I ZNAK PRSTENA

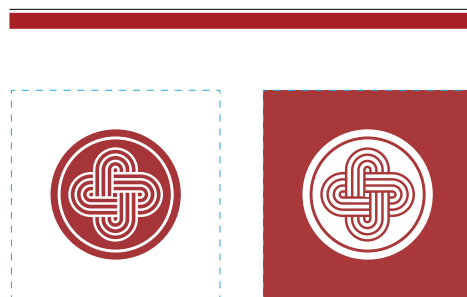
Simbolika povezanosti, isprepletenosti i zajedništva istovjetna je načelima Udruge Prsten što je bio povod autoricama loga da elemente pletera koriste u građenju znaka kao vizualnog identiteta

Na telefonskoj sjednici Predsjedništva, održanoj 9. svibnja 2019., donesena je i jednoglasno prihvaćena Odluka o prihvaćanju novog loga i znaka Udruge Hrvata BiH Prsten.

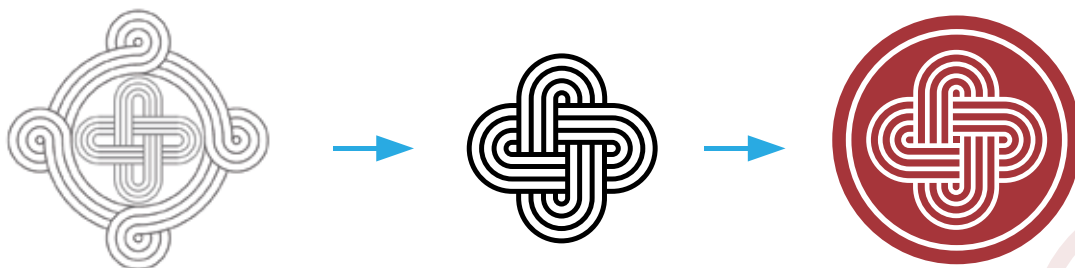
Za rebranding je zadužen član Predsjedništva Draženko Mamić, a od pristiglih rješenja izabran je prijedlog Ane Serdarušić, direktorice marketinga tvrtke Žito, i Anje Vidaković, dizajnerice u Žitu.

HRVATSKI PLETER KAO OSNOVNI ELEMENT

Uz prijedlog znaka uvrstile su i genezu kojom je pojašnjen razlog odabira znaka: hrvatski pleter, znan i kao troplet, svojstven je starohrvatskoj kulturi i poznat od IX. stoljeća. Javlja se u raznim oblicima na građevinskim objektima, umjetninama, namještaju, suvenirima, odjeći i predmetima za svakodnevnu upotrebu. Pleter karakterizira geometrijska simetrija, osna i centralna, kroz preklapanje i povezanost oblika. Simbolika povezanosti, isprepletenosti i zajedništva istovjetna je načelima Udruge Prsten što je povod da elemente pletera koristimo u građenju znaka kao vizualnog identiteta. Elementi pletera smješteni su u oblik kruga koji simbolizira ishodišno jedinstvo, a crvena boja kruga opisuje energičnost i život - održivost hrvatskog naroda.

Elementi pletera smješteni su u oblik kruga koji simbolizira ishodišno jedinstvo, a crvena boja kruga opisuje energičnost i život - održivost hrvatskog naroda

Također, zaključeno je kako znak i logotip Zaklade proizlaze iz istih obilježja Udruge te je u znaku preuzet dio pletera, koji oblikom srca simbolizira da je dio djelovanja Udruge, kroz Zakladu, ujedno dobrotvorno djelovanje. Uz osnovni logo Udruge i logo Zaklade Prsten, izrađeni su i vizualni elementi za različite mogućnosti uporabe, od rokovnika i omotnica do roll-up banera i posjetnica.

O snazi Kluba poduzetnika najbolje govori podatak da njegovi članovi kao pravne osobe ostvaruju ukupan prihod od oko 5,5 do 6% BDP-a Hrvatske te svi zajedno imaju ukupno oko 11 tisuća zaposlenih. Prsten djeluje na platformi međusobnog povezivanja, umrežavanja i pomaganja, pogotovo velikih onim manjim što i jest misija Kluba

U SLAVONSKOM BRODU ODRŽAN OKRUGLI STOL NA TEMU UMREŽAVANJA PODUZETNIKA

Marija TROGRLIĆ

U organizaciji Udruge Hrvata BiH Prsten, Podružnice Brodsko-posavske županije i Hrvatske gospodarske komore, Županijske komore SlavonSKI Brod, u Slavonskom je Brodu 27. ožujka 2019. održan okrugli stol pod nazivom Umrežavanje poduzetnika-preduvjet za uspjeh.

PRVI KORAK U OSNIVANJU KLUBA PODUZETNIKA PODRUŽNICE BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE

Iznimno dobro organiziran i posjećen događaj, koji je u prostoru Županijske komore okupio oko 70 poduzetnika članova i prijatelja Udruge Prsten, ujedno je prvi korak u osnivanju Kluba poduzetnika Podružnice Brodsko-posavske županije.

Sudionike okruglog stola u ime Udruge Prsten pozdravio je predsjednik Podružnice Ivo Matić, a u ime Županijske komore Tomislav Tekić, koji je ujedno predstavio gospodarske pokazatelje Brodsko-posavske županije. Također, okupljenima se obratila i zamjenica gradonačelnika Slavonskog Broda Tea Tomas. Dopredsjednik Prstena Marjan Biškić predstavio je Udrugu i njezine aktivnosti, podsjetivši da je brodskoposavska podružnica jedna od najstarijih podružnica koja se ponovno intenzivno aktivirala. Također, istaknuo je angažman Foruma mladih i Kluba žena.

Predsjednik Kluba poduzetnika Ivica Nuić predstavio je Klub poduzetnika i iznio Plan rada, naglasivši nužnost povezivanja odnosno umrežavanja poduzetnika. "O snazi Kluba poduzetnika najbolje govori podatak da njegovi članovi kao pravne osobe ostvaruju ukupan prihod od oko 5,5 do 6% BDP-a Hrvatske te svi zajedno imaju ukupno oko 11 tisuća zaposlenih", istaknuo je Nuić, zaključivši da Prsten djeluje na platformi međusobnog povezivanja, umrežavanja i pomaganja, pogotovo velikih onim manjim, što i jest misija Kluba.

Ivica Nuić, predsjednik Kluba poduzetnika Udruge Prsten

Tea Tomas, zamjenica gradonačelnika Slavenskog Broda

POVEZIVANJE I UMREŽAVANJE PODUZETNIKA OD IZNIMNOG ZNAČAJA

Uspješni poduzetnik iz Slavenskog Broda Siniša Stanić, vlasnik tvrtke Simplex i dobitnik priznanja Zlatna kuna za poslovanje u 2017. godini te priznanja EY Poduzetnik godine za 2017. godinu, smatra da je umrežavanje poduzetnika bitan faktor za cijelu regiju i da može pomoći svakom poduzetniku. Podsjetio je kako su mnogi, danas okupljeni u Udrugu Prsten pa i u Klub poduzetnika, koji su spletom okolnosti zbog nesretnog momenta povijesti bili u jednom trenutku razasuti po cijelom svijetu gdje su skupljali znanja i iskustva, vratili se i počeli ispočetka. Također, vjeruje kako je umrežavanje bitna stavka za sve poduzetnike, pogotovo one koji su okrenuti i drugim stranim tržištima.

Profesorica Veleučilište u Požezi Mirjana Radman-Funarić u svojem je izlaganju pod nazivom Utjecaj umrežavanja na gospodarske rezultate istaknula kako se socijalni kapital sastoji od razine povjerenja i aktivnosti u udrugama te poštivanja normi i pravila. "Istraživanja su pokazala da je razina socijalnog kapitala znatno veća u zemljama u kojima su gospodarski rezultati veći, konkretno BDP. Sve to govori kolika je važnost aktivnost u udrugama i povezivanje za uspjeh," zaključila je.

Kao panelisti na okruglom stolu sudjelovali su predstavnici tvrtki - Ante Mandić i Marjan Biškić (INsig2), Ivica Nuić (Montmontaža Oprema), Siniša Stanić (Simplex), Igor Majdandžić (ININ) i Đuro Tunjić (TUV Croatia).

Tijekom izlaganja panelista i sudionika okruglog stola u više je navrata istaknuto kako je povezivanje i umrežavanje poduzetnika, i ne samo poduzetnika, od iznimnog značaja, u Hrvatskoj i na ostalim tržištima. Svi su panelisti na temelju vlastitog iskustva ukazali kako je za uspjeh ponajprije potrebna vjera u sebe, kao i mukotrpan rad, dok međusobno umrežavanje i povezivanje može dodatno pomoći, a upravo Udruga Prsten i Klub poduzetnika nude svojim članovima tu mogućnost te su stoga i ovom prigodom pozvani svi zainteresirani da se učlane u Prsten, najbrojniju Udrugu Hrvata Bosne i Hercegovine.

Marjan Biškić, dopredsjednik Udruge Prsten

Svi su panelisti na temelju vlastitog iskustva ukazali kako je za uspjeh ponajprije potrebna vjera u sebe, kao i mukotrpan rad, dok međusobno umrežavanje i povezivanje može dodatno pomoći, a upravo Udruga Prsten i Klub poduzetnika nude svojim članovima tu mogućnost te su stoga i ovom prigodom pozvani svi zainteresirani da se učlane u Prsten, najbrojniju Udrugu Hrvata Bosne i Hercegovine

Ivo Matić, predsjednik Podružnice Brodsko-posavske županije

Siniša Stanić, vlasnik tvrtke Simplex

RAD KLUBA ZNANSTVENIKA U 2019. GODINI

Ivo GRGIĆ, predsjednik Kluba znanstvenika

Članice i članovi Kluba promaknuti su u svojim područjima, napisali mnoštvo znanstvenih i stručnih radova, sudjelovali na mnogim svjetskim, europskim i nacionalnim kongresima, a neki su zaslužili i značajne javne funkcije, lokalne ili državne razine

Često se u prigodama naglašavanja važnosti Udruge Prsten spominje brojnost članova koji su postigli najviša znanstvena zvanja te u svakodnevnom radu svjedoče o bogatstvu znanja i stručnosti. Svatko u svojem poslu, na radnom mjestu, i to od učitelja do sveučilišnih profesora. Mnogi od njih su i članice i članovi Kluba znanstvenika.

Bogatstvo različitosti znanstvenih i radnih područja prednost su i manjkavost za rad Kluba. Kao i teritorijalna raspršenost, iako se većina nalazi u najvećim hrvatskim sveučilišnim središtima. Godina koja je na izmaku nije obilovala značajnijim institucionalnim aktivnostima, što nije umanjilo pojedinačne aktivnosti članstva.

Značajan iskorak učinjen je na području poticanja aktivnosti na razini podružnica kao i u susjednoj BiH, gdje su utemeljeni klubovi znanstvenika (Rijeka, BiH te Slavonski Brod i Osijek

u nastajanju). Medijski zapažen skup *Održivi razvoj ruralnih područja* održan je u Međugorju početkom lipnja, gdje je suosrganizator bio Klub znanstvenika UBHH Prsten, s nastupima članova Prstena Mirjane Miličević i Ive Grgića.

Kao i svake godine, značajan doprinos članova Kluba je u priložima za časopis Prsten.

Pojedinačno, članice i članovi Kluba promaknuti su u svojim područjima, napisali mnoštvo znanstvenih i stručnih radova, sudjelovali na mnogim svjetskim, europskim i nacionalnim kongresima, a neki su zaslužili i značajne javne funkcije, lokalne ili državne razine.

U idućem razdoblju očekuje se veća institucionalna aktivnost Kluba kao i njegova veća suradnja sa srodnim klubovima izvan Udruge, ali i s drugim klubovima unutar Prstena, prije svega s Klubom poduzetnika.

**S Vama uz kavu,
jer kava je za uspješne!**

www.mega-alfa.hr

Širolina 8

10 000 Zagreb, Hrvatska

Mob: +385 98 570 011

E-mail: info@mega-alfa.hr

 Mega-Alfa samoposlužni aparati

100%
SLAVONSKO

DOBRO

TRAJNI MESNI PROIZVODI

*Vjerujemo
u dobro.*

Prstenovke darivale Caritas u Odžaku

Članice Kluba žena Podružnice Osječko-baranjske županije posjetile su 25. svibnja 2019. Odžak te su tom prigodom darivale Caritas pri crkvi sv. Ivana Krstitelja Glavosijeka.

To je još jedna hvalevrijedna akcija u nizu humanitarnih i karitativnih aktivnosti koje se organiziraju i provode u Klubu žena Udruge Prsten, a čineći dobro djelo *prstenovke* su usput stekle i dobre dojmove.

U Odžak su došle punih ruku, a otišle punog srca. Caritasu odžačke župe darovale su razne potrepštine, među kojima je bilo dječjih pelena i drugih higijenskih artikala na kojima su im domaćini od srca zahvalili.

Kristalna kocka vedrine

Prigodnim druženjem 15. svibnja 2019. u Zagrebu obilježena je osma obljetnica utemeljenja Kluba žena Udruge Prsten, a tim povodom u bosanskohercegovačkom restoranu Mostovi okupilo se dvadesetak članica Prstena, Kluba žena i Foruma mladih.

Pozdravila ih je predsjednica Kluba žena Gordana Jelavić, naglasivši kako je to radno-svečano druženje. Predstavila je nedavno izabrane dopredsjednice - Anitu Soldan, koja je bila organizatorica te večeri i Ivanu Milas, koja je izostala zbog bolesti. Dosadašnja zamjenica predsjednice Kluba Dragica Šamija izrazila je želju više se angažirati u osnivanju Kluba žena u sestrinskoj Udruzi u Vitezu. Predsjednica joj je zahvalila na dugogodišnjem angažmanu u Klubu te se osvrnula na provedene aktivnosti i najavila planirane. Poseban poziv uputila je ženama za odlazak u Osijek, 6. lipnja na Humanitarni koncert Prsten za budućnost za Zakladu Prsten. Pozvala je sve na veći angažman u radu Kluba žena i odaziv na događanja u organizaciji Udruge.

...A što bih jedino potomcima htio namrijeti u baštinu - bila bi vedrina. *Kristalna kocka vedrine.* Stihovima Tina Ujevića predsjednica Kluba žena završila je svoje prigodno obraćanje okupljenim *prstenovkama* te dodala: "Voljela bih da u Klubu žena vlada vedrina, a u našoj kocki treba biti ženske solidarnosti, razumijevanja, potpore, nezamjeranja, jer mi smo suputnice, a ne suparnice."

Prstenovke obilježile Dan žena

I ove je godine u Prstenu obilježen Dan žena, a tim povodom u prostorijama Središnjeg ureda u Zagrebu 8. ožujka 2019. okupile su se članice Kluba žena i Foruma mladih. U ime organizatora pozdravila ih je predsjednica Kluba žena Gordana Jelavić, čestitajući svim *prstenovkama* njihov dan.

Posebno zanimljiva bila je prezentacija s pitanjima vezanim uz žene, koju su na ideju i inicijativu predsjednice Kluba pripremile vrijedne članice Ivana Milas i Verica Biškić. Sadržavala je niz zanimljivih pitanja na koja se, na prvu, činilo kako svi znamo odgovore, no ispostavilo se kako

su većinom ustvari predrasude. Odgovori utemeljeni na znanstvenim istraživanjima krili su se u kuvertama koje su dobile okupljene članice te su ih, nakon pitanja i ponuđenih odgovora, podijelile s ostalima. Tako smo saznali da je zabluda kako žene mogu obavljati više stvari istodobno u odnosu na muškarce, da u ljubav na prvi pogled ipak više vjeruju muškarcima, kao i da su romantičniji, ali i nerealniji. Češće i intenzivnije se pak zaljubljuju žene, a brže muškarcima, koji ujedno više pate zbog prekida veze. Intimnost je, očekivano, više važnija ženama, uz napomenu kako se pritom ne misli na intimne odnose.

Čist okoliš - čista savjest

Odvojite vrijeme za odvojiti otpad - ključna je poruka s predavanja pod nazivom "Čist okoliš - čista savjest" koje je u organizaciji Kluba žena 12. lipnja 2019. održao dr. sc. Luka Balvan. Tim povodom u prostorijama Središnjeg ureda Udruge Prsten okupile su se članice Kluba žena na čelu s predsjednicom Gordanom Jelavić te su ujedno održale zadnji sastanak prije ljetne stanke na kojem su dogovorile i buduće aktivnosti, posebice još bolju suradnju s Forumom mladih.

Dopredsjednica Kluba žena Ivana Milas uvodno se obratila okupljenima i predstavila predavača, koji je radio u Zagrebačkom holdingu na poslovima vezanim uz odvajanje otpada, a trenutno vodi odnose s javnošću Središnjeg državnog ureda za razvoj digitalnog društva. Luka Balvan ujedno je kantautor popularne duhovne glazbe, a Predsjednica RH odlikovala ga je Redom hrvatskog pletera za osobit

doprinos razvitku i ugledu Republike Hrvatske kroz bogato duhovno kulturno stvaralaštvo u prigodi 30. obljetnice skladanja duhovne glazbe.

Klubu žena održao je prezentaciju o internom sprečavanju nastanka otpada i njegovu pravilnom odvajanju. "Otpad nije smeće. Neiskorišteni odbačeni otpad postaje smeće," istaknuo je u svojem predavanju te dodao kako biti društveno odgovoran ne znači samo ispunjavati zakonske obveze, nego i više od toga. Navodeći vrlo zorne konkretne primjere kako se odbačenim otpadom zagađuje okoliš, pojasnio je i kako pravilno razvrstavati različite materijale - od papira i stakla te metala i plastike pa do biootpada i kompostiranja.

"Odvojite vrijeme za odvojiti otpad - priroda će vam biti zahvalna," poručio je na kraju dr. Balvan, a potom su uslijedila pitanja i komentari okupljenih članica, koje su pokazale ne samo zanimanje nego i poznavanje tematike.

Zanimljivo je bilo čuti i što je važnije ženama, a što muškarcima, a odgovor da je muški mozak veći od ženskog sadržavao je i napomenu - ali manje aktivan. Većina žena misli da stare bolje od svojih partnera, s čime se slaže i većina muškaraca, a ispostavilo se i kako mnoge muškarce znakovi starenja muče jednako kao i žene, no svakako je činjenica da su žene dugovječnije. Posebnu pozornost prstenovke izazvalo je pitanje - žive li žene koje nose manje odjeće duže, a pozitivan odgovor i popratna pojašnjenja dočekana su s nevjericom i popraćena komentarima kako je taj zaključak sigurno donio muškarac, što je i potvrđeno.

Tko laže češće - žene ili muškarci, pitanje je o kojem bi se dalo raspravljati. Odgovor ide u prilog ženama jer su prema provedenim istraživanjima i anketama veći lažljivci muškarci, no moglo bi se zaključiti i kako žene

Prstenovke na Danu narcisa u Zagrebu i Osijeku

Članice Kluba žena i Foruma mladih okupile su se 23. ožujka 2019. na Trgu bana Jelačića u Zagrebu i na Trgu Ante Starčevića u Osijeku kako bi podržale Dan narcisa kojim se obilježava Svjetski dan borbe protiv raka dojke.

Uz podjelu narcisa i prikupljanje priloga organizirano tim povodom, na štandovima na središnjem zagrebačkom trgu i Cvjetnom trgu brojni okupljeni građani mogli su se informirati o tom najraširenijem i za žene najpogubnijem obliku zloćudnog tumora, a u sklopu Programa preventivne mobilne mamografije dio žena obavio je besplatan mamografski pregled.

Svojim su dolaskom na središnje trgove u Zagrebu i Osijeku *prstenovke* dale potporu i ovoj hvalevrijednoj manifestaciji, kojoj su se odazvali brojni predstavnici javnog života Hrvatske, a bio je to također još jedan povod za ugodno druženje.

ustvari bolje lažu pa možda i prilikom sudjelovanja u takvim anketama. Volite pivo i ne možete bez Wi-Fija? Zahvalite ženama! - bio je djelomičan odgovor na pitanje: što su sve izumile žene, a muškarci obožavaju. Uz pivo i Wi-Fi, tu su i brisači na automobilu, pancirni prsluk, solarno grijanje, igra Monopoli i još mnogo toga, što je ugodno iznenadilo većinu okupljenih žena. Šokiralo ih je, pak, koliko su najviše djece na svijetu i u Hrvatskoj rodile dvije žene. Na kraju su navedeni i razlozi zašto je dobro biti žena, a potom su uslijedili i lijepi citati o ženama te je svaka od nazočnih dobila i jedan za sebe.

Druženje je nastavljeno uz prigodan domjenak, a *prstenovke* su zaključile kako bi ovakve prigode trebale biti i češće jer, iako različite životne dobi i raznih profesija pa i osobnosti, sve ih povezuje upravo to što su - žene.

Sastanak sa stipendistima Zaklade Prsten

Članice Kluba žena na čelu s predsjednicom Gordanom Jelavić i dopredsjednik Udruge Prsten Marjan Biškić sastali su se 17. listopada 2019. sa stipendistima Zaklade Prsten.

Sastanak koji bi se prije mogao nazvati druženje priređen je u Središnjem uredu Udruge, gdje se na poziv Kluba žena odazvalo petero studenata, Prstenovih stipendista. U ime Kluba žena pozdravila ih je Gordana Jelavić, podsjetivši tko su sve dobitnici prošlogodišnjih Prstenovih stipendija te je ujedno napomenula kako se dio studenata ispričao zbog nemogućnosti dolaska u Zagreb i odaziva na sastanak. Njih šesnaestero, među kojima je i jedna učenica, potpisali su sa Zakladom ugovore o stipendiranju za proteklu 2018/19. godinu, a neki od njih prijavit će se i na ovogodišnji natječaj, koji je u tijeku i otvoren je do 31. listopada.

Među stipendistima ima studenata iz svih krajeva BiH - Domaljevca, Kise-ljaka, Kaknja, Konjića, Sarajeva, Širokog Brijega, Tomislavgrada i Viteza te četvero iz Žepča. Neki od njih studiraju u Hrvatskoj, a neki u BiH, no ističu kako im je svima dobrodošla stipendija Prstena. Dugogodišnja članica Foruma mladih Ilijana Čović studira poljski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, završila je preddiplomski i upisala 1. godinu diplomskog, a kao vrlo angažirana *forumšica* na određeni je način već dobrim dijelom Udruzi vratila uloženo.

Katarina Barukčić iz Žepča studira turizam i ugostiteljstvo u Karlovcu, uz studij povremeno i radi, a stipendija joj je, kaže itekako pomogla. Stoga se i ona želi više angažirati u Prstenu koji im nudi i mnogo više od stipendija, nastojeći ih okupljati i međusobno povezati kako bi jedni drugima bili potpora i u budućnosti.

Marija Bagarić iz Tomislavgrada studira bilinogojstvo na Agronomskom

Prsten
ZAKLADA

Bilo je doista impresivno slušati mlade ljude pune entuzijazma i ljubavi prema svojim dvjema domovinama, a njihov uspjeh najbolji je pokazatelj kako je stipendiranje studenata najunosnija investicija Prstena jer - oni su naša budućnost

fakultetu Sveučilišta u Mostaru, prošlogodišnja je dobitnica Dekanove nagrade, a ove se godine nada Rektorovoj, što se može i očekivati s obzirom na njezin uspjeh i prosjek ocjena 4,68. Uz studij sudjeluje u istraživačkim radovima i raznim humanitarnim akcijama, a u slobodno vrijeme, kojeg je uistinu malo, piše poeziju.

Robert Tokić iz Jajca studira također u Mostaru, na Ekonomskom fakultetu, smjer menadžment, te je polaznik i Političke akademije. I on je izniman student s prosjekom ocjena 4,7 te će ove godine i on aplicirati za Dekanovu nagradu. Usto, glavni je urednik studentskog časopisa SEF.

Kristijan Herak je iz Čapljine, student je 5. godine Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, i to s prosjekom ocjena 5,0! I on je dobitnik Dekanove nagrade za ovu godinu, a kao izniman student postao je i demonstrator na Fakultetu. Usto, u studijskoj je sekciji za dermatovenerologiju i suradnik u znanstvenom časopisu *Nerogirus*. Kad je bilo riječi o planovima za budućnost, na pitanje planiraju li ostati u RH ili BiH svi su odgovorili pozitivno!

Robert je šesto dijete u obitelji i četvorica braće su mu u inozemstvu, što je za njega samo razlog više za ostati i opstati u BiH, i to po mogućnosti u njegovu rodnom Jajcu, gdje bi rado pridonio na lokalnoj razini. Kristijan razmišlja o odlasku na neki od hrvatskih otoka, gdje su liječnici itekako deficitarna struka, a Marija pak planira ostati u Mostaru. "Ja sam baš privržena za moju Bosnu i Hercegovinu," priznala je, a na upit kako je studirati u Mostaru, spremno odgovara: "Savršeno!" Katarina smatra kako je samim odabirom studija (turizam i ugostiteljstvo) odabrala i ostati u Lijepoj Našoj, koja joj u tom pogledu pruža brojne mogućnosti, a Ilijana bi se rado nakon diplomskog educirala za lektoricu poljskog jezika.

Bilo je doista impresivno slušati te mlade ljude pune entuzijazma i ljubavi prema svojim dvjema domovinama, a njihov uspjeh najbolji je pokazatelj kako je stipendiranje studenata najunosnija investicija Prstena jer - oni su naša budućnost!

Marjan Biškić već je tijekom razgovora *detektirao* potencijalne buduće članove Foruma mladih, koji se planira osnovati i u BiH, a članica Kluba žena Verica Biškić ukazala je na važnost zajedništva koje promovira i Udruga Prsten. "Budite ono 'i' koje spaja Bosnu i Hercegovinu, kao i Hrvate iz svih krajeva BiH i RH," poručila im je, pozvavši ih da ponovno apliciraju za stipendiju koja će od iduće studijske godine iznositi 1000 kuna.

Prstenovke na Danu mimoza u Osijeku

Članice Kluba žena Podružnice Osijek svojim su sudjelovanjem na 12. hrvatskom Danu mimoza podržale Nacionalni dan borbe protiv raka vrata maternice, obilježen 19. siječnja 2019. na osječkom Trgu Ante Starčevića.

Uz simboličnu prodaju i podjelu cvjetova mimoze dijeljeni su i edukativni materijali kako bi se žene što bolje informirale i savjetovale o sprečavanju i ranom otkrivanju raka vrata maternice.

Skupu potpore nazočila je i dogradonačelnica Grada Osijeka te ujedno članica Udruge Prsten Žana Gamoš. Istaknula je kako je osječka Gradska liga protiv raka dobro organizirana i radi dobar posao. I ostale *prstenovke*, sudionice Dana mimoza, zaključile su kako je važno voditi brigu o vlastitom zdravlju, a posebno s obzirom na užurban tempo života. Složile su se kako je život lijep, a kad si zdrav - tad možeš sve!

Prstenovci iz Osijeka u Vukovaru

Predstavnici Foruma mladih i Kluba žena Podružnice Osječko-baranjske županije posjetili su 20. studenog 2019. Vukovar kako bi odali počast svim poginulim i nestalim u Domovinskom ratu.

Posjetili su vukovarsku bolnicu, a potom i Memorijalno groblje žrtava iz Domovinskog rata gdje su zapalili svijeće. Na kraju su odali počast žrtvama i na mjestu masovne grobnice na Ovčari, poljoprivrednom dobru kod Vukovara gdje je na taj dan 1991. godine ubijeno i u masovnu grobnicu zakopano 200 ranjenika, medicinskog osoblja i civila odvedenih iz vukovarske bolnice, a sudbina mnogih kojima se ondje gubi trag još uvijek je nepoznata. "Teško je opisati osjećaj kad se nađete na takvom mjestu, strašne slike sjećanja javljaju se pred očima, nezamislivo je," posvjedočila je Angelina Bjelobrk, predsjednica Kluba žena osječke podružnice, istaknuvši kako je taj posjet simbolična zahvala svim Vukovarcima i vukovarskim braniteljima za žrtvu koju su podnijeli tijekom tromjesečne opsade i strahota koje su uslijedile nakon okupacije grada, kao i u probouju iz obruča te u višemjesečnom zatočenstvu u srpskim koncentracijskim logorima.

”Vi u Bosni i Hercegovini niste gosti, pridošlice ni nacionalna manjina, nego njezin najstariji konstitutivni narod, koji ne želi ništa drugo nego mir i ravnopravnost s druga dva naroda u zajedničkoj domovini Bosni i Hercegovini,” poručila je Grabar-Kitarović Hrvatima u BiH

Foto: Ured Predsjednice RH

U UREDU PREDsjedNICE RH DAN OTVORENIH VRATA ZA HRVATE BIH

Marija TROGRLIĆ

U Uredu Predsjednice Republike Hrvatske 23. ožujka 2019. održan je Dan otvorenih vrata za Hrvate Bosne i Hercegovine, a tim su se povodom s predsjednicom Kolindom Grabar-Kitarović susreli i članovi Udruge Prsten - članice i članovi Foruma mladih i Kluba žena.

TO JE CILJ MOJE POLITIKE- HRVATSKO ZAJEDNIŠTVO I SNAŽNA HRVATSKA

Obraćajući se nazočnima, Predsjednica je istaknula kako je hrvatski narod u Bosni i Hercegovini prisutan dulje od tisućljeća. ”Vi u Bosni i Hercegovini niste gosti, pridošlice ni nacionalna manjina, nego njezin najstariji konstitutivni narod, koji ne želi ništa drugo nego mir i ravnopravnost s druga dva naroda u zajedničkoj domovini Bosni i Hercegovini,” kazala je Grabar-Kitarović.

Naglasila je kako su i Hrvatska i hrvatski narod u Bosni i Hercegovini učinili sve za opstanak Bosne i Hercegovine kao države te kako je hrvatski narod u Bosni i Hercegovini referendumom podržao njezinu neovisnost, a potom pristao na stvaranje Federacije Bosne i Hercegovine kako bi pridonio suradnji, miru i pomirenju.

Istaknula je također kako su Hrvati Bosne i Hercegovine, uz iseljništvo i hrvatski narod i sve domoljube u Hrvatskoj, jedan od triju nosivih stupova stvaranja moderne hrvatske države i pobjede u Domovinskom ratu.

”Zato zajedno stojimo na pragu vaših prava. A to je prije svega pravo da sami birate svoje političke predstavnike, koji će vas legitimno predstavljati i zastupati na svim razinama vlasti, s pravom odlučivanja o svim pitanjima koji se tiču vaše opstojnosti i budućnosti. To

uključuje i vaše pravo na vlastite nacionalne kulturne, obrazovne i medijske ustanove te na ravnopravnu javnu uporabu hrvatskog jezika,” kazala je te dodala kako upravo tim na najbolji način čuvaju Bosnu i Hercegovinu kao državu, ugrađuju u nju europske vrijednosti i otvaraju vrata njezinoj budućnosti kao buduće članice Europske unije. ”Želimo da se to dogodi što prije jer Bosna i Hercegovina jest Europa, uvijek je bila Europa i treba biti Europa,” poručila je.

Napomenula je također kako je današnji susret s Hrvatima Bosne i Hercegovine izraz kontinuiteta politike izgradnje nacionalnog zajedništva koju je zacrtao prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman. ”Moramo stoga razviti strukture i mehanizme povezivanja ljudi koji će nam omogućiti da sve nacionalne resurse u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i iseljništvu diljem svijeta stavimo u funkciju demografske obnove i opstojnosti u našim domovinama, jačanja našeg gospodarstva te političke i kulturne afirmacije u svijetu. To je cilj moje politike: hrvatsko zajedništvo i snažna Hrvatska, koja će i vama biti siguran oslonac, a susjedima dobar susjed,” zaključila je Predsjednica Republike.

U kulturno-umjetničkom programu sudjelovale su učenice Osnovne škole fra Stipana Vrljića iz Sovića, članice i članovi KUD-a Koračanski dukati iz Koraća kod Bosanskog Broda, skupina bogoslova franjevačke teologije iz Sarajeva i limena glazba iz Nove Bile.

Na kraju prigodnog programa okupljeni su mogli razgledati Ured Predsjednice i fotografirati se s njom, a tom je prigodom predsjednica Kluba žena Gordana Jelavić uručila predsjednici Grabar-Kitarović uokviren vez hrvatske tradicionalne tetovaže na platnu, koji je izvezla Vera Rede, potpredsjednica Ogranka Sveta Nedelja i članica Kluba žena.

Kuću smo napustili punog srca, a vratili se punih ruku, želeći razveseliti ne samo dječicu, čiji su nam osmjesi najveća hvala, nego i njihove majke. Prigodno predblagdansko darivanje potrebitih bila je ujedno prilika za sve nas da pomažući drugima pomognemo i sebi samima kako bismo, čineći dobro djelo, ove blagdane dočekali spremniji i sretniji, u duhu milosrđa i samog Božića

KLUB ŽENA ZA UDRUGU BETLEHEM

Marija TROGRLIĆ

Sa željom da i ove godine uoči božićnih blagdana organiziraju humanitarnu akciju i daruju potrebite, članice Kluba žena Udruge Prsten posjetile su 20. studenog 2019. kuću za smještaj trudnica i majki s djecom Udruge Betlehem u Zagrebu.

POD OKRILJEM KATOLIČKE CRKVE

Udruga Betlehem osnovana je s ciljem promicanja radosti života i ljubavi prema nerođenoj djeci i njihovim roditeljima. Udruga pomaže trudnicama koje su unatoč raznim životnim problemima i pritiscima odlučile roditi dijete, samohranim majkama i obiteljima s više djece. Nakon udruge u Karlovcu, prva udruga - podružnica osnovana je 2009. godine u Zagrebu, gdje se nalazi Kuća života - Srca Isusova i Marijina. Na čelu te udruge je Blaženka Bakula, koja je zajedno s volonterkom Ivom bila naša domaćica. Uz njih, u kući u Novom Brestju dočekale su nas i tri majke s petero djece. Marijana (38) ondje boravi sa sinovima Dariom (12) i Mihaleom (2) te dvoipolmjesečnom Lucijom, Mihaela (30) s osmomijsječnom Mirjam, Marija (20) s tromjesečnom Merijem, a za našeg posjeta izbivala je trudnica Dragica (36).

U kući smo razgovarale s našim domaćicama Blaženkom i Ivom, kao i s majkama koje borave u kući namijenjenoj za smještaj do navršene 1. godine djeteta. Nakon toga djeca idu u vrtić odnosno jaslice, a majkama se preko Centra za socijalnu skrb pokušava pomoći u zapošljavanju i osamostalivanju, jer se, kaže nam Blaženka, svaki duži boravak u kući pokazao kontraproduktivnim u pogledu suočavanja s realnim životom koji ih čeka nakon izlaska iz kuće.

GOSPODIN SE POBRINE DA SVJETILJKA UVIJEK IMA ULJA

Kapacitet kuće je do šest majki s djecom kako bi svi imali pristojne uvjete za život, a kupili su je sredstvima prikupljenim od donacija kojima se inače financiraju. Kako Blaženka kaže: "Gospo-

din se stvarno pobrine da svjetiljka uvijek ima ulja," dodavši kako je to uistinu čudesna priča te kako na računu Udruge uvijek ima sredstava baš koliko treba.

Kroz kuću je do sada prošlo oko 50 majki, iz RH, BiH, pa i Austrije i svakoj od njih vrata kuće uvijek su otvorena, kao i srca volontera i volonterki koji im pomažu i nakon odlaska iz kuće. Jedno od pravila jest - ne vezati se, ističu Blaženka i Iva, no istodobno zaključuju kako je to nemoguće, dodajući: "Sve proživljavamo zajedno s njima, a svaka beba odlaskom iz kuće odnese nam komadić srca."

Različiti su razlozi dolaska majki pod njihovom okrilje, od onih kad obitelj nije spremna prihvatiti trudnoću neudane kćeri do onih kad partneri pa čak i supruzi inzistiraju na pobačaju. A upravo je borba protiv pobačaja i poslušnost Katoličkoj crkvi postulat pod kojim djeluje Udruga Betlehem. "Rješenje uvijek postoji, a pobačaj nikad nije rješenje," ističe Blaženka, koja je u ovoj misiji već 15 godina i prošla je razna iskustva, no nikad zbog toga nije požalila. Napominje kako se majkama koje to žele omogućuje i nastavak školovanja, a u kući mogu imati i posjete jer to nije *sigurna kuća*. Dakako, postoje i pravila koja se moraju poštovati, a majke koje borave u kući nastoje međusobno uspostaviti red pa tako imaju i raspored kuhanja, pospremanja...

Članice Kluba žena predvođene predsjednicom Gordanom Jelavić tom su prigodom saznale koje su potrebe majki i djece kako bi ih mogle prigodno darivati i ovih blagdana, a tom je prilikom Gordana ujedno predstavila Udrugu Prsten kojoj su zahvalili na dosadašnjoj pomoći. Kuću smo napustili punog srca, a vratili se punih ruku, želeći razveseliti ne samo dječicu, čiji su nam osmjesi najveća hvala, nego i njihove majke. Prigodno predblagdansko darivanje potrebitih bila je ujedno prilika za sve nas da pomažući drugima pomognemo i sebi samima kako bismo, čineći dobro djelo, ove blagdane dočekali spremniji i sretniji, u duhu milosrđa i samog Božića.

BETLEHEM - utočište za trudnice i majke s djecom

Udrugu Betlehem osnovao je katolički svećenik i redovnik pavlinskog reda o. Marko Glogović kao molitvenu zajednicu, da bi 2008. godine službeno počela djelovati kao nevladina i neprofitna udruga uz potporu Katoličke crkve.

Udruga ima 12 aktivnih, zasebnih, nevladinih, neprofitnih, građanskih udruuga diljem Hrvatske koje se vode kršćanskim načelima brige za bližnje, a koje su sjedinjene u Savez Betlehema pod duhovnim vodstvom patera Glogovića.

Udruga se brine o trudnicama i samohranim majkama s djecom, kao i o obiteljima s više djece koji nisu u mogućnosti financijski zadovoljiti svoje potrebe. Temelj Udruge je molitva i djelovanje.

Imaju sedam kuća u šest gradova - Karlovac, Zagreb, Sisak, Split, Varaždin i Ozalj. Kroz kuće godišnje prođe trideset žena s djecom u kojima se majkama omogućava besplatan smještaj i hrana, te im se pruža materijalna, duhovna i psihološka podrška.

U novom domu majke i djeca osjećaju se voljena i sigurnim te razvijaju osjećaj pripadnosti i obitelji, a samim time se smanjuje i marginalizacija i socijalna isključenost ove ranjive skupine.

Članovi koji su uključeni u rad Udruge obični su, obiteljski ljudi velikog srca, spremni u svako doba pomoći majkama i djeci u njihovim potrebama, a blizu su im i razni stručnjaci, redovnice i svećenici.

Želeći omogućiti da se svako začeto dijete rodi, Udruga pomaže majkama duhovno i konkretnom materijalnom pomoći. Majkama koje ne trebaju smještaj najčešće se pomaže u hrani i higijenskim potrepštinama prikupljenim uz pomoć dobrih ljudi.

Svi koji trebaju pomoć Udruge Betlehem, kao i oni koji žele pomoći radu Udruge, mogu se javiti na e-poštu betlehem.zagreb@gmail.com ili na broj telefona 091/4040-453.

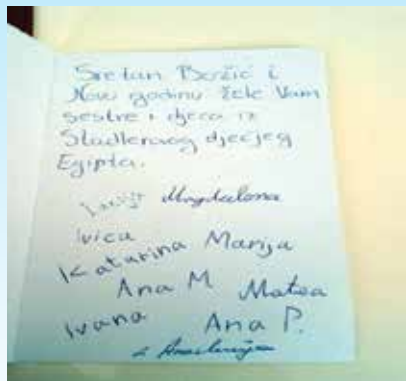
Prstenovci u Stadlerovu dječjem domu Egipat u Sarajevu

Članovi Foruma mladih Udruge Hrvata Bosne i Hercegovine Prsten i 2018. uoči Božića obradovali djecu u Stadlerovu dječjem domu Egipat u Sarajevu.

Sadašnji stipendisti Zaklade Prsten Josip Šumić, Martina Marković i Martina Stijepić te bivša stipendistica Ana Marković organizirali su posjet u suradnji s odgajateljicom u Domu, sestrom Anamarijom. Trenutačno je u Domu smješteno desetero djece, devet djevojčica i jedan dječak u dobi od 14 do 20 godina. O njima brine sestra Anamarija, koja je sa zadovoljstvom istaknula kako su svi uzorni i vrijedni školarci.

Mladi su prstenovci još jednom pokazali veliko srce i uljepšali Božić onima kojima je to najpotrebnije. Razveselili su djecu prigodnim darovima, a oni su im zahvalili ručno izrađenom božićnom čestitkom. No, najveći dar svima bilo je ugodno druženje i osmijeh na licima djece.

Predavanje o međuljudskim odnosima

U organizaciji Foruma mladih 11. lipnja 2019. u prostorijama Središnjeg ureda Udruge Prsten održano je predavanje o komunikaciji u međuljudskim odnosima.

Predavanje je održao počasni predsjednik i član Predsjedništva Udruge Mijo Marić, po zanimanju psiholog-psihoterapeut. Kako su *forumaši* mladi ljudi različitih profesija, mišljenja i stavova, ovo je predavanje bilo iznimno zanimljivo i korisno za poboljšanje međusobnih odnosa. Tijekom predavanja sudionici su s predavačem analizirali različite tipove osobnosti i pristupe njima.

"U svakoj komunikaciji postoji potencijalna opasnost za izbijanje konflikta, a kako bismo to spriječili analizirali smo sebe i svoje odnose kroz primjere g. Marića iz prakse," kazala je predsjednica Foruma mladih Klara Barišić.

Predavanje je imalo dvostruki cilj - nešto naučiti, ali i povezati starije i iskusnije članove Udruge Prsten s članovima Foruma mladih.

Forumaši na Međunarodnom danu sporta za razvoj i mir

Hrvatski olimpijski odbor i Hrvatska olimpijska akademija te Hrvatsko društvo za Ujedinjene narode šestu godinu zaredom obilježili su Međunarodni dan sporta za razvoj i mir, a tim povodom 6. travnja 2019. na Zagrebačkom velesajmu održani su sportski programi u kojima su sudjelovali i predstavnici Foruma mladih Udruge Prsten.

Održani su turniri u malom nogometu i košarci tri na tri, kao i revijalni u stolnom tenisu i bubble footballu. Forum mladih tradicionalno je sudjelovao u malonogometnom turniru s 9-oročlanom ekipom i uz podršku *forumašica* s tribina. Dečki su odigrali tri utakmice, a svi skupa dobro su se zabavili i sklopili nova poznanstva u nadi da će se suradnja s organizatorima nastaviti i ubuduće.

Posjet Udruzi "Ozana"

Članice i članovi Foruma mladih i Kluba žena posjetili su 24. siječnja 2019. Udrugu "Ozana" koja je osnovana 1991. godine u svrhu poboljšanja kvalitete života osoba s invaliditetom i njihovih obitelji. Sjedište je Udruge u Ulici grada Vukovara u Zagrebu, u neposrednoj blizini Središnjeg ureda Prstena. Cilj posjeta bio je početak suradnje između Udruge Prstena i Udruge "Ozana". Domaćini su priredili gostima iz Prstena srdačnu dobrodošlicu, a tajnik Udruge "Ozana" Branko Gracin upoznao ih je s radom Udruge te iznio osnovne informacije, a potom su nazočili dnevnim aktivnostima šticičenika Udruge. Šticičenici Udruge "Ozana" darovali su članovima Prstena kalendare za 2019. godinu, sa slikama ruktvorina izrađenih u akcijama Udruge "Ozana". Članovi Prstena izrazili su nadu kako je ovaj posjet tek početak te da se raduju budućoj suradnji sa susjedima.

Forumaši na predavanju o lobiranju

Forum mladih Udruge Prstena ugostio je 30. svibnja 2019. Hrvatsko društvo lobista (HDL) u prostorijama Središnjeg ureda Udruge u Zagrebu.

Tom prigodom predsjednica HDL-a Maja Pokrovac održala je interaktivno predavanje o lobiranju u teoriji i praksi u Hrvatskoj i u Europskoj uniji. Zaključila je kako je lobiranje brzorastuća industrija u svijetu, a njezini ideali univerzalnost i javni interes.

Na predavanju se razvila velika rasprava o nedostatku pojmovno-definicijske analize akademskih krugova o ovoj tematici te manjku političke volje da se donesu zakonski okviri za kontrolu lobiranja, ali i niska razina medijske zainteresiranosti za ovu djelatnost. Predsjednica Foruma mladih Klara Barišić zahvalila je predstavnicima HDL-a na odazivu i zanimljivom predavanju te je ujedno izrazila interes i za budućom suradnjom.

Kvizomanija u Forumu mladih – upoznaj BiH da bi je više volio!

Članovi Foruma mladih započinju s novim projektom. U želji da nauče više o Bosni i Hercegovini, domovini svojih roditelja te djedova i baka, osmislili su niz kvizova koji će se održati tijekom godine pod različitim vodstvom.

Prvi kviz osmislili su Ana Milanović i Robert Čolić, članovi Izvršnog odbora FM-a. Na druženju u Središnjem uredu Udruge okupilo se sedam timova koji su kroz tridesetak pitanja dokazivali, ali i proširivali svoje znanje o rodnoj grudi.

Smijeha i natjecateljskog duha nije nedostajalo, a i borba za bodove bila je vrlo napeta jer osim za dokazivanje natjecatelji su se borili i za simbolične nagrade. Pobjedu su odnijeli Crvenokosi ćelavci, osvojivši ula-

znice za Studio smijeha. Drugoplasirani je bio tim MaJo koji su osvojili vaučer za ručak u restoranu na Jarunu, a trećeplasirana ekipa zanimljiva imena Ne znam dobila je kesu odnosno dar u duhu bosanske kulture: vrećicu s kavom, šećerom u kocki i rahatlokumom.

Nakon kviza ekipe su nastavile druženje uz glazbu, raspravljajući o tome kako i zašto BiH nema Ministarstvo sporta, zašto se Daytonski sporazum potpisao u Parizu, kako je riječ "pegla" došla iz njemačkog jezika te o mnogim drugim pitanjima koja su bila u kvizu. Ovim putem pozivamo sve mlade ljude dobre volje podrijetlom iz BiH da se pridruže djelovanju Foruma mladih jer su planovi ambiciozni i veliki, a zabava i dobro druženje je zajamčeno!

Božićni party i proslava jubileja akcije Mladi mladima

U središnjici Udruge u Zagrebu 15. prosinca 2018. održan je tradicionalni Božićni party Foruma mladih, a tom je prigodom ujedno proslavljena 10. obljetnica humanitarne akcije Mladi mladima. Prigodno druženje priređeno je nakon uspješno provedene još jedne akcije Mladi mladima, a proslava jubileja uoči blagdana protekla je u veselom ozračju. Uz bogatu trpezu, za koju su se mladi sami pobrinuli, imali su i živu glazbu te ih je zabavljao harmonikaš kao gost iznenađenja. Također, imali su priliku okušati sreću na tomboli, a proslava obljetnice akcije Mladi mladima obilježena je uz tortu.

Forumašice na Danu mimoza u Zagrebu

Članice Foruma mladih Udruge Prsten sudjelovale su na 12. hrvatskom Danu mimoza, koji je održan 19. siječnja 2019. na zagrebačkom Cvjetnom trgu u sklopu obilježavanja Nacionalnog dana borbe protiv raka vrata maternice.

Akcijom se nastoji osvijestiti javnost, posebice žene, o važnosti i načinima prevencije od ove zloćudne bolesti, a svoj doprinos toj javnozdravstvenoj akciji dale su i članice Foruma mladih, Ana Milanović, Ana Djak, Anđela Čović i Ilijana Čović.

U Osijeku održan turnir u Igru prstena

U organizaciji Foruma mladih osječke podružnice Udruge Prsten 26. siječnja 2019. u Šećerskom domu u Osijeku održan je turnir u Igru prstena.

Na turniru je sudjelovalo 16 ekipa s po dva do četiri člana, među kojim je bio i tim *forumša* iz Zagreba. Ana, Anđela, Klara i Toni igrali su

protiv ekipe imenjaka, koja ih je izbacila iz natjecanja. Iako su članovi Foruma mladih iz Zagreba izgubili, nastavili su igrati kako bi usavršili svoje vještine skrivanja i pronalazanja prstena. Natjecanje je trajalo do ranih jutarnjih sati, a pobijedili su Sokolovi Tramošnice i Mirkovaca, drugo je mjesto osvojila

ekipa Balegovac, dok je trećeplasirana ekipa Novo Selo.

Nakon natjecateljskog dijela turnira timovi su se počastili domaćim graham te nastavili druženje uz zvuke šargije, violine i harmonike, a uz članove ekipa turniru je nazočilo i stotinjak članova i prijatelja Prstena.

Forum mladih u Studiju smijeha

Forum mladih odlučio je redoviti mjesečni sastanak umjesto u Središnjem uredu održati u Studiju smijeha, gdje su se 29. svibnja 2019. okupili članice i članovi Foruma.

Naime, forumaši na svojim sastancima spajaju ugodno s korisnim te uz ozbiljne teme uvijek nađu vremena i za zabavu. Nakon što su na prijašnjem sastanku održali Kvizomaniju, ovaj su put odlučili poslušati *stand-up* Bosanca Marka Dejanovića i Hercegovca Igora Drlje u Studiju smijeha.

"Pregršt smijeha uz pokojnu suzu," tako je predsjednica Foruma Klara Barišić opisala večer uz bosanskohercegovačke *stand-up* komičare, te je ujedno pozvala sve mlade podrijetlom iz BiH da im se pridruže u radu i druženjima, poručivši: "Za svakog ćemo naći ponešto!"

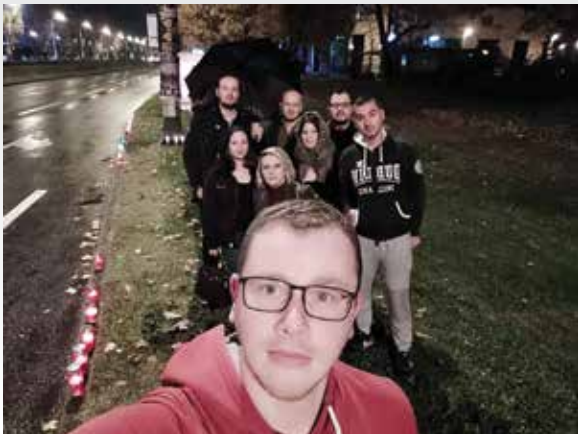

Svijeće za Vukovar

Uoči Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine, u predvečerje 17. studenog 2019. članovi Foruma mladih zapalili su svijeće ispred Središnjeg ureda Udruge Prsten u Ulici grada Vukovara u Zagrebu, prisjetivši se vukovarske tragedije otprije 28 godina kad je grad okupiran, a vukovarski branitelji i civili ubijeni, zatočeni, prognani.

Tim su simboličnim činom odali počast žrtvama Vukovara, hrabrim hrvatskim braniteljima i civilima poginulim i nestalim tijekom tromjesečne opsade Grada Heroja. Zapalili su svijeće u znak nade i vjere u konačnu pobjedu dobra nad zlim.

Akcija I u mom gradu Vukovar svijetli začeta je 1999. godine u Splitu na ideju dr. sc. Vini Rakić, koja je tu inicijativu opisala kao aktivno sjećanje i iskaz prije svega ljubavi i poštovanja prema Vukovaru, njegovim junacima i stradalnicima, kao i svemu onom što simbolizira. Akcija se proširila po cijeloj Hrvatskoj te se svake godine uoči obilježavanja tužne obljetnice svijeće pale u ulicama koje nose ime grada Vukovara i u domovima diljem Lijepa Naše pa i šire.

Koncert sjećanja za Iliju Begića

Koncert sjećanja na Iliju Begića, preminulog pjevača poznate izvorne grupe Braća Begići, održan je 6. travnja 2019. na Zagrebačkom velesajmu, a uz brojne ljubitelje njihove glazbe koncertu su nazočili i predstavnici Foruma mladih Udruge Prsten koji gaje ljubav prema izvornoj glazbi.

Na koncertu u Kongresnom centru Zagrebačkog velesajma sudjelovalo je više od 30 izvođača izvorne glazbe, a u zvucima rodnog kraja uživali su i naši forumaši.

“Uz zvuke šargije i violine prisjetili smo se našeg djetinjstva, naših baka i djedova, očeva i majki koji su nam usadili ljubav prema tradicionalnoj posavskoj glazbi. Zahvaljujemo organizatorima te se nadamo da ćemo i nadalje, i u većem broju, popravljati prosjek godina posjetitelja ovakvih događaja,” istaknula je predsjednica Foruma mladih Klara Barišić, a s njom su se složili i ostali *forumiši*, zaključivši kako će i ubuduće njegovati tradicionalne vrijednosti i čuvati svoje korijene.

Prstenovi forumaši na Sajmu stipendija

U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu 15. listopada 2019. održan je 15. sajam stipendija, na kojem su i ove godine sudjelovali predstavnici Foruma mladih promovirajući Zakladu i Udrugu Prsten.

Na ovogodišnjem Sajmu stipendija predstavilo se više od 50 hrvatskih i inozemnih visokih učilišta iz 15 zemalja svijeta, kompanije, zaklade, ministar-

stva, agencije, gradovi i udruge, a među *forumišima* su bili bivši i sadašnji stipendisti Prstena koji su davali informacije iz *prve ruke*.

Tomislav ANTUNOVIĆ, uspješan mladi poduzetnik i član Foruma mladih

“Uspjehom smatram što sam ostao dosljedan, s jasnim ciljem i geslom politike poslovanja. Kvaliteta, odgovornost i upornost niti su mi vodilje. Za mene je uspjeh što sam ostao u Hrvatskoj i u njoj uspio. Svjestan sam kako bih u inozemstvu napredovao i razvijao poslovanje puno komotnije, ležernije i jednostavnije,” poručuje mladi poduzetnik i prstenovac Tomislav Antunović

PROIZVODNJA VINA BILA MI JE OSTVARENJE SNA

Klara BARIŠIĆ

Mi mladi slovimo kao pokretači društva, donositelji promjena. Mladi su i danas aktivni i kreću se, ali kako nam se čini, sve više preko granice, i to u jednom smjeru. Stvorena je slika kako mladi *bježe iz Hrvatske...* No, je li sve uistinu tako crno? Ima li ova medalja i drugu stranu?

Odlučili smo malo *pročešljati* kroz registar članova Foruma mladih i među onima koji ostaše nadosmo Tomislava Antunovića. Tomislav je pokrenuo vlastiti posao i uspio! Kako mu je pošlo za rukom i što kaže o današnjoj situaciju u kojoj se nalaze mladi, pročitajte u nastavku.

Tomislave, imaš 27 godina i sloviš za najmlađeg vinara u Hrvatskoj. Kakva je tvoja poveznica s Bosnom i Hercegovinom i Udrugom Prsten?

Obiteljska tradicija vinogradarstva počinje prije 20-ak godina kad roditelji kupuju prvi vinograd, tako da sam od malih nogu u prirodi. Potom su došli novi plantažni nasadi iz kojih danas beremo plodove za vrhunska vina.

Otac Jure i brat Nikola vode brigu kako bi imao zdravu i kvalitetnu sirovinu za preradu, a majka Željka je tu kako bi to sve operativno funkcioniralo. Ne mogu reći da smo hibrid obiteljske tvrtke s obzirom na to da su svi zaposleni u eksternim tvrtkama, ali u svakom smislu mi pomažu kadgod je potrebno.

Djed i baka s očeve strane doseljavaju 1959. godine u Kutjevo iz Sokolina. Ponosan sam na podrijetlo i mogu reći kako mi je pomoglo u životu s obzirom na staru narodnu - samo stranci, a svi Bosanci. U Udrugu Prsten uključujem se 2014. godine na preporuku *prstenovca* Joze Gavrana iz Požege.

Sad kad smo ustvrdili *isčijih si kuća*, reci nam kako je započela tvoja vinarska karijera?

Uvijek sam se *muvo* oko vina jer je Kutjevo najpoznatije hrvatsko vinogorje. Upisao sam Pravni fakultet u Osijeku i nakon tri godine studiranja, 20. siječnja 2014. donio sam odluku o pokretanju proizvodnje vina u obiteljskoj garaži.

Učenje kroz praksu pokazalo se kao dobar potez te sam nakon dvije godine prodaje kvalitetnih vina investirao u tehnologiju i opremu kako bih mogao proizvoditi i vrhunske butelje. Rezultat toga su dvije butelje vrhunske Graševine (Primo i Luna). Berba 2019. šesta je otkako sam u proizvodnji i mogu reći, prema skromnom iskustvu, kako će kvaliteta ove berbe biti *za koplje* jača od prošlogodišnje. Također, tijekom studiranja, završio sam Project cycle management vezano za EU-ove fondove. Radim samostalno i kao suradnik na projektima vezano za poslovno planiranje u sektoru MSP-a s naglaskom na poljoprivredu.

OD POLJA DO STOLA NA KRILIMA PRIRODE

Koje je vino zvijezda tvoje vinarije i po čemu?

Antunović PRIMO, iz selekcije Moon line svakako je zvijezda jer je na tržište došao 5. kolovoza, a danas se prodaju posljednje butelje berbe 2018. Antunović PRIMO je polusuha Graševina proizvedena sur lie metodom. Jedinствена tradicionalna metoda kad vino dozrijeva na talogu poslije fermentacije. Kako ime govori za sebe, PRIMO je prvi takav proizvod Graševine u Hrvatskoj. Tijekom proizvodnje nije

korišten niti jedan preparat za korekciju kakvoće vina - od polja do stola na krilima prirode.

Antunović LUNA, također iz obitelji Moon line, zvijezda je s obzirom na količinu prodanih butelja. Vrhunska Graševina jedinstvenog imena. Grožđe za ovu verziju Graševine bere se za vrijeme punog mjeseca, a određene operacije (pretok, filtriranje, punjenje) obavljaju se isključivo za vrijeme punog mjeseca. Planiramo 2020. godine predstavljanje nove linije Golden valley, no o tom po tom.

Je li vino u početku ostavljalo gorak okus u ustima, koji su bili najveći problemi i prepreke s kojim si se susreo na početku svojeg poduzetničkog puta?

U početku sam izazove rješavao komotnije i jednostavnije jer sam bio prepun elana, osokoljen dobrom voljom, upornošću i strpljivošću. Proizvodnja vina bila mi je ostvarenje sna. Prepreke vezano za institucionalne rizike smatrao sam smiješnim jer nikako nisam mogao pronaći logiku za državne administrativne zavrzlake. Danas mogu reći kako mi ostavlja gorak okus u ustima jer ne pronalazim napredak u državnom sektoru. Prenapuhani državni aparat sam je sebi svrha, a mogu reći i kako se razvila not doing bussiness klima. Prvo vam skinu kotače pa vam kažu da se vozite.

Proizводиš vino već šest godina, jesu li problemi s početka tvoje priče još uvijek isti ili se pojavila neka druga sorta problema? Kako ih rješavaš i što predlažeš za poboljšanje situacije?

Problemi su svakodnevni, na što sam bio spreman od prvog dana. Nedostatak skladišnih kapaciteta, opreme, tehnologije, kapitala... Iz godine u godinu stanje se popravlja, ali još je puno posla ispred mene kako bih tvrtku doveo u stanje kakvim sam zamislio prije nepunih šest godina. Općenito, smatram kako je narod pa i država u dubokoj socijalno-moralno-ekonomskoj krizi.

USPJEH MOGUĆE OSTVARITI SVUGDJE

Što smatraš svojim najvećim uspjehom u poslovnom svijetu do sada?

Kao što je vezano za druge teme, tako i ovdje imam pomalo drugačije poimanje uspjeha. Osvajao sam medalje i priznanja, to je kruna uspješnog rada, no meni to ne govori o uspjehu. Uspjeh je kad vidim ljude koji uživaju u proizvodu koji sam odgojio i darovao na uživanje. Također, uspjehom smatram što sam ostao dosljedan, s jasnim ciljem i geslom politike poslovanja. Kvaliteta, odgovornost i upornost niti su mi vodilje. Za mene je uspjeh što sam ostao u Hrvatskoj i u njoj uspio. Svjestan sam kako bih u inozemstvu napredovao i razvijao poslovanje puno komotnije, ležernije i jednostavnije.

Imaju li mladi mogućnost uspjeha u Hrvatskoj? I koja je, po tvom mišljenju, njegova cijena?

Ovaj problem odraz je stanja u državi. Postoji velika razina neodgovornosti na svim razinama naše društvene zajednice. Teško je tada od mladih očekivati da budu najuzorniji građani svijeta.

Jako je teško mladima ostvariti uspjeh jer društvo mlade ne percipira kao kotač razvoja. Da se razumijemo, svatko uspjehom smatra nešto drugo te je do njega trnovit put. Međutim, svakodnevno mogu nasluhnuti kritike na račun mladih, valjda jer starija populacija pokušava oprati svoje nečinjenje svih ovih godina i stanje države u koje su je doveli. Podcjenjivanje je svakodnevica u kojoj živim i smatram to obrambenim mehanizmom nesposobnih. Stoga želim poručiti mladima kako je moguće svugdje ostvariti uspjeh ako ste jasno determinirali cilj u skladu s mogućnostima koje su na dispoziciji.

Svjedočimo iseljavanju mladih iz domovine, kako to komentiraš i što vidiš kao glavni uzrok cijele ove situacije?

To je logično stanje stvari. Klijentelizam, korupcija i nepotizam su sveprisutni. Tome sam svjedočio nemalo puta pa bih mladima poručio da koriste svoja prava kako bi popravili stanje. Ovdje govorim s puno gorčine jer je upravo moja generacija ta koja iseljava. Cijelo moje društvo otišlo je u inozemstvo. Ne planiraju se vratiti, sretni su i zadovoljni. I ja sam bio u Njemačkoj, zarađivao za prve cisterne. Moram reći kako je situacija ondje totalno neusporediva s našim uređenjem i mentalitetom.

Glavni uzrok za situaciju vidim kompletnu tranziciju zadnjih 30 godina. Nemoguće je promijeniti sustav, a da ne ostavi duboke i trajne posljedice za društvo. Socijalna reforma društva traje 40-ak godina, ekonomski smo u globalu nepismeni, demokraciju i funkciju takve države narod ne razumije. Ostaje na nama da se obrazujemo, uporno radimo i tražimo sreću u malim stvarima...

OBITELJ PRIJE I POSLIJE SVEGA

Koji su tvoji poslovni planovi za bližu, a koji za daljnju budućnost?

Vlastita politika koju sam prenio na poslovanje jest kvaliteta, odgovornost prema potrošačima i održivi razvoj. Trenutačno restrukturiram poslovanje prema niži proizvoda koji su visoke dodane vrijednosti. Tako je u iduće dvije godine cilj ostvariti veće udjele u prodaji vrhun-

ske butelje naspram kvalitetnog vina u litrenom pakovanju. Potom je moguće povećanje kapaciteta proizvodnje. Kapacitet podruma je 330 hL, a povećanje proizvodnje planirano je do maksimalno 700 hL u idućem poslovnom ciklusu.

U daljnjoj budućnosti mogu najaviti postupnu diverzifikaciju poslovanja prema jednostavnim uslugama i IT sektoru. Proizvodnja vina ostat će najprepoznatljiviji proizvod tvrtke, međutim neće biti osovina financijskog poslovanja. Turizam, nove tehnologije, prepoznatljivost i održivi razvoj odrednica su za budućnost. Vino je odlična ulaznica na poslovnu scenu jer iziskuje mnogo truda, predanosti, odgovornosti i upornosti, međutim mnogo je faktora koji utječu kako bi imao sustavnu konstantu, što poslovanje čini rizičnim.

Poruka i misao vodilja za kraj?

Mladima koji su otišli želim sreću, uz poruku da gledaju dugoročno stanje stvari. Uz kvalitetno vodstvo kroz godine mogli bismo ostvariti sinergiju s mladima koji su otišli te bi oni mogli biti misionari razvoja zemlje. Onima koji žele otići napominjem kako nigdje nije med i mlijeko, svugdje je potreban požrtvovan rad kako biste ostvarili uspjeh. A mladima koji žele ostati poručujem da se obrazuju, imaju otvorene vidike i naoružaju se s puno volje i strpljenja jer koliko nemoguće se činilo - ipak je moguće!

Pavo Zubak, predsjednik Udruge Prsten

Klara Barišić, bivša stipendistica Zaklade i voditeljica koncerta

PRSTEN ZA BUDUĆNOST

Marija TROGRLIĆ

Humanitarni koncert pod nazivom Prsten za budućnost, kojim Udruga Hrvata BiH Prsten obilježava dvanaestu obljetnicu Zaklade, održan je 6. lipnja 2019. u Hrvatskom narodnom kazalištu u Osijeku. Organizator koncerta je Podružnica Udruge Prsten Osječko-baranjske županije, suorganizatori Osječko-baranjska županija i Grad Osijek, a pokroviteljica predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović. Na koncertu su besplatno nastupili hrvatski glazbenici Miroslav Škoro i Lyra Bend, Zrinka Posavec i Igor Delač te pop-rock sastav Fluentes, a sredstva prikupljena organizacijom humanitarnog koncerta namije-

njena su fondu za stipendiranje studenata i učenika Zaklade Prsten. Na početku večeri prikazan je kratki film o Zakladi Prsten, koja je mnogim studentima osigurala stipendije i omogućila bolju budućnost. Jedna od njih je i Klara Barišić, studentica Filozofskog fakulteta i bivša stipendistica Zaklade Prsten, sada predsjednica Foruma mladih Udruge Prsten, koja je ujedno bila moderatorica koncerta. Pozdravila je članove i prijatelje Udruge i Zaklade Prsten te uzvanike i goste, među kojima su bili izaslanik Predsjednice i počasni predsjednik Prstena Mijo Marić, župan Osječko-baranjske županije Ivan Anušić i

Ana Stanić, predsjednica Podružnice Osječko-baranjske županije

Mijo Marić, izaslanik predsjednice RH Kolinde Grabar-Kitarović

Vlado Guberac, upravitelj Zaklade Prsten

izaslanica osječkog gradonačelnika Žana Gamoš, oboje članovi Prstena, intendantica osječkog HNK-a Dražena Vrselja, predsjednik Udruge Prsten Pavo Zubak, upravitelj Zaklade Prsten Vlado Guberac, predsjednik Upravnog odbora Zaklade Marko Pipunić, počasni predsjednik Udruge Ilija Tolić te vodstvo Udruge, kao i brojni članovi Prstena. Pozdravljajući nazočne u ime predsjednice RH Kolinde Grabar-Kitarović, pokroviteljice koncerta i prijateljice Udruge i Zaklade Prsten, Mijo Marić izrazio je njezino zadovoljstvo što može biti pokroviteljica takvom skupu. Istaknuo je predsjedničinu stalnu potporu Hrvatima u Bosni i Hercegovini, kao i njezino zauzimanje za ostanak i opstanak Hrvata u BiH, ali i u RH. Također, zahvalio je svima koji pridonose Zakladi Prsten i time osiguravaju stipendije koje nekima omogućuju bolji start u život, a svima nama pružaju priliku da budemo bolji, zaključivši kako je to jedna od najboljih investicija u pojedince koja će se zasigurno vratiti cijeloj zajednici.

BITI OBRAZOVAN, SLOBODAN I SVOJ

Osječka dogradonačelnica Žana Gamoš pozdravila je okupljene u ime gradonačelnika Ivica Vrkića te je također izrazila zadovoljstvo sudjelovanjem na humanitarnom koncertu kojem je svrha pomoći mladima da ostvare svoj cilj. "Biti obrazovan i stručan u svojem poslu znači ponajprije biti slobodan i svoj," poručila je, zaželjevši svim stipendistima Zaklade Prsten uspješnu budućnost.

"Ovom prigodom želimo zahvaliti svim članovima Udruge Prsten koji trinaest i pol godina sudjeluju u financiranju Udruge i dvanaest godina Zaklade Prsten," rekao je predsjednik Udruge Prsten Pavo Zubak, napomenuvši kako Udruga Hrvata BiH Prsten svoje djelovanje i projekte financira putem članarina i donacija odanih i vjernih članova Udruge te dodao: "No, bez donacija članova i prijatelja Udruge, u financijskim sredstvima i uslugama, ne bismo mogli financirati redovite aktivnosti i projekte Udruge, a posebno ne bismo mogli isplatiti više od 3.420.000 kn za stipendije stipendistima Zaklade Prsten, niti organizirati niz drugih humanitarnih akcija u vrijednosti više od desetak milijuna kuna koje su prikupljene i podijeljene u trinaest i pol godina djelovanja Udruge Prsten."

"Kupnjom ulaznice za koncert, postali ste zakladnici Zaklade Prsten i time omogućili nastavak školovanja onim studenticama i studentima koji nemaju dovoljno sredstava za to, a to su mladi vrijedni ljudi i izvrsni studenti," poručio je upravitelj Zaklade Vlado Guberac, podsjetivši kako su dvanaestogodišnjim djelovanjem Zaklade Prsten prstenovci i njihovi prijatelji potvrdili predanost obrazovanju mladih i stvaranju boljih prilika za one kojima je potrebna pomoć u vidu stipendija te dodao: "Došli ste praznih i raširenih ruku, ali otvorena srca i široke ruke. Svi vi dajete Zakladi vjetar u leđa i na tome vam od srca hvala." U ime organizatora i domaćina okupljene je pozdravila predsjednica

Podružnice Prstena Osječko-baranjske županije Ana Stanić, koja je tom prigodom poručila: "Večeras otvaramo nekome put u bolju budućnost, a to nam poručuje i naziv humanitarnog koncerta Prsten za budućnost. Svi mi u ovoj dvorani, svi oni koji pomažu Zakladu Prsten, a nisu s nama večeras, korisni su drugima i čine dobro. Veseli me biti dio Prstenova okružja koje mladima nudi utočište i njihove snove pretvara u stvarnost."

Tijekom svojih nastupa svi izvođači izrazili su zadovoljstvo što mogu pomoći u ostvarenju tako plemenitog cilja te ujedno izvrsnim izvedbama oduševili prepunu dvoranu osječkog HNK-a, a vrhunac večeri bio je nastup Miroslava Škora koji je svojim zabavnim komentarima nasmijao publiku do suza, a između redova pjesme i šale poručio je kako smo blagoslovljen narod jer imamo dvije domovine, Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu, te zahvalio na pozivu. Na kraju je uslijedila i zahvala izvođačima koji su svojim besplatnim nastupom osigurali stipendije novim stipendistima Zaklade Prsten u sljedećoj akademskoj godini, kao i svima koji su se odazvali pozivu Udruge i Zaklade.

Miroslav Škoro i Lyra Band

SVAKA DONACIJA JE DOBRODOŠLA

Jedan od ciljeva Udruge Hrvata BiH Prsten jest poticanje obrazovanja mladih pa je 2007. godine Udruga odlučila osnovati Zakladu Prsten sa svrhom stipendiranja učenika i studenata Hrvata u BiH, Hrvata podrijetlom iz BiH koji žive u RH.

U svrhu prikupljanja sredstava za Zakladu Prsten, Udruga je do sada organizirala osam humanitarnih koncerata, i to pod nazivom "Prsten za budućnost" 2007. i 2008. godine u Koncertnoj dvorani "Vatroslav Lisinski" u Zagrebu te 2010. i 2018. godine u Slavonskom Brodu, kao i

humanitarne koncerte pod nazivom "Ja ljubim" 2014., 2015., 2016. i 2017. godine u Muzeju Mimara.

Do sada je Zaklada Prsten dodijelila 132 stipendije studentima (za sve godine studiranja) za što su članovi i prijatelji Udruge Prsten osigurali oko 3.420.000 kn.

Udruga Hrvata BiH Prsten poziva sve članove i potencijalne donatore da postanu zakladnici Zaklade Prsten.

ŽIVOT I STUDIRANJE S DRUGE STRANE GRANICE

Marija BAGARIĆ, stipendistica Zaklade Prsten

Stipendisti Zaklade Prsten Robert Tokić, Ilijana Čović, Katarina Barukčić, Marija Bagarić i Kristijan Herak na sastanku u Središnjem uredu Udruge

Završavajući srednju školu, bezbroj puta zateklo me pitanje - što dalje. U glavi su bile sličice koje su se trgale pa ponovno lijepile između želja, mogućnosti, srca i razuma. Studiranje je bilo neupitno, a kalkulacija je bila što upisati i gdje studirati.

Iako sam u svojoj dubini znala odgovor, neumorno sam tapkala po površini. Moj konačni izbor bila je Bosna i Hercegovina, i to Agronomski i prehrambeno-tehnološki fakultet Sveučilišta u Mostaru. Jedan od razloga jest moja privrženost rodnom Tomislavgradu, kraju u kojem sam odrasla i za kojeg me vežu najljepše uspomene. Dolazeći na fakultet, uplašena i pomalo zbunjena, ali s čvrstom željom za znanjem, u zagrljaj me dočekao Agronomski fakultet i njegovi djelatnici. Ljubaznost i pristupačnost posebno krase djelatnike fakulteta počevši od referade preko profesora, prodekanica do dekana fakulteta. Ti ljudi nam neumorno iz dana u dan prenose svoja znanja i iskustva.

Rješavajući ispite i upoznavši se detaljnije sa studijskom građom, rasla sam iz dana u dan. Iako katkad svojeg glava, ali uvijek uporna i, kako bi rekli, drugačija, možda sam u početku bila nalik čudakinji koja se bori s vjetrenjačama. Kao takva, u drugoj godini dobila sam Dekanovu nagradu, a ove godine aplicirala sam za Rektorovu nagradu.

Počela sam se zanimati za razne humanitarne akcije izvan fakulteta, a kako sam odgojena u vjerničkoj obitelji, najviše sam vezana za crkvene humanitarne akcije, no i razne druge.

Ove sam godine završila preddiplomski studij agronomije općeg smjera i tu sam se vodila kvalitetom, a ne kvantitetom, pa sam za završni odabrala istraživački rad. Uz pomoć mentora dr. sc. Ivana Ostojića, izv. prof. i dekana Agronomskog i prehrambeno-tehnološkog fakulteta, provela sam jednogodišnje istraživanje na području rodnog Tomislavgrada, i to na entomofaunu.

U slobodno vrijeme pišem poeziju, gdje posebno ističem rast čovjeka i ljubav prema zavičaju. Možda i nije sve idealno. Veće zemlje s uređenijim obrazovnim sustavom pružaju veće mogućnosti za život i rad. Tako i studenti u većim gradovima imaju veće mogućnosti u svim pogledima. Ali zar nije slađe od nemogućeg napraviti moguće?

Ljubav prema Hrvatskoj i hrvatskom narodu mogu se pokazati i u Bosni i Hercegovini. Da bismo uspjeli u nečemu, smatram da je potrebno više truda, ali željom, upornošću, jedinstvenošću i trudom mladih snaga - sve može izgledati bolje.

Iskrenu zahvalu upućujem Zakladi Prsten, koja nam pomaže da naši snovi postanu stvarnost. Bez njih bi to bilo mnogo teže.

Pušteni balon

*Tiho je zborio u kutu starog dvora,
majka ili maćeha bila mu je zora.
Pod temperaturom života ispuhao se ne bi,
godinama tražio što bi dodao na sebi.*

*Mnogi su se pitali jel' tajnu neku krije,
a on na te priče ni pogledao nije.
Tišina mu je bila najbolji zvuk.
Dok su o sebi pričali, on cijenio je muk.*

*Dugo je u kutu šutio i bdio,
izlaziti nigdje prije nije smio.
Sputavan od početka zidovima straha,
gurne se odjednom, i dočepa se daha.*

*Okove ne nosi, riješio se straha.
Dohvatio krila, kad eno prvog maha.
Zavezani balon ni vjetar daleko ne nosi.
Budi taj pušteni balon i spoznaj tko si!*

Marija Bagarić

URUČENI UGOVORI NOVIM STIPENDISTIMA ZAKLADE PRSTEN

Marija TROGRLIĆ, foto: Mladen Čobanović

Tijekom listopada i studenog 2019. godine raspisan je natječaj za nove stipendiste Zaklade Prsten, a nakon uvida u natječajnu dokumentaciju stipendije u iznosu od 1000 kuna za 2019./2020. akademsku godinu dodijeljene su sedamnaestero studenata.

Odlukom Upravnog odbora, a na prijedlog Predsjedništva Prstena, iznos stipendija od ove je akademske godine povećan s 800 na 1000 kuna, a i novih je stipendista više nego ikad do sada.

Novi stipendisti Zaklade Prsten su: Ilijana Čović iz Konjica, Franjo Đido, Nikolina Oršolić i Kristijan Perić iz Travnika, Martina Stijepić i Ana-Marija Tomić iz Kaknja, Martina Marković iz Kiseljaka, Marija Bagarić iz Tomislavgrada, Iva Bubalo iz Širokog Brijega, Valentina Banović iz Domaljevca, Robert Tokić iz Jajca, Kristijan Živkušić iz Ljubuškog, Martina Milanović iz Novog Travnika, Ivona Dabić iz Orašja, Tomislav Barbarić iz Žepča, Mirna Matković i Ana Puljić iz Viteza. Ugovori su im uručeni na 14. večeri članova i prijatelja Udruge i Zaklade Prsten, a uručili su ih predsjednik Upravnog odbora Zaklade Prsten Marko Pipunić i predsjednik Udruge Prsten Pavo Zubak. Tom prigodom stipendistima su čestitali i najviši uzvanici, a svi članovi i prijatelji Prstena pozvani su da postanu zakladnici i svojim donacijama osiguraju stipendije za iduću akademsku godinu.

Iznos stipendija od ove je akademske godine povećan s 800 na 1000 kuna, a i novih je stipendista više nego prošle godine - njih sedamnaestero primat će godinu dana stipendije koje su im osigurali zakladnici Prstena

Ugovore stipendistima Prstena uručili su predsjednik Udruge Pavo Zubak i predsjednik Upravnog odbora Zaklade Marko Pipunić

Jedan od ciljeva Udruge Prsten jest i poticanje obrazovanja mladih pa je 2007. godine Udruga odlučila osnovati Zakladu Prsten sa svrhom stipendiranja učenika i studenata Hrvata u BiH, Hrvata podrijetlom iz BiH koji žive u RH. Do sada je Zaklada Prsten dodijelila 146 stipendija studentima (za sve godine studiranja), za što su članovi i prijatelji Udruge Prsten osigurali oko 3.600.000 kuna

I ove je godine sveti Nikola razveselio najmlađe prstenovce, a uz slatke darove djeca su iz Prstena ponijela i lijepe uspomene zbog kojih će se poželjeti vratiti i dogodine...

SVETI NIKOLA

ZA DJECU PRSTENA

Marija TROGRLIĆ

Na sam blagdan svetog Nikole, 6. prosinca 2019. u Središnjem uredu Udruge Prsten u Zagrebu okupilo se dvadesetak djece u pratnji roditelja, baka i djedova kako bi zajedno dočekali svetog Nikolu, koji je i ovaj put slatkišima razveselio malene.

Ove je godine svetog Nikolu utjelovio Robert Čolić, član Foruma mladih, a u ulozi tete pričalice ponovno je bila Dragica Šamija, članica Kluba žena.

Okupljeni oko okićenog božićnog drvca, dvadesetak djece različitih uzrasta dočekali su svetog Nikolu koji je potom popričao sa svakim od njih, a oni su s veseljem odgovarali na njegova pitanja. Duhoviti komentari sv. Nikole nasmijali su i djecu i odrasle, a malene

su posebno razveselile vrećice sa slatkišima. Razveselila ih je i teta pričalice koja im je ispričala priču Voljeti je lako i još neke bajke. Proslava blagdana svetog Nikole za najmlađe, koju Klub žena organizira treću godinu zaredom, polako, ali sigurno postaje tradicija koju su maleni s oduševljenjem prihvatili, kao i njihovi roditelji, bake i djedovi, kojima je to prilika za još jedno predblagdansko druženje u krugu Prstena.

Uz slatke darove, djeca su iz Prstena ponijela i lijepe uspomene zbog kojih će se poželjeti vratiti i dogodine. I tako, iz godine u godinu, od malih nogu vežu se uz Prsten i povezuju međusobno, stvarajući novi krug s novom Prstenovom družinom...

Proslava blagdana svetog Nikole za najmlađe, koju Klub žena organizira treću godinu zaredom, polako ali sigurno postaje tradicija koju su maleni s oduševljenjem prihvatili, kao i njihovi roditelji, bake i djedovi, kojima je to prilika za još jedno predblagdansko druženje u krugu Prstena

PRSTENOVAC IVICA NUIĆ DOBITNIK VEČERNJAKOVA PEČATA

*Uspješan poduzetnik
i istaknuti prstenovac
nagradu je dobio u
kategoriji Naše gore
list za 2018. godinu*

U Mostaru je 22. svibnja 2019. održana dodjela 18. Večernjakova pečata, nagrade koju Večernji list dodjeljuje zaslužnima u više kategorija u Bosni i Hercegovini, a među ovogodišnjim je laureatima tog prestižnog priznanja i Ivica Nuić, predsjednik Kluba poduzetnika Udruge Hrvata BiH Prsten.

Večernjakov pečat dobio je u kategoriji simobličnog naziva Naše gore list, a kao razlog njegove nominacije navedeno je: Umrežavanje bosanskohercegovačkih i hrvatskih gospodarstvenika. Prvi čovjek Kluba poduzetnika Prsten, Konjičanin, okuplja 200 tvrtki s 10 000 radnika. U Republici Hrvatskoj čine 6 % BDP-a. Čak ih 500 radi u njegovoj tvrtki.

još vrednijim, koji je naše srebro pozlatio“, rekao je Dalić. Mate Bulić proglasio je osobu godine, a njemu je pak povodom 40 godina karijere dodijeljeno priznanje za životno djelo. Dobitnik Večernjakova pečata za doprinos kulturi i umjetnosti je pjevač Zdravko Čolić, a Večernjakov pečat posthumno je dodijeljen glumcu Ivi Gregureviću.

VEČERNJAKOV PEČAT DO SADA JE OSVOJIO NEKOLIKO ČLANOVA PRSTENA, A PRIZNANJE JE DOBILA I UDRUGA

I ove je godine na dodjeli Večernjakova pečata bila predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović, koja je u svojem obraćanju istaknula kako je BiH izvor ljudi kojima se s pravom ponosimo. “Dobrota, plemenitost i humanost temelj su svakog uspjeha i napretka. Večeras ističemo ljude koji nas upućuju na istinske ljudske vrijednosti i uče kako u zajedništvu možemo živjeti naše različitosti, to je ono za što se zalažem i u što čvrsto vjerujem. Kao hrvatska predsjednica činit ću sve što je u mojoj moći da bude bolje mojem narodu, ali tražit ću bolje za sve, bolje u kojem nitko neće biti siromašniji da bi drugi bio bogatiji. Sve što želim Hrvatskoj želim i Bosni i Hercegovini,“ poručila je Predsjednica. Među brojnim predstavnicima javnog života, politike i gospodarstva, na svečanoj dodjeli u mostarskom Hrvatskom domu hercega Stjepana Kosača bili su i predstavnici Prstena. Uz laureta Ivicu Nuića, bili su dopredsjednici Udruge Marjan Biškić i Svjetlan Stanić te predsjednik Nadzornog odbora Ivan Miloloža, kao i predsjednik UBHH Prsten Zdenko Vukić, koji je također bio nominiran za Večernjakov pečat, i to za pothvat godine.

Večernjakov pečat do sada je osvojilo nekoliko članova Prstena, a priznanje je dobila i Udruga. Na 15. dodjeli nagrada Večernjakov pečat Udruge bosanskih Hrvata Prsten dobila je posebno priznanje, uz napomenu da je to priznanje cijeloj skupini ljudi – neumornim entuzijastima.

Za osobu 2016. godine izabran je Marko Pipunić, uspješan gospodarstvenik te počasni predsjednik i tadašnji predsjednik Kluba poduzetnika Udruge Prsten. Predsjednik Udruge Hrvata BiH Prsten Pavo Zubak također je dobio Večernjakov pečat u kategoriji Naše gore list za 2017. godinu kao jedan od najuspješnijih hrvatskih gospodarstvenika bosanskohercegovačkih korijena i tadašnji zamjenik predsjednika Prstena. U toj kategoriji 2012. godine nagradu je dobio i dr. Vjekoslav Jeleč, specijalist neurokirurga iz KB Dubrava i tadašnji dopredsjednik Prstena. Još jedan prstenovac prošlogodišnji je laureat, u kategoriji medicina, prof. dr. Milomir Ninković koji je Večernjakov pečat dobio kao jedan od najboljih stručnjaka za rekonstruktivnu mikrokirurgiju u svijetu.

Predsjednik Kluba poduzetnika Prstena Ivica Nuić (drugi slijeva) dobitnik je Večernjova pečata u kategoriji Naše gore list, a izbornik Zlatko Dalić za Osobu godine

Među brojnim dobitnicima posebno valja istaknuti nagradu u kategoriji za osobu godine, koju je ponovno dobio izbornik Hrvatske nogometne reprezentacije Zlatko Dalić, kao i sedmorica veličanstvenih hrvatskih nogometaša koji su na prošlogodišnjem Mundijalu u sastavu Vatrenih osvojili srebro zlatnog sjaja.

Uz izbornika Dalića, priznanje su dobili hrvatski reprezentivci bosanskohercegovačkih korijena - Dejan Lovren iz Kraljeve Sutjeske, Mateo Kovačić iz Kotor Varoši, Tin Jedvaj iz Mostara, Vedran Ćorluka iz Dervente, Ivan Rakitić iz Žepča, Mario Mandžukić iz Posavine te Luka Modrić koji je igrao u Premijer ligi BiH. “Ovo je poseban trenutak za mene i za sve nas, koji nas čini sretnim i posebnim, ali opet nas obvezuje da svoj narod učinimo još ponosnijim i još sretnijim. Zahvaljujem svima vama koji ste bili velika podrška na Svjetskom prvenstvu, zahvaljujem na ovom pečatu koji je naše srebro učinio

Tu smo za vas svakog dana u tjednu, svakog sata u danu, svake minute u satu, svake sekunde u minuti.

POMOĆ NA CESTI
pomoć u slučaju kvara vozila
ili prometne nezgode

POMOĆ U KUĆI
hitne intervencije
(stolar, staklar, bravar, vodoinstalater i električar)

POMOĆ NA MORU
pomoć u slučaju kvara ili nezgode plovila

DRUGI AUTO
usluga zamjenskog vozila

KINGSIZE HELP
pomoć na cesti za kamione i autobuse

AUTOPASS
pomoć u slučaju pada vozila na tehničkom pregledu

MOBI EXPRESS
pomoć u slučaju loma ekrana mobitela

PUTNI ANĐEO
mobilna aplikacija koja spašava život

www.oryx-asistencija.hr

ORYX ASISTENCIJA

Izborna skupština Podružnice Osijek

Na redovitoj Izornoj skupštini osječke podružnice Udruge Prsten, održanoj 9. listopada 2019. u prostorijama društva Žito d.o.o. u Čepinu, za predsjednicu Podružnice Osječko-baranjske županije ponovno je izabrana Ana Stanić, kojoj je to drugi mandat, a za njezine zamjenike Drago Bagarić i Pero Mijić.

Skupštinu je otvorio i vodio tajnik Podružnice Marko Šimić, koji je pozdravio članove Podružnice, kao i goste iz Središnjeg ureda Prstena, među kojima su bili počasni predsjednik Prstena Zvonko Biljecki, dopredsjednik Udruge Marjan Biškić i predsjednica Kluba žena Gordana Jelavić.

Potom je Ana Stanić podnijela Izvješće o radu za razdoblje od 10. listopada 2018. do 9. listopada 2019. godine, istaknuvši kako članstvo Podružnice stalno raste te trenutačno broje 578 fizičkih i 9 pravnih osoba. Osvrnuvši se na protekle dvije godine mandata, zahvalila je svim suradnicima i članovima Izvršnog odbora, koji su uvijek bili velika potpora u radu, kao i brojnim članovima Podružnice koji su sudjelovali u raznim aktivnostima i odazivali se na brojne akcije i druženja. Potom je navela kronološki sve aktivnosti realizirane u tom razdoblju, istaknuvši pritom izniman angažman Foruma mladih koji su, kako je rekla, uporište i snaga Podružnice, kao i Kluba žena - srca Podružnice. Također, podsjetila je na realiziran plan osnivanja Kluba poduzetnika, koji u Osijeku djeluje od ožujka ove godine, a okuplja oko 40 poduzetnika s područja Osječko-baranjske županije. Uz Izvješće o radu, usvojeno je i Izvješće o financijskom poslovanju, kao i izmjene Statuta Podružnice te novi službeni naziv - Podružnica

Osječko-baranjske županije Udruge Hrvata BiH Prsten.

U ime predsjednika Udruge Pave Zubaka okupljene je pozdravio počasni predsjednik Prstena Marko Pipunić. Zahvalio je svima na odazivu te ujedno čestitao 14. obljetnicu utemeljenja Udruge Prsten, koja je osnovana upravo na taj dan, 9. listopada 2005. godine. "Jedan od najvažnijih osjećaja jest osjećaj ponosa i pripadnosti Udruzi, zbog koje smo respektabilni i cijenjeni u društvu," kazao je tom prigodom, napomenuvši kako posebno trebao raditi na povećanju članstva. "Prsten nas povezuje i ujedinjuje, družimo se i pomažemo jedni drugima, a kad smo zajedno lakše je prevladati tuge i nevolje," zaključio je Pipunić, poručivši kako i se nadalje "trebamo međusobno družiti i pomagati jer je to naša moralna obveza" te svi zajedno raditi na proširenju članstva. Uoči glasanja za novo vodstvo Podružnice, zaželio im je uspješan rad koji će i nadalje podupirati.

Nakon ponovnog izbora za predsjednicu Podružnice, Ana Stanić zahvalila je svima na dosadašnjoj suradnji i ukazanom povjerenju, posebno počasnom predsjedniku Prstena Marku Pipuniću na sve-srednoj podršci, koji je ujedno jedan od 22 člana Izvršnog odbora, te ujedno izrazila nadu kako će iduće dvije godine biti još plodonosnije s puno lijepih iskustava, akcija i druženja. "S timom koji imam uz sebe, vjerujem da možemo i hoćemo," poručila je Stanić, te pozvala okupljene na sudjelovanje u humanitarnoj akciji Foruma mladih za bolesnog mladića iz Domaljevca.

Nakon službenog dijela Skupštine druženje je nastavljeno na svečanom domjenku priređenom u restoranu "Crna svinja", uz nastup vokalnog sastava Jaranice, čija je članica i predsjednica Podružnice.

NA SVEČANOJ VEČERI U ĐAKOVU OKO 750 ČLANOVA I PRIJATELJA PRSTENA

U organizaciji Ogranka Đakovo Prstenove Podružnice Osječko-baranjske županije održana je 2. ožujka 2019. tradicionalna Večer članova i prijatelja Udruge Hrvata BiH Prsten, na kojoj se već godinama zadnje subote uoči korizme okuplja najveći broj gostiju i uzvanika.

U svečanoj dvorani "Stross" u Đakovu okupili su se brojni članovi i prijatelji Udruge Prsten, Hrvati iz BiH koji žive u dvjema domovinama, a među oko 750 gostiju i uzvanika bili su osječko-baranjski župan Ivan Anušić i gradonačelnik Đakova Marin Mandarić, ravnatelj Zaklade Prsten Vlado Gu-

berac i predsjednik Nadzornog odbora Prstena Ivan Miloloža, članovi Upravnog odbora Udruge, kao i sestrinske Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten, načelnici općina iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine te drugi predstavnici javnog života RH i BiH.

Dobrodošlicu okupljenima poželio je gradonačelnik Đakova Marin Mandarić, koji je izrazio zadovoljstvo suradnjom s Prstenom te obećao i ubuduće pomagati Ogranak Đakovo. Zaključio je kako takav rad može biti primjer svima, zaželjevši Udruzi puno uspjeha u daljnjem radu.

Predsjednik Nadzornog odbora Prstena Ivan Miloloža

VEČER ČLANOVA I PRIJATELJA PRSTENA U OSIJEKU

Prsten na dobrobit cijele zajednice

Foto: Andrija Ilakovac, Glas Slavonije

Foto: Andrija Ilakovac, Glas Slavonije

“Želja mi je da širimo i njegujemo naše zajedništvo kao jednu od odrednica Udruge. Lijepo je pripadati negdje, a naše povezivanje pridonijet će jačanju i širenju naše Podružnice, kao i nas samih,” poručila je predsjednica Podružnice Ana Stanić.

Tradicionalno predblagdansko druženje na godišnjoj svečanoj večeri Udruge Hrvata BiH Prsten u organizaciji Podružnice Osječko-baranjske županije održano je 9. studenog 2019. u dvorani Kristal u Osijeku.

Među oko 350 gostiju i uzvanika bili su osječko-baranjski župan Ivan Anušić, predsjednik Vlade Županije Posavske Đuro Topić, dogradonačelnica Osijeka Žana Gamoš i dogradonačelnik Đakova Antun Galić, kao i predsjednik Prstena Pavo Zubak, počasni predsjednik Marko Pipunić, predsjednik Kluba poduzetnika Ivica Nuić te drugi uzvanici iz Hrvatske i BiH.

Na početku svečane večeri okupljene je pozdravila predsjednica Podružnice Ana Stanić. Čestitajući svim članovima Udruge 14 godina uspješnog djelovanja Prstena, istaknula je kako je Udruga postigla zapažene rezultate na okupljanju i povezivanju Hrvata podrijetlom iz BiH i pomaganju Hrvata u BiH.

Zahvalivši svim aktivnim članovima Podružnice i Udruge te prijateljima Prstena, pozvala je sve koji to žele da se pridruže velikoj obitelji Prstena. “Želja mi je da širimo i njegujemo naše zajedništvo kao jednu od odrednica Udruge. Lijepo je pripadati negdje, a naše povezivanje pridonijet će jačanju i širenju naše Podružnice, kao i nas samih,” zaključila je Stanić, zaželjevši svima dobru zabavu.

Članovima i prijateljima Prstena obratio se i župan Osječko-baranjske županije Ivan Anušić, istaknuvši

kako svojom nazočnošću želi dati potporu Udruzi jednako kao što oni daju zajednici. “Ta je potpora u prvom redu vidljiva u gospodarskom aspektu, koji je znatan ne samo za našu županiju nego i za cijelu Hrvatsku, a ovim se putem, uz druženje i prijateljsko okruženje, ostvaruju daljnji kontakti za nastavak takvog funkcioniranja,” rekao je u prigodnom obraćanju župan Anušić, ujedno član Prstena. U ime gradonačelnika Osijeka Ivana Vrkića nazočnima se obratila njegova zamjenica Žana Gamoš, također članica Prstena, koja je istaknula važnost djelovanja *prstenovaca* i višegodišnje zalaganje na dobrobit cijele zajednice. “Udruga je do prije godinu dana djelovala pod nazivom Udruga bosanskih Hrvata Prsten, nakon čega smo se proširili i sad obuhvaćamo Hrvate podrijetlom iz cijele Bosne i Hercegovine”, istaknula je, zahvalivši “Hrvatima iz Bosne i Hercegovine koji su u Osijeku pronašli svoj dom i neumorno pridonose gradu u kulturnološkom smislu, ali i humanitarnom radu, prije svega preko Zaklade Prsten, kojom se stipendiraju brojni studenti u potrebi. Uz to, nemjeriv je njihov doprinos na gospodarskom planu.”

Okupljene je pozdravio i predsjednik Prstena Pavo Zubak, koji je i tom prigodom istaknuo snagu Prstena kroz snagu zajedništva. Zahvalio je članovima osječke podružnice na predanom radu i prijateljima Udruge na potpori te pozvao sve zainteresirane da se pridruže brojnom članstvu Prstena.

Goste su zabavljali KUD Brodski biseri, čuvari tradicije pjesme i plesa BiH, i Tamburaški orkestar Lyra te glazbeni sastav Jaranice, koje su i ovom prigodom dočarale prizvuk rodnog kraja. Na kraju večeri priređena je i tombola, od koje je sav prihod namijenjen daljnjem radu i povećanju aktivnosti Podružnice.

U ime predsjednika Prstena Pave Zubaka nazočnima se obratio predsjednik Nadzornog odbora Udruge Ivan Miloloža, koji je čestitao na organizaciji ove večeri te zaželio uspješan daljnji rad đakovačkom ogranku i osječkoj podružnici.

Okupljene je u ime domaćina i predsjednika Ogranaka Antuna Tubanovića pozdravila predsjednica osječke podružnice Ana Stanić, izrazivši zadovoljstvo uobičajeno velikim odazivom gostiju i uzvanika te je pozvala sve da se uključe u rad Udruge i nastave podupirati sve aktivnosti koje Prsten organizira. Uz bogat zabavno-glazbeni program i slavonske specijalitete članove i prijatelje Udruge Prsten za-

bavljali su glazbeni sastav “Slavonski san” iz Đakova, a svojim nastupom večer su upotpunili i KUD “Prsten” iz Osijeka te vokalni sastavi “Lašvanske dive”, “Kupreški bećari”, “Jaranice” i “Veseli Bosanci”.

Večer Udruge Prsten koju tradicionalno organizira i Ogranak Đakovo postala je nezaobilazno mjesto susreta članova i prijatelja Prstena koje povezuju isto podrijetlo i iste vrijednosti ukorijenjene u tradiciji i želji za njezinim očuvanjem, kao i potreba za međusobnim povezivanjem i uzajamnim pomaganjem na dobrobit svih Hrvata iz BiH i u BiH, te se očekuje kako će se ova tradicija nastaviti i ubuduće.

Prva Večer članova i prijatelja Podružnice Brodsko-posavske županije

Marija TROGRLIĆ

Sudeći prema odazivu i donatora i gostiju, njih oko 450, nema sumnje da će brodsko-posavska podružnica nastaviti s uspješnim radom na dobrobit Udruge Prsten i svih njezinih članova te napose stipendista Zaklade Prsten, koja je i ovom prigodom u više navrata isticana kao najznačajniji projekt Udruge.

Večer članova i prijatelja Podružnice Brodsko-posavske županije Udruge Hrvata BiH Prsten održana je 22. veljače 2019. u dvorani Carpe diem u Slavonskom Brodu, na kojoj su se okupili brojni gosti i uzvanici, njih oko 450.

Bila je to prva svečana večer u organizaciji ove podružnice Prstena. Uz članove brodsko-posavske podružnice večeri su nazočili i brojni članovi iz drugih krajeva Hrvatske, predsjednik Udruge Pavo Zubak, dopredsjednik Marjan Biškić, počasni predsjednici Ilija Tolić i Mijo Marić te članice i članovi Predsjedništva Udruge, a pozivu organizatora odazvali su se i mnogi dužnosnici i predstavnici političkog i javnog života iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Među uzvanicima bio je i župan Brodsko-posavske županije Daniel Marušić, koji je pozdravio nazočne i u ime državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH Zvonka Milasa. "Pozdravljam sve vas koji Bosnu i Hercegovinu nosite u srcu, čast mi je biti s vama večeras. Dobro je čuvati i sačuvati svoju tradiciju, ali i poštovati tradiciju sredine u kojoj se živi," poručio je okupljenima župan Marušić.

U ime gradonačelnika Slavenskog Broda Mirka Duspore okupljenima se obratio njegov izaslanik Hrvoje Andrić, koji je tom prigodom istaknuo da su se na poziv Podružnice sa zadovolj-

stvom odazvali. Poželio je Podružnici Brodsko-posavske županije i Udruzi Prsten puno uspjeha u svim projektima.

"Uvijek je lijepo biti u gostima naših podružnica, a posebno je lijepo u Slavonskom Brodu zbog blizine Posavine," istaknuo je u svojem obraćanju predsjednik Prstena Pavo Zubak, izrazivši pritom nadu da će ova Podružnica biti najbolja u Udruzi, te se posebno obratio prijateljima Prstena: "Pozivam vas na učlanjenje u Udrugu Prsten jer ćemo tako pridonijeti radu Udruge, a posebno stipendiranju studenata putem Zaklade Prsten."

U ime domaćina okupljene je pozdravio predsjednik Podružnice Ivo Matić, koji je tom prigodom izrazio zadovoljstvo golemim odazivom na prvu svečanu večer u organizaciji brodsko-posavske podružnice, koja je obnovljena 2018. godine. Najavio je osnivanje Kluba poduzetnika Podružnice te pozvao prijatelje Prstena da se učlane u Udrugu, zaželjevši svima dobru zabavu.

Molitvu je prije večere predvodio vlč. Pero Stanić, a potom je uslijedio zabavni program koji je jamčio i dobar provod. Goste su zabavljali KUD Tamburica Koraće te Tamburaški sastav "Zora" i Mario Mioč te Ivica Martić - Ičo, a gost iznenađenja bio je poznati hercegovački pjevač Mate Bulić.

Tijekom večeri održana je i tombola s bogatim nagradama koje su osigurali donatori svečane večeri, a sudeći prema odazivu i donatora i gostiju nema sumnje da će Podružnica Brodsko-posavske županije nastaviti s uspješnim radom na dobrobit Udruge Prsten i svih njezinih članova te napose stipendista Zaklade Prsten, koja je i ovom prigodom u više navrata isticana kao najznačajniji projekt Udruge.

Ivo Matić i dalje na čelu broskoposavske podružnice Prstena

Marija TROGRLIĆ

Dvije godine nakon što je održana Obnoviteljska skupština broskoposavske podružnice, na Izornoj skupštini za predsjednika je, na još jedan dvogodišnji mandat, jednoglasnom odlukom svih članova Skupštine ponovno izabran dr. Ivo Matić.

Izborna skupština Podružnice Brodsko-posavske županije održana je 4. prosinca 2019. u Slavonskom Brodu, a tom je prilikom osnovan i Klub poduzetnika. Uz članove Podružnice, Skupštini su nazočili dopredsjednik Prstena Marjan Biškić, predsjednik Kluba poduzetnika Ivica Nuić, predsjednik Kluba znanstvenika dr. Ivo Grgić te predsjednik Podružnice Varaždinske županije Ivica Andrić, kao i drugi članovi i prijatelji Prstena.

Na Skupštini su jednoglasnom odlukom izabrani predsjednik i dopredsjednici te je za predsjednika Podružnice na još jedan dvogodišnji mandat ponovno izabran dr. Ivo Matić, koji je u svojim izlaganjima podnio izvješće za dosadašnji rad te ujedno najavio planove za iduće razdoblje.

“Iza nas je nekoliko aktivnosti - od humanitarnog koncerta i svečane večere do donacija koje smo skupljali za Zlatni cekin i druge potrebite. Na tom tragu nastaviti ćemo i dalje,” kazao je Matić te najavio organizaciju javnih tribina i okruglih stolova, kao i provedbu novih projekata s temama bitnim za članove

poduzetnici rade i trude se, korak više je korak naprijed. Bit je da napredujemo svi zajedno i da budemo primjer,” kazao je Stanić najavljujući program rada Kluba te dodao: “Vjerujem u ove ljude, sve rezultate koje smo postigli ostvarili smo u suradnji s našim ljudima, a pokazali smo da i mladi ljudi mogu uspjeti.” Da osnivanje ovakvih klubova itekako može koristiti poduzetnicima, potvrdilo je dosadašnje iskustvo te se očekuje širenje ne samo Udruge Prstena, nego i svih njezinih sastavnica, klubova i foruma, pa tako i Kluba poduzetnika koji trenutačno broji oko 200 članova.

“Hrvati iz Bosne i Hercegovine su prije svega vrijedan narod, mi koji smo ondje rođeni, a došli smo živjeti u Hrvatsku, ili smo morali uspjeti ili smo se morali vratiti. Iako je po naravi stvari da je teže onom koji je odnekud došao, najveći dio nas je uspio, stvorili smo respektabilne tvrtke, zaposlenici su, vjerujem, zadovoljni jer im osiguravamo dobre uvjete i dobre plaće te imaju dobru perspektivu,” kazao je predsjednik Kluba poduzetnika Prstena Ivica Nuić, pojašnjavajući važnost osnivanja Kluba poduzetnika i u podružnicama. Istaknuo je kako o važnosti poduzetnika u Prstenu najbolje govori podatak da njihov ukupan prihod iznosi 5 % ukupnog bruto društvenog proizvoda Hrvatske i zapošljavaju oko 11 tisuća ljudi. “Upravo je to snaga koja nas povezuje, radimo

“Naši su poduzetnici naš motor, pomažu u ostvarivanju ciljeva Udruge koja ima humanitarni karakter. Mi volimo ljudima pomagati, obilazimo ljude u potrebi, a ujedno se pokušavamo umrežiti kako bismo nešto napravili i za našu Slavoniju,” istaknuo je Matić, dodajući kako im je cilj povezati sve kako bi jači pomogli slabijima, a svi zajedno potrebitima

Udruge, zaključivši: “Cilj je organizacijski i programski podići Podružnicu i djelovanje članova stepenicu više. I dalje ćemo intenzivno raditi na proširenju članstva Podružnice.”

U ime predsjednika Prstena Pave Zubaka nazočne je pozdravio dopredsjednik Udruge Marjan Biškić, podsjećajući da je Udruga promijenila ime s ciljem ujedinjenja svih Hrvata podrijetlom iz BiH. Izvijestio je i o promjeni vizualnog identiteta Udruge te napomenuo da Prsten sada djeluje pod sloganom Snaga zajedništva. Posebno je pozdravio goste iz Požeško-slavonske županije koji se pripremaju za osnivanje podružnice te pozvao novog-starog predsjednika i novoizabranu dopredsjednicu Mandu Golemović i dopredsjednika Ivana Marića na aktivan rad i angažman što više članova.

OSNOVAN KLUB PODUZETNIKA

Uoči Skupštine održana je i Osnivačka sjednica Kluba poduzetnika Podružnice na kojoj je za prvog predsjednika izabran Siniša Stanić. “Čast mi je da sam izabran za prvog predsjednika Kluba koji će povezati poduzetnike s našeg kraja. Dobra ideja za boljitkom širi se i to će zasigurno dobro doći svima. Svi

na umrežavanju, veliki pomažu malima, i to je naša misija. Na toj platformi pronašli smo interese i cilj nam je širiti djelovanje na području čitave Hrvatske, a Klub u Slavonskom Brodu još je jedna dodana vrijednost,” kazao je Nuić, napomenuvši da je oformljen projektni tim koji priprema dugoročnu strategiju koja ima za cilj osnaživanje utjecaja gospodarstvenika Prstena.

“Naši su poduzetnici naš motor, pomažu u ostvarivanju ciljeva Udruge koja ima humanitarni karakter. Mi volimo ljudima pomagati, obilazimo ljude u potrebi, a ujedno se pokušavamo umrežiti kako bismo nešto napravili i za našu Slavoniju,” istaknuo je Matić, dodajući kako im je cilj povezati sve kako bi jači pomogli slabijima, a svi zajedno potrebitima.

Najavljeno je i osnivanje Kluba znanstvenika jer je Slavonski Brod sveučilišni grad, kao i Kluba žena te Foruma mladih. “Imamo puno članova koji su doktori i magistri znanosti pa je cilj povezati i njih, a žene su nositeljice brojnih aktivnosti, kako u obitelji tako i u Udruzi, dok na mladima svijet ostaje,” poručio je dopredsjednik Biškić, zaključivši kako će Udruga i sve njezine sastavnice nastaviti djelovati sa zajedničkim ciljem, a to je očuvanje temeljnih vrijednosti i jedinstva svih Hrvata iz Bosne i Hercegovine.

Prstenovci na jubilarnoj Svetonedeljskoj fišijadi

Tradicionalna Svetonedeljska fišijada održana je 1. rujna 2019., i to po 20. put, a na jubilarnoj fišijadi sudjelovali su i predstavnici Prstena. U organizaciji Ogranka Sveta Nedelja treću godinu zaredom *prstenovci* su promovirali Udrugu na najbolji mogući način.

Kako i priliči Hrvatima iz Bosne i Hercegovine, koje naša Udruga okuplja i predstavlja, prstenovci su se pobrinuli da se uz fiš-paprikaš i ove godine na najbogatijoj trpezi uz jezero Raktije nađe i grah s kobasicama te šaran na rašljama, a vrijedne prstenovke iz svetonedeljskog ogranka i Kluba žena donijele su razne vrste pita, bureka i domaćih kolača pa je naš kutak ubrzo postao i najposjećeniji.

Jubilarna 20. svetonedeljska fišijada, tradicionalna gastronomsko-zabavna manifestacija, okupila je na obali jezera Raktije 43 natjecateljske ekipe iz cijele Hrvatske i gotovo dvije tisuće posjetitelja, među kojima su bili i *prstenovci*. U ekipi Prstena bili su članovi Ogranka Sveta Nedelja i njihovi prijatelji.

Svi natjecatelji pripremali su fiš-paprikaš od iste vrste ribe koju su osigurali organizatori manifestacije, Turistička zajednica Grada Svete Nedelje i Športsko-ribolovnog društva Rak iz Raktija. Pobjedila je ekipa Shakespeare Strmec, drugo mjesto osvojila je ekipa iz Velike Kopanice, a treće iz Babine Grede. Pehare, medalje i nagrade najboljima dodijelili su gradonačelnik Svete Nedelje Dario Zurovec i poznati vinar Drago Kurtalji, jedan od sponzora fišijade. Svetonedeljski gradonačelnik zaključio je kako fišijada nije tipično natjecanje nego prijateljsko druženje, s čim se složio i član pobjedničke ekipe, koji je poručio kako cijela bit ovog natjecanja nije pobjeda, nego druženje.

Za brojne okupljene prstenovce, koji su se i ove godine odazvali na poziv predsjednika svetonedeljskog ogranka Pave Čorluke, bila je to ujedno prilika predstaviti našu drugu domovinu lokalnoj i široj zajednici. Uz vrijedne Prstenove kuhare, kojima su zdušno pomagali i djelatnici Doma za starije i nemoćne Čorluka, i ovoj su se inicijativi odazvali dopredsjednik Udruge Marjan Biškić i predsjednica Kluba žena Gordana Jelavić, s brojnim članicama Kluba te drugi članovi i prijatelji Prstena, među kojima su bili i roditelji našeg proslavljenog nogometnog reprezentativca Andreja Kramarića, Josip i Danica Kramarić iz Bednje.

Brojne sudionike i posjetitelje Svetonedeljske fišijade, koji su mogli kušati i fiš-paprikaš skuhan u golemom kotlu zapremnine oko 600 litara, zabavljao je sastav Tamburaši za dušu, a voditelj programa bio je Davor Dretar – Drele. U popratnom programu organizirano je i natjecanje u povlačenju konopa, a ove godine u toj pučkoj igri pobijedili su Vukovarci.

PRSTEN / Udruga Hrvata Bosne i Hercegovine

Na adventu s Ogrankom Sveta Nedelja

Svake subote tijekom došašća u večernjim satima Župa Blaženog Alojzija Stepinca organizira paljenje adventske svijeće, a treću godinu zaredom Ogranak Sveta Nedelja sudjeluje u organizaciji paljenja četvrte adventske svijeće. Tim su se povodom ispred župne crkve kod Fontane blaženika 22. prosinca 2018. u Bestovju pokraj Samobora okupili brojni mještani te župe, kao i članice i članovi Udruge Prsten.

Molitvu je predvodio župnik vlč. Božidar Čindori, koji je podsjetio na prave vrijednosti došašća i Božića, kao i na simboliku paljenja adventskih svijeća - prva je simbol nade, druga mira, treća radosti, a četvrta ljubavi. Zahvalio je svima koji su sudjelovali na razne načine u pripremi i organizaciji adventskih događanja, posebno svetonedeljskom ogranku Prstena što su upotrijebili taj događaj posebnim ugođajem.

Prstenovci su na plato ispred crkve postavili umanjenu repliku bosanske kuće, koju su izradili povodom Svetonedeljske fišijade, a ovom je prigodom bila i okićena. Također, za sve okupljene pripremili su kuharu rakiju i čvarke koje su topili u kazanu, a posebnu pozornost privuklo je dvoje janjadi smještenih pokraj kućice, koji su bili prava atrakcija posebno za one najmlađe. Uz predsjednika Ogranka Pavu Čorluku i njegovu zamjenicu Veru Rede te članove Ogranka Sveta Nedelja, na paljenju četvrte adventske svijeće bili su i dopredsjednik Udruge Marjan Biškić, predsjednica Kluba žena Gordana Jelavić, članovi Foruma mladih te drugi članovi Prstena iz Zagreba i okolice.

Večer bosanskih pita sve popularnija

Čuvena bosanska izreka – gdje čeljad nije bijesna, ni kuća nije tjesna – i ovaj se put pokazala istinitom. Natiskani jedni do drugih, uz stolove prepune raznovrsnih pita okupili su se i stari i mladi, i muškarci i žene i djeca, jelo se, pilo i pjevalo, spontano kako to nerijetko biva kad se okupe Hrvati iz BiH.

I ovom prigodom bilo je svih mogućih vrsta pita – od sirnice i krumpiruše do zeljanice i jajuške, kljukuše i kolačića pa i neizostavan burek, a vrlo hvaljeni lanjski zvirčići s pekmezom od šipka brzo su nestali s ovogodišnjeg pladnja. Među inim pitama našla se i pokoja štrukla, a uz onu koju je pripremila Vera Rede, zamjenica predsjednika Ogranaka, stajao je i natpis: Zagorske štrukle na bosanski način, pa tko voli – nek izvoli!

I dok su se iskusne kuharice pobrinule za bogatu trpezu, mladi, među kojima i predstavnici Foruma mladih, zaslužni su za dobru atmosferu pa su ubrzo zasvirale i crkvene klavijature.

Baš kao što je i najavljeno prije dvije godine, čini se kako polako ali sigurno Večer bosanskih pita postaje tradicionalno događanje Ogranaka Sveta Nedelja, koje planiraju i ubuduće organizirati svake godine početkom ožujka, a sudeći prema sve većem odazivu, najveći problem bit će pronaći odgovarajući prostor.

U organizaciji Ogranaka Sveta Nedelja i ove je godine održana Večer bosanskih pita, a tim se povodom 13. ožujka 2019. u prostorijama župne crkve Uzvišenja Svetog Križa u Kerestincu okupilo više od stotinu članova i prijatelja Udruge Prsten.

U ime domaćina okupljene je pozdravio predsjednik Ogranaka Pavo Čorluka, koji je ujedno predstavio Udrugu Prsten i pozvao sve da se pridruže brojnom članstvu. Zahvalio je svima na odazivu, a na potpori članicama Kluba žena te napose marljivim kuharicama, kao i kereštinečkom župniku i kapelanu koji su ustupili prostor za druženje. Prije druženja služena je sveta misa. Prostorija je bila premalena da primi sve okupljene, no

PODRUŽNICA VARAŽDIN

Kod svojih na Varaždin Bregu

Gordana JELAVIĆ

Tradicionalno druženje prstenovaca na Haliću na Varaždin Bregu koje svake godine početkom srpnja organizira Podružnica Varaždinske županije, uvijek protekne u ugodnom ozračju. Zasluga je to ponajprije domaćina koji se uvijek trude kako bi se svi osjećali kao kod svojih.

Jubilarni, deseti Piknik na Haliću varaždinske podružnice Udruge Prsten održan je 6. srpnja 2019., a tim povodom na Varaždin Bregu okupilo se oko 150 članova, prijatelja i simpatizera Udruge s njihovim obiteljima.

Predsjednik Podružnice Ivica Andrić pozdravio je goste iz Varaždinske županije te članice i članove varaždinske podružnice Udruge, kao i prstenovce pristigle iz Zagreba, koji su se ovaj put odazvali u većem broju. Zaželio je svima dobro druženje i dobar rezultat u sportskom nadmetanju, koje je potom uslijedilo.

Ni oluja s jakom kišom i osjetan pad temperature nisu omeli igranje kola i zajedničku pjesmu, a druženje je proteklo u uobičajeno veselom ozračju, uz obilje hrane i pića. Neuobičajeno, pak, prvi put u deset godina malonogometna utakmica odigrana je po kiši, i to uz zdušno navijanje okupljenih. S obzirom na okolnosti, rezultat je bio manje bitan. Tradicionalno druženje prstenovaca na Haliću, koje svake

godine početkom srpnja organizira Podružnica Varaždin, uvijek protekne u ugodnom ozračju. Zasluga je to ponajprije domaćina koji se uvijek trude kako bi se svi osjećali kao kod svojih jer dijelite sjećanja na stari kraj, gledate zadnjih deset godina kako djeca rastu i odrastaju, imaju svoju djecu i svi zajedno žive u zajedništvu Prstena.

I ovo jubilarno druženje na Varaždin Bregu rezultiralo je novim poznanstvima i lijepim uspomjenama, uz najavu novog susreta iduće ljeta u još većem broju i još boljem raspoloženju.

Blagdansko druženje u ozračju jubileja varaždinske podružnice

Gordana JELAVIĆ

Ovogodišnje, deveto blagdansko druženje održano je u restoranu Fontana – Crnković, a u novom prostoru okupilo se čak oko 350 gostiju i uzvanika, koji su ujedno proslavili 10. obljetnicu osnutka Podružnice Varaždinske županije.

Marjan Biškić, članice Kluba žena i članovi Foruma mladih te predstavnici osječke podružnice i drugi.

U ime Općine Knežinec Đuranec je čestitao članovima Podružnice jubilarnu obljetnicu te poželio svima sretnu i uspješnu 2019. godinu. "Promičite i njegujte i dalje kulturu i običaje svojeg kraja na

Okupljene je na početku druženja pozdravio predsjednik Podružnice Ivica Andrić, a u ime predsjednika Udruge dopredsjednik Marjan Biškić

I ova je godina u Udruzi Hrvata BiH Prsten počela je blagdanskim druženjem u organizaciji varaždinske podružnice, a tim se povodom 5. siječnja 2019. u Varaždinu okupili brojni članovi Udruge Prsten s područja Varaždinske županije te uzvanici i gosti iz drugih krajeva Hrvatske.

Ovogodišnje, deveto blagdansko druženje održano je u restoranu Fontana – Crnković, a u novom prostoru okupilo se čak oko 350 gostiju i uzvanika, koji su ujedno proslavili 10. obljetnicu osnutka Podružnice Varaždinske županije.

Okupljene je na početku druženja kao domaćin pozdravio predsjednik Podružnice Ivica Andrić, izrazivši zadovoljstvo tolikim odazivom, među kojima je bilo i puno novih članova. Ukratko je predstavio Udruhu i način njezina funkcioniranja te posebno istaknuo sastavnice koje djeluju u sklopu Prstena – klubove poduzetnika i znanstvenika te žena, kao i Forum mladih. Zahvalio je utemeljitelju Podružnice Stjepanu Stjepiću i bivšem predsjedniku Mariju Paureviću te pozvao sve zainteresirane da se učlane u Udruhu.

Među okupljenima je bio i Robert Đuranec, zamjenik načelnika Općine Knežinec Gorana Kaniškog, dopredsjednik Udruge Prsten

dobrobit sredine u kojoj živite," poručio je okupljenima.

Prigodnim govorom okupljenima se obratio i dopredsjednik Udruge Marjan Biškić, koji je okupljene pozdravio u ime predsjednika Udruge Pave Zubaka. I on je izrazio zadovoljstvo velikim brojem nazočnih, posebno mladih koji su, zaključio je, "jamstvo nastavka rada Udruge". Istaknuo je niz aktivnosti koje je Udruha provela tijekom 2018. godine, među kojima je kao najvažnija događanja izdvojio otvaranje konzulata u Vitezu i Livnu te osnivanje sestrijske Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata u Vitezu. "Snaga je Prstena u ljudima i pomoći Hrvatima u BiH," poručio je Biškić te ujedno zahvalio svima koji su uložili trud i vrijeme u organizaciju ovakvih uspješnih druženja i večeri.

U sklopu prigodnog programa nastupio je KUD "Prsten", u kojem je trenutno 37 osoba od kojih je aktivno 24 člana, te bend iz Đakova "Slavonski san" i izvorna grupa "Braća Jelavić", kao i Plesni studio "Takt". Također, i ovom je prigodom održana vrlo bogata tombola u kojoj je prva nagrada bila putovanje za dvije osobe. Uz pjesmu i ples u veselom ozračju proteklo je još jedno blagdansko druženje varaždinske podružnice, kojim je ujedno obilježena i njihova prva jubilara obljetnica.

Izabrano novo vodstvo Podružnice PGŽ-a

Brojni članovi Podružnice Primorsko-goranske županije nazočili su Izornoj skupštini, održanoj 8. veljače 2019. u Rijeci, a na prijedlog Izvršnog odbora za novog predsjednika Podružnice u idućem dvogodišnjem mandatnom razdoblju jednoglasno je izabran prof. dr. Zlatan Car.

Izabrani su i novi članovi Izvršnog te Nadzornog odbora, a usvojen je i novi Statut. Na početku Skupštine okupljene je pozdravila dosadašnja predsjednica Ana Babić, koja se tom prigodom osvrnula na rezultate rada u njezinu proteklom mandatu.

Primorsko-goranska podružnica ima oko tristo članova i obilježila je 12 godina postojanja, a novoizabrani predsjednik istaknuo je da prema procjeni na širem riječkom području živi više od pet tisuća osoba koji su podrijetlom Hrvati iz BiH. U njihovu je vlasništvu više

kako je dodao, definiran u pet glavnih smjerova sukladno strategiji središnjice Prstena, a riječ je o tradicionalnim pomoćima potrebitim obiteljima, ali i ustanovama koje se brinu o dobiti stanovništva Rijeke i šire okolice, kao i o potpori sportskim i kulturnim događanjima u organizaciji BiH Hrvata u Rijeci te u samoj BiH, a radit će i na popularizaciji, reaktiviranju te pomlađivanju članova Podružnice, jer prema mišljenju novog predsjednika u rad Prstena potrebno je uključiti i drugu generaciju bosanskih Hrvata, odnosno generaciju rođenu u Hrvatskoj.

U idućem će se dvogodišnjem razdoblju raditi i na jačanju poduzetničkog kluba. Organizirat će se predstavljanje poduzetnika članova Prstena, a na području Primorsko-goranske županije cijeli je niz takvih poduzetnika poput Vargona d.o.o., Cvječarstvo d.o.o. te

od 100 privrednih subjekata koji zapošljavaju oko 1500 radnika s riječkog područja.

"Svi mi Hrvati iz BiH, što uključuje i mene, moramo pomoći i pridonijeti na široj razini društvu u cjelini. U Hrvatskoj, ali i u našoj regiji, pozitivan utjecaj bosanskohercegovačkih Hrvata nije nikako zanemariv. Osim poduzetničkog dijela, velik broj osoba u akademskom području na našem Sveučilištu podrijetlom je iz BiH. Samo ću spomenuti neke od njih kao što su akademik Daniel Rukavina, prof. dr. Stipan Jonjić, prof. dr. Vinko Tomas i drugi," kazao je prof. dr. Car koji je i sam dio sveučilišne zajednice. Njegov je program,

Vile Kapetanović d.o.o. Velika će se pažnja usmjeriti i prema stipendiranju studenata i učenika bosanskohercegovačkog podrijetla. Izornoj skupštini nazočio je predsjednik Udruge Pavo Zubak, koji je tom prigodom izrazio zadovoljstvo što su rashodi primorsko-goranske podružnice najvećim dijelom usmjereni na donacije. "To znači da nismo sami sebi svrha, a to je i cilj Udruge," ustvrdio je Zubak te je također kao jedan od budućih ciljeva Prstena istaknuo povećanje članstva. Skupštini su nazočili i članovi Upravnog odbora Ivica Nuić, Marjan Biškić i Hrvoje Soldan te uzvanici s područja Rijeke i okolice.

Humanitarni turnir u Ronjgima

U organizaciji Podružnice Prstena Primorsko-goranske županije 3. kolovoza 2019. održan je tradicionalni humanitarni malonogometni turnir u Ronjgima u općini Viškovo pokraj Rijeke.

Na turniru je sudjelovalo 16 ekipa, a prvo mjesto osvojila je ekipa Moreto, dok je ekipa Prstena PGŽ-a ispala u četvrtfinalu natjecanja. Iako su se sve ekipe srčano borile

za pobjedu, na turniru humanitarnog karaktera ipak je doista najvažnije sudjelovati i tako dati svoj doprinos potpori hvalevrijednih projekata. Prikupljena sredstva od ovogodišnjeg turnira namijenjena su za obnovu spomen-parka poginulim hrvatskim braniteljima Komušina-Teslić u Župi Komušina te izgradnju Gospina svetišta na brdu Kondžilo.

Trud i kreativnost pretvaraju hobi u posao

DODATNIM RADOM DO VEĆIH PRIHODA

Zbog današnjeg načina života i potrebe za posjedovanjem stvari koje su donedavno smatrane luksuzom, a danas su gotovo pa prijekopotrebne, sve je teže racionalizirati troškovnu stranu kućnog budžeta. Jedino što preostaje jest povećanje prihodovne strane budžeta...

Tonči VISKOVIĆ

U današnje vrijeme sve se više javlja potreba za upravljanjem vlastitim / kućnim budžetom. Potreba upravljanja proizlazi iz sve težeg praćenja standarda dovoljnog za zadovoljavanje prosječnih životnih potreba pojedinca ili obitelji za kvalitetnim životom. Većina se nalazi u situaciji birati između dviju opcija: racionalizacije postojećih troškova ili povećanja svojeg dohotka. Za racionalizaciju troškova većina će reći da nije moguća jer i ovako jedva spajaju kraj s krajem, a za povećanje dohotka prva će asocijacija biti rast plaće kod trenutnog poslodavca ili prelazak na novi, bolje plaćen posao. A što ako vas posao koji radite usređuje u

svim kategorijama osim u plaći? Osjećate i prihvaćate ga kao svoj životni poziv, zadovoljni ste svime, osim plaćom. Već ste pregovarali o povišici, ili su neki drugi pregovarali u vaše ime, ali baš vam ne ide. Nije kraj, postoje i druge mogućnosti ostvarivanja većeg dohotka.

DODATNA ZARADA KROZ RAD ILI HOBI BEZ OBZIRA NA DOB

Zbog današnjeg načina života i potrebe za posjedovanjem stvari koje su donedavno smatrane luksuzom, a danas su gotovo pa

Paušalni obrt vs. trgovačko društvo

Primjerice, radite svaki dan od ponedjeljka do petka kod poslodavca A od 8 do 16 sati. Otvorite paušalni obrt kroz koji možete dodatno ostvariti primitaka do 300 000 kuna godišnje. Koliko ćete platiti poreza i doprinosa ovisi o vašim primicima. Ako pored vašeg posla za poslodavca ostvarite dodatne primitke od 84 000 kn godišnje, platit ćete poreza i doprinosa nešto malo više od 4000 kn na godišnjoj razni. Što znači da će vaša godišnja zarada, tj. iznos kojim možete raspolažati, kolokvijalno rečeno *ono što sjedne na vaš privatni račun* u ovom slučaju iznositi 80 000 kn. Zbog toga je paušalni obrt trenutno najisplativiji oblik dodatne, ali i primarne zarade do visine 300 000 kn godišnjih primitaka.

Ako pokušate ostvariti dodatnu zaradu kroz trgovačko društvo i, primjerice, na kraju godine ostvarite dobit od 84 000 kn, dok platite porez na dobit (12 % za društvo koje ostvari godišnje prihode do tri milijuna kuna, poviše toga stopa je 18 %) i platite porez na dohodak od kapitala po stopi od 12 % (porez koji plaćate kad si kao vlasnik isplaćujete dobit iz trgovačkog društva na privatni račun) te prirez, na kraju će na vaš privatni račun sjesti iznos između 63 500 do 65 000 kn, ovisno u kojoj lokalnoj jedinici samouprave živite, tj. kolika je stopa prireza koju je ta jedinica propisala. Za isti dohodak/prihod od 84 000 kn kroz paušalno oporezivanje obrta vama na kraju godine preostaje 80 000, a kroz trgovačko društvo 65 000 kn. Razlika je značajna, a još k tome treba uzeti u obzir da kao trgovačko društvo imate puno više obveza vezano za zadovoljavanje računovodstvenih i drugih propisa i normi.

Treba obratiti pažnju da se obrt, redovni i paušalni, ne može otvoriti za sve djelatnosti, tj. za određene je djelatnosti potrebna određena stručna sprema, položen ispit ili majstorski ispit. Takvi se obrti nazivaju vezani obrti.

Slobodni obrti su oni za čiju registraciju i poslovanje nije potrebna određena stručna sprema, položen ispit o stručnoj osposobljenosti ili majstorski ispit.

Trošak otvaranja obrta je oko 270 kn, a trošak otvaranja trgovačkog društva je od oko 1000 kn za j.d.o.o. do oko 25.000 kn za d.o.o.

Ako razmišljate o otvaranju vlastitog obrta ili društva, tj. samozapošljavanju, bitno je imati na umu da Hrvatski zavod za zapošljavanje pruža mogućnost ostvarivanja bespovratnih sredstva do 70 000 kn uz ispunjenje poslovnog plana te vrlo jasno definiranih i ne previše zahtjevnih kriterija

priekopotrebne, sve je teže racionalizirati troškovnu stranu kućnog budžeta. Jedino što preostaje jest povećanje prihodovne strane budžeta, koje se u ovom tekstu obrađuje s aspekta povećanja prihoda kroz dodatni rad ili pretvaranja hobija u izvor zarade.

Oni koji žele povećati kućni budžet kroz dodatni rad ili hobi pitaju se kako ostvariti dodatnu zaradu, čak i ako imaju volju i vrijeme koje bi utrošili na dodatni rad, a da nije rad *na crno*. Javlja se problemi jer mogu realizirati uslugu, ali je ne mogu isporučiti tvrtki i naplatiti zbog zakonskih i fiskalnih propisa jer tvrtka uvjetuje da imate registriranu djelatnost i mogućnost izdavanja računa.

Možda imate dobru ideju za dodatnom zaradom, ali zastali ste na prvoj stepenici promišljanja te uz ispijanje kave odmahнули rukom i pomislili kako je kod nas sve *nakaradno* i ne dopušta poštenom svijetu ni da radi. Kod nekih uvijek postoje izgovori zbog raznih okolnosti u skladu s onom – dobar izgovor zlata vrijedi!

Ako ste se već odlučili za dodatni rad ili svoj hobi želite i možete unovčiti, izbora za dodatnom zaradom je više, no ovisi o djelatnosti kojom se bavite. Svima je poznat Ugovor o djelu koji ima svojih prednosti i manjkavosti, a u nastavku donosimo pregled ostalih načina dodatne zarade koji su manje poznati ili većini ne baš posve jasni.

DOPUNSKO ZAPOŠLJAVANJE KOD DRUGOG POSLODAVCA

Osim radnog odnosa u punom radnom vremenu postoji mogućnost dopunskog zapošljavanja kod drugog poslodavca. Radnik koji u punom radnom vremenu radi kod jednog poslodavca može, sukladno Zakonu o radu, sklopiti Ugovor o radu i s

produkt
bastal

**ČELIČNE
KONSTRUKCIJE.**

proizvodnja čeličnih konstrukcija i završni radovi u građevinarstvu

A: Lazina Čička 8, HR-10415 Novo Čiče
E: info@produktbastal.com W: www.produktbastal.hr
T: +385/1/6233-392, 6233-438, 6233-467 R: +385/1/6233-393, 6233-594

(Ne)samostalni rad

Fizička osoba koja ima zaključen ugovor o radu sa svojim poslodavcem zapravo obavlja nesamostalni rad. Radi u prostorijama koje osigurava poslodavac, prema njegovim uputama, njegovim sredstvima rada. Odnos im je reguliran Zakonom o radu te podzakonskim aktima (kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i sl.). Osim prava na plaću zaposlenik ima i druga prava, kao razne naknade, godišnji odmor, otkazni rok, raspored radnog vremena, prava u slučaju bolesti ili nezgode na radu, prava na zaštitu dijela plaće od ovrhe itd.

Poduzetnik, za razliku od zaposlenika/radnika, obavlja samostalni rad. On radi svojim vlastitim sredstvima (obrta ili poduzeća), sam odlučuje o radnom vremenu, mjestu rada i sl. Poslovne partnere također pronalazi sam, odlučuje o rokovima plaćanja i naplate, zapošljavanju djelatnika, poštivanju svih propisa koji reguliraju poduzetništvo. Postoji mogućnost veće zarade, ali u svojem radu preuzima znatno više odgovornosti i obveza odnosno samostalno snosi poslovne rizike.

Kućna radinost i sporedno zanimanje

Neki od proizvoda koji se mogu izrađivati u kućnoj radinosti jesu slikanje na staklu i kristalu, boce, čaše i ostali proizvodi za kućanstvo; proizvodnja keramičkih proizvoda za kućanstvo i ukrasnih predmeta; proizvodnja tkanine, izrada čipki, proizvodnja pletenih i kukičanih tkanina; proizvodnja predmeta od pluta, slame i drugih pletarskih materijala; izrada raznovrsnih predmeta za uspomenu i suvenira, izrada umjetnog cvijeća od tkanine i papira; izrada igračaka koje predstavljaju životinje i druga bića (osim ljudi); izrada kišobrana, štapova za šetnju, dugmadi, presvučene dugmadi; ostali proizvodi osobne izrade (odobrenje). Neke od usluga koje možete obavljati kao sporedno zanimanje jesu usluge u kućanstvu, pranje, glačanje odjeće, čišćenje; usluge skrbi za kućne ljubimce, razne usluge popravaka (glazbenih instrumenata, brodova i čamaca, mreža, opreme za kampiranje, bicikala, obuće...); usluge prepravljavanja odjeće; skupljanje puževa, žaba, ljekovitih biljaka, žira ili divljeg kestena. Domaću radinost i sporedno zanimanje ne može obavljati osoba koja ima obrt, a trošak registriranja je oko 170 kn.

Za nezaposlene osobe postoji niz aktivnih mjera za zapošljavanje i samozapošljavanje koja nude i bespovratna sredstva, a u sklopu su Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Ministarstva rada

drugim poslodavcem u najdužem trajanju do 8 sati tjedno, odnosno do 180 sati godišnje. Ako radnik radi puno radno vrijeme kod trenutnog poslodavca (40 sati tjedno), potrebno je dobiti pisanu suglasnost od postojećeg poslodavca da možete raditi dopunski kod drugog poslodavca. Primjerice, radite svaki dan od ponedjeljka do petka kod poslodavca A od 8 do 16 sati. U slučaju dopunskog rada, dogovorili ste s poslodavcem B da ćete kod njega raditi utorkom i četvrtkom od 17 do 19 sati. Poslodavac B će vam na kraju mjeseca obračunati i isplatiti plaću proporcionalno broju odrađenih sati u mjesecu za koji se isplaćuje plaća, a poslodavac A isplatit će vam vašu redovitu plaću koju imate sukladno Ugovoru o radu za puno radno vrijeme. Koliko ćete dodatno zaraditi kod poslodavca B, ovisi o vašim sposobnostima i vrsti posla koji obavljate.

Jedan od dodatnih načina zarade jest kućna radinost i sporedno zanimanje

VLASTITI OBRT ILI TRGOVAČKO DRUŠTVO

Uz istu pretpostavku da ste zaposleni kod poslodavca A u punom radnom vremenu, a imate kapaciteta i poduzetničke sposobnosti, možete se odlučiti na otvaranje obrta ili osnivanje trgovačkog društva (društva s ograničenom odgovornošću - d.o.o. ili jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću - j.d.o.o.). Naravno, bitno je prethodno znati eventualna ograničenja ovisno o odredbama Ugovora o radu koji imate zaključenog s trenutnim poslodavcem, tj. odrediti postoje li u njemu neke odredbe koje vam onemogućuju bavljenje istom ili sličnom djelatnošću mimo trenutnog radnog mjesta.

Ako razmišljate o otvaranju vlastitog obrta ili društva, tj. samozapošljavanju, bitno je imati na umu da Hrvatski zavod za zapošljavanje pruža mogućnost ostvarivanja bespovratnih sredstava do 70 000 kn uz ispunjenje poslovnog plana te vrlo jasno definiranih i ne previše zahtjevnih kriterija.

Osoba koja uz nesamostalni rad, tj. rad kod poslodavca A, krene u poduzetničke vode nalazi se u povoljnijem položaju u odnosu na nezaposlene osobe koje započineju poduzetničku djelatnost, jer plaća manje doprinosa nego nezaposlene osobe prilikom otvaranja obrta ili trgovačkog društva. Kako? Ako radite za poslodavca, tj. u radnom ste odnosu, a otvorite paušalni obrt, plaćat ćete manje doprinosa nego što plaćate kad ste osigurani jedino po osnovi vlastitog obrta. Slične beneficije ostvaruju se i kod otvaranja trgovačkog društva, ako budete direktor u svojem društvu bez zaposlenja. Postoji i niz drugih varijacija, ali se većinom svode pod isti nazivnik.

KUĆNA RADINOST I SPOREDNO ZANIMANJE

Jedan od dodatnih načina zarade jest kućna radinost i sporedno zanimanje. Pod kućnom / domaćom radinošću prema važećim propisima podrazumijeva se izrada proizvoda koju obavlja fizička osoba kod kuće

osobnim radom, ako ispunjava uvjete iz propisa kojim se uređuje pojedina djelatnost. Pod sporednim zanimanjem prema propisima podrazumijeva se obavljanje uslužnih djelatnosti kod kuće osobnim radom, odnosno kod naručitelja usluge.

Fizičke osobe mogu obavljati djelatnosti kao domaću radinost ili sporedno zanimanje samo osobnim radom (ne mogu imati zaposlenike, ali mogu im pomagati članovi obitelji) na temelju odobrenja koje izdaje mjesno nadležni ured državne uprave u županiji, odnosno nadležni ured Grada Zagreba.

Ukupni bruto primici ostvareni od obavljanja djelatnosti ne smiju prelaziti iznos od 10 bruto prosječnih mjesečnih plaća u kalendarskoj godini u kojoj se obavljaju djelatnosti. Prosječna mjesečna

bruto plaća po zaposlenom kod pravnih osoba Republike Hrvatske za razdoblje siječanj – kolovoz 2018. iznosila je 8742 kuna. Stoga, oni koji su registrirani kao kućna radinost ne smiju imati više od 87 420 kn bruto primitaka u 2019. godini. Porez i doprinose možete plaćati u paušalnom godišnjem iznosu koji iznose nešto malo više od 4000 kn.

Ako ste umirovljenik, dodatnu zaradu možete ostvariti kroz kućnu radinost ili sporedno zanimanje te ne gubite pravo na isplatu stečene mirovine. Ograničenja obavljanja kućne radinosti i sporednih djelatnosti mogu postojati kod određenih oblika umirovljenja kao što su starosna ili invalidska mirovina i sl.

Ovo je samo kratki prikaz zakonskih mogućnosti dodatne zarade kroz rad. Za one koji hoće dodatno raditi, uvijek će se naći način u skladu sa zakonskim okvirima. Za nezaposlene osobe postoji niz aktivnih mjera za zapošljavanje i samozapošljavanje koja nude i bespovratna sredstva, a u sklopu su Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Ministarstva rada.

I na kraju, napominjemo kako ove informacije nisu namijenjene kao isključiva osnova za odluke koje mogu utjecati na vas ili vaše poslovanje. Prije donošenja bilo kakve odluke ili poduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu utjecati na vaše osobne financije ili vaše poslovanje, svakako zatražite savjet kvalificiranog profesionalnog savjetnika.

Ako ste umirovljenik, dodatnu zaradu možete ostvariti kroz kućnu radinost ili sporedno zanimanje te ne gubite pravo na isplatu stečene mirovine. Ograničenja obavljanja kućne radinosti i sporednih djelatnosti mogu postojati kod određenih oblika umirovljenja kao što su starosna ili invalidska mirovina i sl.

TRAFFICON

Selska cesta 50, Zagreb, HRVATSKA
tel: 00 385 1 364 03 22
fax: 00 385 1 366 49 83
www.trafficon.hr
e-mail: trafficon@trafficon.hr

Titova bb, Odžak, BiH
tel: 00 387 31 76 34 96
fax: 00 387 31 71 11 65
www.trafficon.hr
e-mail: trafficon@trafficon.hr

Tekst i fotografije:
Nada KOTURIĆ

U Domaljevcu se okupilo više od stotinu sudionika među kojima su bili ugledni poduzetnici koji rade i žive Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj, Kanadi i drugim svjetskim destinacijama, a svima je zajednička ljubav prema Posavini i rodnom kraju

Iako ambiciozno naslovljen, Prvi svjetski kongres dijaspore i Općine Domaljevac-Šamac ipak je opravdao očekivanja inicijatora i organizatora tog gospodarskog foruma - Domaljevčana razasutih diljem svijeta, no s rodnom grudom u srcu.

ZAJEDNIŠTVOM DO BOLJE PERSPEKTIVE

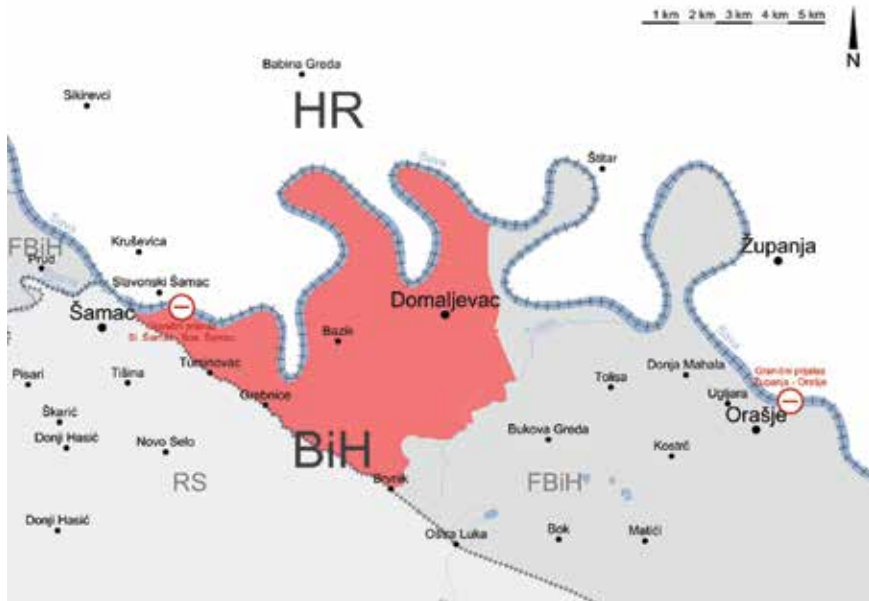
Moderator skupa novinar Pejo Gašparević i gospodarstvenici iz dijaspore Mladen Madžarević, Ilija Lucić, Ivo Piljić-Belin i Marijan Čošković okupili su se s idejom organiziranja kongresa dijaspore u rodnom Domaljevcu, a ako je suditi po prvom skupu održanom u Dane Općine Domaljevac-Šamac, okupljanje će postati tradicija. U dvorani Hrvatskog doma u Domaljevcu 23. srpnja 2019. okupilo se više od stotinu sudionika među kojima su bili ugledni poduzetnici koji rade i žive Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj, Kanadi i drugim svjetskim destinacijama. Svima je bila zajednička ideja - sinergijskim djelovanjem dijaspore i zavičaja izjedriti projekte na obostranu korist, iako, svi priznaju, na tom su putu brojni problemi koje upravo ovakvi skupovi mogu umanjiti.

Upućene su prigodne riječi u znak uspješnog rada Prvog svjetskog kongresa dijaspore i Općine Domaljevac-Šamac. Načelnik Općine Stjepan Piljić istaknuo je prednosti Općine u smislu prometne povezanosti s Europom, turističke potencijale, osobito riječnog i

zdravstvenog turizma jer je u Domaljevcu izvorište termalne vode. Ministar gospodarstva i prostornog uređenja Vlade Županije Posavske Dragutin Živković istaknuo je činjenicu da Županija Posavska izdvaja 3 % proračunskih sredstava za gospodarstvo, što je najviše u Federaciji, a fra Bono Kovačević naglasio je potrebu jedinstva. "Mi možemo opstati samo ako pružimo ruku jedni drugima i okrenemo se prema budućnosti," naglasio je fra Bono. Nadahnuto je govorio i moderator kongresa novinar Pejo Gašparević, usmjeravajući govornike kongresa prema temama koje će donijeti nova ulaganja i privući ulagače te otvoriti nove perspektive mjestu koje se u povijesti spominje od prije gotovo 500 godina.

DOMALJEVAC U SRCU

Vrlo konkretno i emotivno progovorio je o svim gospodarskim problemima današnjice, ali i sa željom da ulaže u svoj rodni kraj koji nosi u srcu i želi mu se vratiti Marko Lukić (Čarugin). Poduzetnik iz Domaljevca uspješan je već 40 godina u Njemačkoj, ali želi ulagati u svoje mjesto i smatra kako je samo potrebno da ta ulaganja imaju zdravu osnovu. "Moramo nadvladati podijeljenost i stvoriti zdravu klimu. Naša je dijaspora jaka jer svi mi znamo odlično raditi i poslovati pa zašto to ne bi u svojem rodnom kraju. Prvi ću se ja vratiti jer Domaljevac nosim u srcu i svugdje sam stranac osim

Načelnik Općine Domaljevac-Šamac Stjepan Piljić istaknuo je prednosti Općine u smislu prometne povezanosti s Europom, turističke potencijale, osobito riječnog i zdravstvenog turizma jer je u Domaljevcu izvorište termalne vode

"Mi možemo opstati samo ako pružimo ruku jedni drugima i okrenemo se prema budućnosti," naglasio je fra Bono, a moderator kongresa novinar Pejo Gašparević istaknuo je važnost novih ulaganja i privlačenja ulagača te otvaranje nove perspektive mjestu koje se u povijesti spominje od prije gotovo 500 godina

kod svoje kuće. Stoga, treba zasukati rukave na domaćem terenu i jedinstveno stvoriti teren za ulaganja," kazao je, među ostalim, Lukić, jedan od uvodničara gospodarskog foruma dijaspore kojem su simbolično dali ime *Svi smo mi zavičaj*.

Zlatko Oršolić direktor je najuspješnije tvrtke u Županiji Posavskoj Yimor, koja djeluje od 1989. godine i najviše zapošljava, više od 300 djelatnika. Nekoliko je puta počinjala od nule i postala respektabilna u trgovinskoj djelatnosti u cijeloj BiH. Ove godine obilježavaju 30 godina uspješnog rada. Oršolić je predstavio kako radi jedna uspješna tvrtka i kako je opstala u surovim uvjetima gotovo bez ičije pomoći. "Sve veći nam teret predstavlja nedostatak radne snage, što je izazov koji svi moramo rješavati," kazao

je i optimistično najavio daljnja ulaganja te pozvao dijasporu na konkretne korake kao što to čini Yimor.

Pejo Gašparević još je jedan ugledni poduzetnik iz Domaljevca koji uspješno posluje u Austriji više od 30 godina. "Mi smo posljednja generacija koja može nešto konkretno napraviti u stvaranju ambijenta za ulaganja u rodnom kraju jer naša djeca već su ostvarila svoje karijere u inozemstvu. Ja sam već počeo s ulaganjima u Domaljevac, velik dio zemljišta pripremljen je za projekte od kojih mi se nekako najprihvatljivijim čini onaj u smjeru 'banjskog' turizma," kazao je Gašparević. I Mladen Mađžarević u Kanadi je ostvario zavidnu karijeru, no želi pomoći projektima i u Domaljevcu, kao i njegov prijatelj Ilija Petrović. Ukazuju na neupućenost u zakonsku regulativu te ističu značaj javno-privatnog partnerstva.

Na kongresu nije izostala ni rasprava u kojoj je sudjelovalo desetak Domaljevcana, predstavnika institucija, dijaspore, no svi sa zajedničkom željom - učiniti Domaljevac poželjnom destinacijom za život i ulaganja te za njegov najveći problem, povratak mladih

Na kongresu nije izostala ni rasprava u kojoj je sudjelovalo desetak Domaljevcana, predstavnika institucija, dijaspore, no svi sa zajedničkom željom - učiniti Domaljevac poželjnom destinacijom za život i ulaganja te za njegov najveći problem, povratak mladih. Dijaspora će se još jače informirati kroz nove komunikacijske kanale preko općinske stranice, potrebno je i arhivirati povijesnu građu o mjestu, a prihvaćena je i inicijativa da se nogometnom stadionu u Domaljevcu da ime po poznatom nogometašu iz Domaljevca Stjepanu Iviću – Braci.

POVRATNIČKA POSAVSKA ŽUPA U DONJOJ TRAMOŠNICI OKUPILA UMJETNIKE PODRIJETLOM IZ BOSANSKE POSAVINE KOJI SU DRUGI DOM NAŠLI U ZAGREBU

Slikarskim perom za fra Lovru Milanovića –

Fra Lovro i danas nadahnjuje i ohrabruje

Tramošnički kraj, a prije svega Župa sv. Ivana Krstitelja u Donjoj Tramošnici u Bosanskoj Posavini nekoliko je dana bila mjesto okupljanja deset umjetnika podrijetlom iz Bosanske Posavine koji su drugi dom pronašli u Hrvatskoj. Društveni je to događaj za jednu povratničku župu u kojoj su kulturna događanja prava rijetkost.

ZA BLAŽENIKA I SVECA

Župnik fra Joso Oršolić nakon Srebrenice nastavio je misiju da kroz umjetnost progovara o aktualnim temama, a kad je Posavina u pitanju svakako je to animiranje na povratak, ali i čuvanje kulturne i povijesne baštine posavskog kraja.

“Kao što se zlo najbolje pobjeđuje ljubavlju i opraštanjem i kao što se ratne rane najbolje liječe duhovnom i materijalnom obnovom, tako se život obogaćuje i uljepšava likovnom umjetnošću i pisanom riječju. Međunarodna likovna kolonija i večeri poezije imale su za cilj pomoći prije svega da fra Lovro Milanović što prije bude proglašen blaženim i svetim,” poručio je župnik Oršolić. “Pisana riječ i izložbe progovorit će na umjetnički način o stradanjima Hrvata u Bosanskoj Posavini, ali i stradanjima kroz povijest te na poseban način o važnosti mučeničke smrti sluge Božjeg fra Lovre Milanovića u čiji su se zagovor uvjerali mnogi vjernici, ne samo Bosanske Posavine nego mnogi koji su hodočastili u Donju Tramošnicu na fra Lovrin grob. O tome će na svoj način progovoriti na izložbama u Tuzli, Orašju, Brčkom, Banja Luci, Mo-

Umjetnici su na obronke Majevice u pitomo i živopisno selo stigli s nakanom da zajedničkim naporom naprave nešto dobro i kreativno, potaknu na razmišljanje o smislu života, stradanju i patnji te svojim radom i izložbama progovore o vremenu u kojem živimo

DA BUDE PROGLAŠEN BLAŽENIM I SVETIM

Tekst i fotografije: **Nada KOTURIĆ**

staru, Sarajevu, Zagrebu, Osijeku, Vinkovcima, Županji i zemljama okruženja. Nakon nekoliko godina imat ćemo dovoljan fundus slika za galeriju,” zaključuje fra Joso.

ZAHVALNOST BOGU I ODANOST POSAVINI

Umjetnici su na obronke Majevice u pitomo i živopisno selo stigli s nakanom da zajedničkim naporom naprave nešto dobro i kreativno, potaknu na razmišljanje o smislu života, stradanju i patnji te

Umjetnici slikarskim perom o stradanjima Hrvata u Bosanskoj Posavini

Sestra Božena slikarskim kistom zahvaljuje Bogu na darovima života

svojim radom i izložbama progovore o vremenu u kojem živimo. O tome svakako ima što reći časna sestra Božena Gagulić koja iza sebe ima desetke izložbi u Njemačkoj. "Ovo je način da zahvalim Bogu za sve ljepote koje nam je dao i želim to prenijeti na sliku, ovu radost koju ja osjećam," s osmijehom nam kaže sestra Božena. Braća Ilija i Vlado Blažanović rado iz Zagreba dolaze u rodnu Posavinu, a kad ih pozove fra Joso, kažu nam, ne postoji izgovor za nedolazak. "Ovdje nam nikad ne nedostaje inspiracije za slikanje jer doživljeno djetinjstvo i mladost traju za vječnost. Posavina je

Braća Blažanović žive u Zagrebu, ali kao magnet privlači ih rodna Bosanska Posavina

kao magnet, uvijek privlači, uvijek nadahnjuje, posebno ispunjava, i tako će to biti dok živimo," jednoglasno nam potvrđuju Blažanovići. Marko Pejić jedini je umjetnik u radu kolonije koji posavsku ravnicu i rodnu Tolisu nije napuštao, pa ni onda, kako to obično kažemo, kad su muze šutjele, a oružje govorilo. Bio je branitelj, a danas svoj mir nalazi u umjetničkom izričaju. "Naravno da ih ne prodajem već darujem, a takvih je prigoda u Posavini napretek. Kroz slike progovaram o trajnim duhovnim vrijednostima i neprolaznim ljepotama Posavine," ističe Marko.

ancona[®]
G R U P A

Industrijska zona bb | Đakovo | HR
www.ancona-grupa.hr

Opremanje hotela

ikador

Monografija Hercegovačko-neretvanske županije formatom i sadržajem govori više od puke riječi. Osnovna svrha nije bila samo pisati o opće poznatim činjenicama, nego i udahnuti joj "dušu" kakvu treba imati ova važna knjiga

Uz prof. dr. sc. Mirjanu Milićević, u izradi Monografije sudjelovali su prof. dr. sc. Jure Beljo, Jadranka Duranović, prof., mr. sc. Almir Marić, Anđelko Zelenika, prof., Dragan Marijanović, novinar i publicist, Misijana Brkić Milinković, novinarka i publicistica, mr. sc. Danijela Učović, doc. dr. sc. Tanja Mićević Đurić, Slavo Bago, mr. sc. Ivanka Capek Milićević i akademik Frano Ljubić

PRVA MONOGRAFIJA HERCEGOVAČKO -

prof. dr. sc. **Mirjana MILIĆEVIĆ**, urednica Monografije

Monografija Hercegovačko-neretvanske županije dugoočekivana je i tvrdo ukoričena priča koja, riječju i slikom, govori o jednom prostoru nevjerovatne prirodne, povijesne i kulturne baštine, o prostoru na kojem se isprepleću Istok i Zapad svjedočeći o burnoj prošlosti i različitim civilizacijama koje su ovdje ostavile traga, o prostoru na kojem stoljećima obitavaju radišni i gostoljubivi ljudi koji žive u suglasju s prirodom, uživaju u njezinim blagodatima i plodovima svojeg rada – priču o Hercegovačko-neretvanskoj županiji kakvom je tek rijetki i od nas poznaju.

OSOBNJA KARTA ŽUPANIJE

Ovo reprezentativno djelo na 560 stranica *osobna je karta* Županije. Cjelovit zapis o Županiji, njezinim obilježjima, značenostima, povijesti, duhovnom bogatstvu, gospodarstvu, običajima, suživotu i razvojnom putu pisalo je 12 autora koji su temi pristupili na temelju činjenica svojih znanstvenih i istraživačkih područja, vrlo dobrog poznavanja Županije te iskustva u radu i pripremi ovakvih djela.

Riječ je o zanimljivo koncipiranoj i moderno dizajniranoj mo-

Županija kakva je ova prostor je s najvećim brojem prirodnih posebnosti, prostor susreta brojnih civilizacija, suživota različitih nacionalnosti, gostoljubivih ljudi, prihvatljivih običaja, spoj kultura, sektorske raznolikosti, gospodarskog uspona, inovativnih rješenja, spoj modernog i tradicionalnog, predstavljena je u monografiji europskog tipa koja je zanimljiva ne samo čitateljima, žiteljima i simpatizerima već i onima koji nisu imali priliku doći, vidjeti, uživati u ovom prostoru

nografiji koja daje pogled na kompleksan prostor i njegove specifičnosti. Pri izradi, konceptualno se nastojao izbjeći klasični pristup te kroz brojne fotografije vizualno približiti Županiju čitatelju. Prikupljeno je više tisuća fotografija, čiji je odabir bio pravi urednički izazov. Izvorne fotografije pripremilo je 30 fotografa iz svih dijelova županije.

Kroz šest glavnih cjelina i 38 potpoglavlja obrađena su glavna obilježja Županije. Prateći koncept *sve počinje i završava uz,*

sa i na rijeci Neretvi, Županiju počinjemo predstavljati ovom bezvremenskom rijekom, njezinim nastankom, razvojem, širenjem i nestankom. Istim konceptom pratimo prirodna obilježja, gradove, društveni razvoj, običaje, povijest, gospodarstvo, promet, kulturne posebnosti te iskorak Županije prema zajednici europskih naroda.

Prikazan je kontinuitet naseljenosti i razvoja devet općina i gradova, prometna povezanost uz magistralne pravce te gospodarski razvoj uz i u skladu s postojećim prirodnim resursima. Regionalne razlike unutar Županije odredile su specifičnosti pojedinih krajeva i prepoznatljiv element naselja koji je usko vezan za društveno-gospodarski razvoj.

Tako je na sjeveru planinsko-šumsko područje Prenja odredilo drvorezbarstvo kao element prepoznatljivosti Konjica. Gospodarstvo Jablanice obilježeno je razvojem kamenoklesarstva i hidroenergije. Planinski pašnjaci i plodna ramska dolina razvila je ovaj kraj u poljoprivredno-stočarsku oazu sjevera Županije. Sve je to dakako povezano običajnom i kulturnom raznolikošću koja spojena u prostoru predstavlja turistički potencijal cijele regije.

MOSTAR - GLAVNI GRAD ŽUPANIJE I CENTAR HERCEGOVINE

Na prijelazu u niže krajeve Neretva otvara svoju dolinu i pruža mostarskoj regiji kotlinske blagodati. U trima mostarskim kotlinama razvio se grad Mostar, nekad malo trgovište uz viseći most hercega Stjepana Kosače, poslije čaršija s okamenjenim prijelazom, danas najveće administrativno i gospodarsko središte. Grad čiju je jezgru zaštitio UNESCO, a širina uvjetovana konc-

U trima mostarskim kotlinama razvio se grad Mostar, nekad malo trgovište uz viseći most hercega Stjepana Kosače, poslije čaršija s okamenjenim prijelazom, danas najveće administrativno i gospodarsko središte. Grad čiju je jezgru zaštitio UNESCO, a širina uvjetovana koncentracijom stanovništva glavni je grad Županije i centar Hercegovine.

monografiji europskog tipa koja je zanimljiva ne samo čitateljima, žiteljima i simpatizerima već i onima koji nisu imali priliku doći, vidjeti, uživati u ovom prostoru.

Monografija Hercegovačko-neretvanske županije formatom i sadržajem govori više od puke riječi. Osnovna svrha nije bila samo pisati o općepoznatim činjenicama, nego i udahnuti joj dušu kakvu treba imati ova važna knjiga. Stoga koristim priliku zahvaliti svim autorima koji su s ljubavlju uložili podosta truda u stvaranju ovog kapitalnog djela. Također, hvala svim suradnicima, lektoru, korektoru, grafičkom uredniku bez kojih ova knjiga ne bi ugledala svjetlo dana. I na kraju, zahvaljujem dr. sc. Nevenku Hercegu, predsjedniku Vlade Hercegovačko-neretvanske županije koji je, vodeći se željom da naša županija konačno dobije knjigu koja će o njoj govoriti na primjeren način i dostojno je predstavljati, pružio potporu i svojim iskustvom pridonio konačnom formuliranju djela Monografije.

NERETVANSKE ŽUPANIJE

tracijom stanovništva glavni je grad Županije i centar Hercegovine. Južnije, okrenuta prema suncu visoravan Brotnjo, kraj prepoznatljiv po kvalitetnim vinima i dobru duhanu, već desetljećima je svjetski hodočasnički centar, a Međugorje i Hercegovina na mapi globalnih turističkih agencija.

Široka dolina Neretve na ulazu u deltu otvorila je put svojim pritokama te Čapljini i Stocu osigurala mediteransku klimu i plodno tlo, dovoljno za kontinuiranu naseljenost kroz povijest i tradicionalni razvoj kršćanske kulture.

Uz granicu s Dalmacijom, stari hrvatski kraj, općina Ravno koju je pošast rata dovela u nezavidan položaj, voljom svojih žitelja prkosno se uzdigla pretvorivši regionalnu izdvojenost u prednost i turizmom pokrenula gospodarstvo.

Dodir s Jadranskim morem učinio je Neum hotelsko-turističkim centrom, a Županiji otvorio put k jadranskoj Euroregiji.

Županija kakva je ova prostor je s najvećim brojem prirodnih posebnosti, prostor susreta brojnih civilizacija, suživota različitih nacionalnosti, gostoljubivih ljudi, prihvatljivih običaja, spoj kultura, sektorske raznolikosti, gospodarskog uspona, inovativnih rješenja, spoj modernog i tradicionalnog predstavljena je u

KISELJAK

O ljekovitosti kiseljačke vode još prije 400 godina pisali su putopisci i pjesnici, a lječilište posjećivali ljudi iz cijelog tadašnjeg Carstva. Godine 1891. počelo je i punjenje mineralne vode u boce po kojoj je ime dobila i ova srednjobosanska općina. No, Kiseljak je danas puno više od toga...

MJESTO UGODNOG ŽIVLJENJA I ISPLATIVOG INVESTIRANJA

Irena MRNJAVAC, fotografije: artinfo.ba

Kiseljak leži na tri rijeke - Lepenici, Kreševki i Fojnici, na prosječnoj nadmorskoj visini 475 metara, prostire se na 165 četvornih kilometara, a prema zadnjem službenom popisu stanovništva na području Općine Kiseljak živi nešto više od 24 tisuće stanovnika u 82 naselja.

ŽILA KUCAVICA SREDIŠNJE BOSNE

Kiseljak je primjer kako je i u teškim gospodarskim razdobljima moguće ostvariti ekonomski napredak. Općina Kiseljak gospodarska je žila kucavica središnjeg dijela Bosne. Više od tri tisuće zaposlenih na području općine djeluje u realnom sektoru, a broj zaposlenih, prema riječima načelnika Općine Mladena Mišurića-Ramljaka, iz dana u dan raste.

Načelnik ističe da je gospodarstvo jako važan segment života svake sredine, što otvara mogućnost za neke druge razvojne aktivnosti. Posebno je ponosan na tvrtke poput Sarajevskog kiseljaka, potom četiri tvrtke specijalizirane za poslove niskogradnje koje su, kako tvrdi, najjače u državi. Kiseljak se može pohvaliti i gos-

podarstvenicima iz tekstilnog i drvoprerađivačkog sektora koji su orijentirani k izvozu, kao i prirodnim resursima poput kamenoloma. Među brojnim uspješnim tvrtkama koje djeluju na području ove općine vrijedi istaknuti i Marcaffé d. o. o. Kiseljak, obiteljsku tvrtku koja se bavi preradom kave, odnosno proizvodnjom mljevene i espresso kave pod imenom Marcaffé by Baban i distribucijom kave dostupnom i na brojnim stranim tržištima od Hrvatske do SAD-a. Tvrtka je osnovana 1988. godine i nagrađena Javnim priznanjem za izniman doprinos u gospodarskom razvitku Općine Kiseljak, a danas broji oko 100 zaposlenika. Samo u 2019. godini tvrtka je ostvarila rast poslovanja od 15 %, a diljem BiH nudi i tzv. Marcaffé Coffee Shopove s ponudom svih vlastitih proizvoda uključujući kolače i sladoled.

Prednost je Kiseljaka što ima tako šaroliku gospodarsku strukturu, tako da nisu vezani samo za jedan segment gospodarstva. Općina na različite načine nastoji pripomoći gospodarstvenicima jer vjeruju kako će se sve na neki način vratiti upravo lokalnoj zajednici. "Na svaki način pomažemo našim gospodarstvenicima. Kad su

Luksuzno opremljeni Hotel Bank

u pitanju komunalne naknade, uvijek vodimo računa da se ispuni zakonska obveza, a ne opterećuje njihovo poslovanje. Također, odobrenja za izgradnju rješavamo promptno, vodeći računa da se i tu napravi balans jer sve će nam se to vratiti kroz druge vidove poreza i doprinosa," ističe Mišurić-Ramljak.

STVARANJE NOVIH VRIJEDNOSTI

U Kiseljaku nisu orijentirani samo na jednu gospodarsku granu, već je to disperzirano i prostorno i u pogledu djelatnosti, a posebno raduje činjenica da je proizvodnja najzastupljenija, odnosno stvaranje novih vrijednosti.

Za samo desetak godina u općinskom središtu Kiseljaka sagrađeno je više od 50 tisuća četvornih metara stambenog i poslovnog prostora odnosno više od 1000 novih stanova, a gradnja se nastavlja i dalje. Posljedica je to dinamičnog razvoja općine u koju se ljudi doseljavaju iz drugih, pa i većih središta, ali i blizina Sarajeva. Tako se mnogi koji rade u Sarajevu odlučuju za život u Kiseljaku, kao jednoj mirnoj, ali modernoj sredini.

Kapitalni je projekt Općine izgradnja nove zgrade Doma zdravlja. Radovi na izgradnji počeli su ove godine, a novac je osiguran

KISELJAČKE POGAČICE

Opjevane kiseljačke pogačice koje se prave s mineralnom vodom jedna su od kiseljačkih zanimljivosti, ali i brend poznat u cijeloj BiH. Svaki putnik-prolaznik svrati u jednu od brojnih domaćih pekarnica koje imaju dugu tradiciju pravljenja ovih pogačica s kajmakom, i to u peći na drva.

za prvu fazu izgradnje. Ukupna vrijednost investicije teška je od 4 do 5 milijuna maraka, a očekuje da će radovi završiti koncem 2021. godine. Projekt je podržala i Vlada Republike Hrvatske, kao i više razine bosanskohercegovačkih vlasti. Nova zgrada imat će na raspolaganju gotovo pet tisuća četvornih metara korisne površine zemljišta, parking za 200 automobila te brojne nove odjele poput onog za palijativnu njegu, a pratit će regionalne i europske trendove u pogledu primarne zdravstvene zaštite.

LJEKOVITA VODA - GENERATOR RAZVOJA

S obzirom na povijesni značaj u sektoru zdravstvenog turizma, turistički se ova općina ozbiljnije počinje razvijati u drugoj polovini XIX. stoljeća. Danas, pak, najviše boli gašenje upravo tog turizma po čemu je Kiseljak itekako bio prepoznatljiv. No, Općina ne odustaje od namjere da revitalizira i taj segment gospodarskog prosperiteta.

"Tendencija nam je i uslužna djelatnost. Mi smo bili prepoznatljivi kao turističko odredište za ljekoviti turizam i ono što nas boli u Kiseljaku jest što naš hotel - lječilište Kiseljak zadnjih deset godina stoji zaključan, a prostor propada. I na tom polju mi intenzivno radimo kako bismo doveli investitore i ponovno oživjeli taj segment gospodarstva, jer je jako značajan i još živi u sjećanju ljudi sa širih prostora," ističe načelnik.

Najstariji podaci o izvoru Kiseljak nalaze se u zapisima srednjovjekovnih putopisaca i povjesničara koji su na svojim putovanjima kroz Bosnu pisali o "čudesnoj vodi koja se upotrebljava za lijek i šalje u bocama po cijelom svijetu". Sarajevski kiseljak je danas brend s tradicijom duljom od 125 godina. Ova je voda jedna od rijetkih mineralnih voda koja je i na samom izvoru ugodnog okusa.

Početak organiziranog punjenja Sarajevskog kiseljaka u boce veže se za 1891. godinu. Prirodna mineralna voda izvire iz dubine od 150 do 300 metara, obogaćujući se mineralima u svojem prirodnom protjecanju kroz staro eruptivno stijenje. Tako prirodna i kristalno čista, s prirodno izbalansiranim odnosom minerala, puni se najsuvremenijim tehnologijama bez vanjskih utjecaja. Po svojem sastavu, Sarajevski kiseljak je natrij-kalcij-magnezij-hidrogenkarbonatna-sulfatna mineralna voda te kao takva spada u najbolje prirodne mineralne vode u svijetu.

PODUZETNIČKA ZONA DUGO POLJE

Poduzetnička zona Dugo Polje koja se prostire na 30 hektara u stopostotnom vlasništvu Općine prva je službena gospodarska zona u Općini Kiseljak, ali i jedna od najperspektivnijih u BiH. Realizacija ovog, jednog od kapitalnijih i za razvoj općine dugoročno važnijih projekata, počela je prije tri godine i razvija se kontinuirano i planski.

Dosad je samo u infrastrukturu zone uloženo oko dva milijuna konvertibilnih maraka, što vlastitih što sredstava s viših razina vlasti, a ulaganja su urodila plodom jer je prvi red zone rasprodan.

Osim zaokružene infrastrukture, od one cestovne, odvodnje vode, napajanja električnom energijom, od samog početka stvaranja zone općinska administracija uključujući i Općinsko vijeće obvezala se maksimalno učinkovito završavati proceduru prodaje zemljišta, i to zasad ide po planu. Ponajveća prednost zone je njezin strateški položaj, doslovno na raskrižju putova s izlazom na koridor V.c. Općina Kiseljak je sve ove godine ulagače privlačila vrlo jednostavno - bez dugih razgovora i sastanaka. Poduzetničkom zonom na jednom

Poslovna zona Dugo polje

**Načelnik Općine Kiseljak
Mladen Mišurić-Ramljak**

Početak gradnje nove zgrade Doma zdravlja

su mjestu stvorili preduvjete za njihova poslovanja, središte gospodarskog djelovanja izmjestili su izvan središta grada, usmjerili svoje resurse i aktivnosti u pogledu razvoja velikog poduzetništva na jednom mjestu te time Općinu Kiseljak usmjerili maksimalno na razvoj gospodarstva i otvaranje novih radnih mjesta. Potencijalnim investitorima, osim svih infrastrukturnih uvjeta, nude i individualni pristup poslovanju odnosno maksimalnu podršku glede cijelog administrativnog procesa. Usto, cijene u radnoj zoni vrlo su pristupačne i do sada je oko 25 posto prostora prodano, a u idućih godinu dana očekuje se značajnije investiranje u poduzetničku zonu, što podrazumijeva i otvaranje novih radnih mjesta.

ULAGANJE U MLADE NAJISPLATIVIJE

Ipak, trend odlaska u inozemstvo zahvatio je i Kiseljak. Suočeni sa sve većim odlaskom mladih, ulaganjem u komunalnu infrastrukturu stvaraju se uvjeti za ravnomjeran razvoj općine. No, vodeći smatraju kako odlazak i nije nužno loš. "Nekad je i to dobro. Neka i ovi mladi odu i vide kako je vani. Neki će nešto novca zaraditi pa se vratiti i investirati u svoj biznis," kaže načelnik i navodi svježi primjer mladića koji se nakon odlaska u Austriju vraća u rodni Kiseljak i pokreće vlastitu proizvodnju stolarije koja će biti orijentirana isključivo k izvozu.

Kontinuirano se ulaže u mlade pa samim time i u obrazovni segment te je Kiseljak postao malo sveučilišno središte. Na području općine djeluje nekoliko privatnih sveučilišta, kao i Visoka škola

CEPS u središtu grada, tako da tijekom godine oko tri tisuće studenata prođe kroz Kiseljak. Svakako su poticajne i studentske stipendije, posebice za deficitarna zanimanja.

U zadnjih 15-ak godina značajne su promjene u pogledu poboljšanja školovanja, ali i svesrdne potpore nevladinim organizacijama, napose onima koje vode mladi i kojima se pruža mentorska pomoć kako bi uspješno aplicirali za različite projekte. Općina Kiseljak intenzivno ulaže i u osnovno i srednjoškolsko obrazovanje, koje je u Bosni i Hercegovini u nadležnosti županija. Posebno se vodi briga o infrastrukturi te je prije nekoliko godina otvorena nova zgrada osnovne škole na Brestovskom.

POZITIVNA PRIČA U PONEKAD SUMORNOM OKRUŽENJU

Blizina Sarajeva i turistički iznimno privlačnih općina Kreševa i Fojnice u Kiseljak dovodi brojne turiste i poslovne ljude. Tako, osim nekoliko manjih motela, Kiseljak danas nudi i moderan hotel u samom središtu grada. Naime, Bar-floor d. o. o. Kiseljak kao jedna od vodećih građevinskih tvrtki u središnjoj Bosni prije nekoliko godina otvorila je luksuzno opremljeni Hotel Bank koji raspolaže s 24 moderno uređene sobe i dva apartmana.

Da je Kiseljak mjesto ugodnog življenja dokazuju i projekti izgradnje sportske infrastrukture. Ulaže se u Stadion hrvatskih branitelja, a u fazi je projektiranje zone sporta i rekreacije koja će nuditi razne sportske terene za sve građane.

MIRNA I MODERNA SREDINA

Za samo desetak godina u općinskom središtu Kiseljaka sagrađeno je više od 50 tisuća četvornih metara stambenog i poslovnog prostora odnosno više od 1000 novih stanova, a gradnja se nastavlja i dalje. Posljedica je to dinamičnog razvoja općine u koju se ljudi doseljavaju iz drugih, pa i većih središta, ali i blizina Sarajeva. Tako se mnogi koji rade u Sarajevu odlučuju za život u Kiseljaku, kao jednoj mirnoj ali modernoj sredini.

Na terenima TK Elliptic održava se i Međunarodni teniski turnir

Tvrtka Sarajevski kiseljak danas je najveći bosansko-hercegovački proizvođač mineralnih voda i bezalkoholnih pića s tradicijom dugom više od 125 godina

Općina Kiseljak podržava i razne manifestacije poput Lepeničkih jeseni, kulturne manifestacije s 40 godina kontinuiranog trajanja

DOBAR PRIMJER U LOŠIM VREMENIMA

Kiseljak je primjer kako je i u teškim gospodarskim razdobljima moguće ostvariti ekonomski napredak. Općina Kiseljak gospodarska je žila kucavica središnjeg dijela Bosne. Više od tri tisuće zaposlenih na području općine djeluje u realnom sektoru, a broj zaposlenih, prema riječima načelnika Općine Mladena Mišurića-Ramljaka, iz dana u dan raste.

Osim ulaganja u kulturu i sportsku infrastrukturu, Općina Kiseljak podržava i razne manifestacije poput Lepeničkih jeseni, kulturne manifestacije s 40 godina kontinuiranog trajanja, kao i najveći sportski događaj - Međunarodni teniski turnir *Sarajevski kiseljak open*. Ove godine održano je i jubilarno, 20. izdanje turnira pod okriljem ITF-a, međunarodne teniske asocijacije, a buduće se za ATP ljestvicu. Nagradni fond od ove godine iznosi 25 000 američkih dolara, a turnir su u svakom dosadašnjem izdanju pohodile desetine mladih igrača iz cijelog svijeta. Brojne sad već svjetske zvijezde tenisa svoje prve ATP bodove osvajale su upravo na Gromiljaku, kiseljačkom naselju na kojem se nalazi TK Elliptic, organizator turnira na čelu s Robertom Biletićem.

Kiseljak se može ponositi i s 20-ak nekropola s oko 300 stećaka, a povijest se itekako čuva i dalje. Jedan od primjera jest postavljanje replike stećka velikog bosanskog kneza Radoje na istoimeni trg u središtu grada. Riječ je o jednom od najpoznatijih i najljepših bosanskohercegovačkih stećaka koji se nalazi u srednjovjekovnoj nekropoli u sklopu katoličkog groblja na brdu Brđanjak u kiseljačkom naselju Lepenica. Pečat kneza Radoje krasi i službeni grb Općine Kiseljak.

Još jedan Trg krasi ime i bista jednog velikog Kiseljačanina, Joze Penave (Palež-Kiseljak), velikana narodne tradicijske glazbe, dok su općinske vlasti prije nekoliko godina postavile repliku i nestalog spomenika palim austrougarskim borcima koji su poginuli na ovim prostorima.

Središte grada krasi i dva velika parka, a kontinuirano se radi i na dodatnoj urbanizaciji. Sve ovo dio je priče o maloj, ali velikoj srednjobosanskoj općini koja zasad uspješno prkosi svim izazovima i uspijeva biti pozitivna priča u ponekad sumornom okruženju.

Sarajevski kiseljak

TRADICIJA DUGA VIŠE OD 125 GODINA

Tvrtka Sarajevski kiseljak danas je najveći bosanskohercegovački proizvođač mineralnih voda i bezalkoholnih pića s tradicijom dugom više od 125 godina, čije je poslovanje zasnovano na kontinuiranoj brizi o kvaliteti proizvoda i poslovnih procesa, te zadovoljstvu klijenata uz poštivanje visokih ekoloških standarda i principa održivog razvoja.

Osnovna je djelatnost tvrtke proizvodnja osvježavajućih pića odnosno proizvodnja mineralne vode i drugih voda u boci, a u njoj danas radi više od 300 zaposlenika. "Naši zaposlenici ključ su uspjeha u svim segmentima poslovanja zahvaljujući kojima Sarajevski kiseljak ima vodeću poziciju na tržištu i odliku jedne od najuspješnijih kompanija," poručuju iz Sarajevskog kiseljaka. Osim široke palete vlastitih brendova i proizvoda, Sarajevski je kiseljak distributer mnogih poznatih napitaka, a zahvaljujući vrhunskoj kvaliteti proizvoda i snažnim brendovima, Sarajevski kiseljak d. d. izvozi na više od deset tržišta širom svijeta, od europskih zemalja do Australije, Kanade, Sjedinjenih Američkih Država, Kanade i Saudijske Arabije. Tvrtka ima pet distribucijskih centara i osam distribucijskih skladišta te razvijenu primarnu i sekundarnu distribucijsku flotu sa stotinama vozila velike teretne moći.

Ruralni prostor BiH trebao bi postati mjesto za kvalitetan život i rad lokalnog stanovništva. Prednosti života u ruralnom prostoru prirodno su okruženje, odsustvo gužvi i stresa, koje nosi gradski život, a svemu je pretpostavka razvijena infrastruktura i adekvatan dohodak na razini pojedinca, ali i kućanstva

Pišu:

prof. dr. sc. **Ivo GRGIĆ**,

Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

izv. prof. dr. sc. **Mirjana MILIĆEVIĆ**,

Fakultet prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti
Sveučilišta u Mostaru

RURALNI PROSTOR BiH:

ZAUVIJEK IZGUBLJEN ILI

Ratna i poratna devastacija Bosne i Hercegovine značajno je promijenila njezinu gospodarsku strukturu. Uništene su i nestale velike kompanije u području proizvodnje i usluga, a po broju zaposlenih i ekonomskoj snazi jačaju manji gospodarski subjekti. I poljoprivredni sektor doživio je značajne promjene, posebno u području horizontalne i vertikalne integracije. Nestaju kombinati i poslovno povezivanje (zadruga i kooperative), poljoprivreda nakon nazadovanja stagnira, a velik broj malih proizvođača ostaje prepušten okrutnom, *razbojnički* nastrojenom i neuređenom tržištu. Ipak, i kao takva, poljoprivreda je i dalje jedna od strateških grana gospodarskog razvoja BiH, za koju je vezan velik udio ekonomskih aktivnosti države, posebno u ruralnom području.

POGLED UNAZAD

Tri ključna poljoprivredna proizvodna resursa jesu klima, zemljište/tlo i voda. U BiH susrećemo umjereno kontinentalnu klimu u sjevernom dijelu Panonske nizine duž rijeke Save, alpsku u planinskim područjima te mediteransku u priobalnom području i području nizinske Hercegovine na jugu i jugoistoku.

Prirodno bogatstvo očituje se i u razvijenosti mreža rijeka te prirodnih i umjetnih jezera. S prosječnim godišnjim padalinama od 1250 mm područje BiH jedno je od vodnijih područja Europe. Poljoprivredno zemljište, njegova površina, topografske karakteristike i kvaliteta primarni su prirodni resurs koji uvjetuje obujam i strukturu poljoprivredne proizvodnje. Prema statističkim izvorima, u BiH ima 2,2 milijuna hektara poljoprivrednog zemljišta od čega je oko 1,6 milijun obradivo, a 600 tisuća su pašnjaci.

Jedan od najznačajnijih uzroka prosječno male proizvodnje osnovnih poljoprivrednih proizvoda u BiH je nedovoljno i neadekvatno korištenje poljoprivrednog zemljišta. Uzrok značajnih neobrađenih površina, osim uobičajenog problema deagrarizacije i deruralizacije, još uvijek su minski sumnjive površine. Prema dostupnim podacima u 2016. godini te su površine iznosile 1145 km² ili 2,3 % ukupnog teritorija BiH, a najveći dio površina poljoprivredno je zemljište. Za ruralni je razvoj značajno od čega i kako živi pučanstvo na tom području. Najmanji dio kućanstava ruralnog područja ostvaruje svoj prihod uglavnom od poljoprivrede (6 %), čak 52,1 % ostvaruje ih od neke druge djelatnosti te 35,9 % od raznih vrsta

Jedan od najznačajnijih uzroka prosječno male proizvodnje osnovnih poljoprivrednih proizvoda u BiH jest nedovoljno i neadekvatno korištenje poljoprivrednog zemljišta. Uzrok značajnih neobrađenih površina, osim uobičajenog problema deagrarizacije i deruralizacije, još uvijek su minski sumnjive površine

I dalje se nastavlja dobrovoljno ili prinudno *bježanje* ruralnog stanovništva u druge djelatnosti, tj. prema drugim izvorima prihoda. Na ovaj se način jača deagrarizacija, smanjuju se obrađene površine i proizvodnja, a nesređeno tržište s čestom nemogućnošću prodaje proizvedenog uz prihvatljive cijene cijeli problem samo usložnjava. Sve navedeno čini ruralni prostor pasivnim i manje poželjnim za život

nom kvalitetne poljoprivredne površine u dolinama rijeka. Migracije s tih prostora u urbana središta stalne su već desetljećima, a trenutačno stanje otežavaju i migracije u inozemstvo. Ruralno je stanovništvo sve starije što je posljedica smanjenja prirodnog prirasta te se smanjuje i udjel radnoaktivnog stanovništva (od 70,6 % u 2016. godini na 70,1% u 2018. godini). Osim niskog prirodnog priraštaja, demografsko pitanje koje ima velik značaj jest i neravnomjeran razvoj urbanih i ruralnih sredina zbog migracije stanovništva iz manje u razvijenije dijelove zemlje (Banja Luka, Sarajevo, Tuzla, Mostar, Zenica, Trebinje itd.).

Tijekom zadnjih godina u ekonomiji BiH osjeti se poslijeratni i tranzicijski oporavak, ali je dodatno usložen političkom situacijom, što izravno utječe na ekonomske trendove.

Zahvaljujući bogatstvu prirodnih resursa, cjelokupna privreda oslanja se na njihovo korištenje, koje je često neodrživo i za prirodne resurse pogubno. Rezultat

PRILIKA ZA NOVI ISKORAK?

potpore. Manji dio (2,5 %) od povremenih usluga, zatim po 1,3 % od imovinskih prihoda i od mješovitih izvora te 1 % od samozapošljavanja (UNDP, 2012.).

I dalje se nastavlja dobrovoljno ili prinudno *bježanje* ruralnog stanovništva u druge djelatnosti, tj. prema drugim izvorima prihoda. Na ovaj se način jača deagrarizacija, smanjuju se obrađene površine i proizvodnja, a nesređeno tržište s čestom nemogućnošću prodaje proizvedenog uz prihvatljive cijene cijeli problem samo usložnjava. Sve navedeno čini ruralni prostor pasivnim i manje poželjnim za život.

S druge strane, ruralna područja posjeduju prirodna bogatstva, brojna kulturna naslijeđa i druge pogodnosti koje se smatraju temeljem ruralnog razvoja. Iako je poljoprivreda osnovna, ona nije i jedina raspoloživa moguća aktivnost stanovnika ruralnih područja. Značajni utjecaj ima i šumarstvo, kao i sve značajnija uloga turizma na ovim prostorima.

Zbog ovakvog stanja i nedovoljnog investicijskog ulaganja u ruralna područja migracije *selo-grad* postale su dio svakodnevnice što za posljedicu ima starenje ruralnih domaćinstava i zapuštanje poljoprivrednih područja. Za razliku od depopulacijskog, u urbanim središtima dolazi do imigracijskog trenda, koji za posljedicu ima proširivanje urbanih centara na uglav-

takvog razvoja privrede degradacija je zemljišta, onečišćenje vodenih resursa, zraka, nelegalna sječa šume i neodrživo rudarstvo.

Brojni su izazovi koji utječu na BiH privredu, održivu proizvodnju i potrošnju, kao što su visoka stopa nezaposlenosti, nerazvijen privatni sektor, nestabilne i nedostajuće institucije, nerazvijena infrastruktura - posebno transportna, nedovoljna ulaganja u istraživanja i razvoj, obrazovni sustav neprilagođen potrebama tržišta, te neracionalno korištenje energije.

POGLED U BUDUĆNOST

Nakon prikaza stanja ruralnog prostora BiH, nameću su tri mogućnosti.

Prva je mogućnost budući razvoj ruralnog prostora prepustiti stihiji, što i nije nešto novo na ovim prostorima te da vrijeme odradi svoje i cijelu državu spusti u doline rijeka.

Druga je mogućnost osmisliti globalni koncept zau-

stavljanja devastacije prostora te vlastitim snagama potaknuti proces obnove.

Treća je ne činiti ništa ili tek malo i čekati da netko drugi sve to riješi pri čemu se zagovornici ove mogućnosti najčešće pozivaju na buduću potporu iz članstva u Europskoj uniji kojima je ovakva zemlja egzotični kutak razvijenog dijela Unije.

Ali treba se i prisjetiti što je u jednom od prošlih izdanja časopisa Prsten napisao autor ovih redaka; "Općenito, danas je vrlo teško govoriti o strateškim ciljevima te još teže o nekoj konzistentnoj politici države s n+1 politikom, s n+1 centrom odlučivanja, države s golemim klimatsko-pedološkim različitostima koje umjesto bogatstva postadoše trenutačno utezi današnjice, ali očito i srednjoročne budućnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora." Ipak, dobrohotno prema BiH skloni stratezi polaze od toga "da je do sada loše često i prilika za nove iskorake i šansa za misleće poduzetne ljude i svježi kapital". U početku koristeći teoriju "malih koraka dobrih primjera" i pripremajući prostor za svaku dobru priliku pa i za buduće članstvo u EU-u.

Kao što je navedeno, ruralni je prostor BiH svekoliko različit (klimatski, reljefno, ekonomski, infrastrukturno, demografski, kulturološki), korištenjem poredbenih prednosti i sinergijskog učinka na razini županija, entiteta i obvezno cijele države, nove iskorake očekujemo u nekoliko privrednih grana. To su poljoprivreda i prerada, šumarstvo, korištenje drugih prirodnih resursa, svi oblici turizma i pripadajuće popratne djelatnosti te drugi proizvodni pogoni s malim ili nikakvim štetnim utjecajem na krajolik.

Dvije su pretpostavke za realizaciju ovih ideja. Na prvom je mjestu dugoročna politička stabilnost, a druga je želja za iskorakom u bolje sutra. Jer kao što netko reče: "Iskoristimo nove mostove preko rijeke Save kao ulaz, a ne kao izlaz iz Bosne i Hercegovine. I ulaz ideja i kapitala, naravno."

Tijekom zadnjih godina u ekonomiji BiH osjeti se poslijeratni i tranzicijski oporavak, ali je dodatno usložen političkom situacijom, što izravno utječe na ekonomske trendove

Pregovori o pridruživanju Europskoj uniji otvorit će BiH mogućnost korištenja sve većeg broja razvojnih programa financiranih iz proračuna EU-a, a iskoristivost prilika ovisit će o institucionalnoj potpori lokalne i šire zajednice pri čemu poučan primjer može biti hrvatsko iskustvo

Ruralni prostor BiH trebao bi postati mjesto za kvalitetan život i rad lokalnog stanovništva. Prednosti života u ruralnom prostoru prirodno su okruženje, odsustvo gužvi i stresa, koje nosi gradski život, a svemu je pretpostavka razvijena infrastruktura i adekvatan dohodak na razini pojedinca, ali i kućanstva.

Jedna od funkcija ruralnog prostora bez sumnje će i dalje ostati poljoprivredna proizvodnja. Ona se na ovom području treba orijentirati na proizvodnju svježih, visokokvalitetnih i ekološki prihvatljivih poljoprivrednih proizvoda bez ili uz minimalno korištenje, kemijskih sredstava. Prema tome, dugoročni bi cilj trebao biti prelazak većeg broja poljoprivrednih proizvođača na ekološku poljoprivrednu proizvodnju. Iako će konvencionalna proizvodnja u BiH i dalje biti dominantna po proizvodnim resursima, količini, prometu, potrošnji itd., ekološka proizvodnja treba biti putokaz odgovornijeg pristupa u uporabi ograničenih poljoprivrednih proizvodnih resursa te proizvodnji zdravije, bez neprirodnih supstanci, hrane. A tu Bosna i Hercegovina ima priliku koju mora iskoristiti. Na taj će se način očuvati agroekosustav, održati plodnost poljoprivrednog zemljišta, sačuvati autohtone sorte i pasmine.

Pregovori o pridruživanju Europskoj uniji otvorit će BiH mogućnost korištenja sve većeg broja razvojnih programa financiranih iz proračuna EU-a, a iskoristivost prilika ovisit će o institucionalnoj potpori lokalne i šire zajednice pri čemu poučan primjer može biti hrvatsko iskustvo.

Vežano uz razvoj ruralnog turizma, ali i podizanja kvalitete života ljudi u ruralnim područjima, ruralni prostor treba i nadalje obožavati kulturnim sadržajima, tj. ponudom tradicijskih kulturnih događanja (običaji, folklor...) što je prilika dodatnog zapošljavanja ruralnog stanovništva.

Vezano uz razvoj ruralnog turizma, ali i podizanja kvalitete života ljudi u ruralnim područjima, ruralni prostor treba i nadalje obogaćivati kulturnim sadržajima, tj. ponudom tradicijskih kulturnih događanja (običaji, folklor...) što je prilika dodatnog zapošljavanja ruralnog stanovništva

Ruralno područje treba kontinuirano unapređivati razvojem društvene infrastrukture – zdravstvene (izgradnjom zdravstvenih ustanova i osiguravanjem zdravstvenih usluga), obrazovne (izgradnja škola i dječjih vrtića). Zbog nepovoljne dobne strukture, posebnu pozornost treba posvetiti uslugama skrbi za starije osobe u ruralnim područjima, izgradnjom smještajnih kapaciteta i ostalom brigom o starijim osobama (privatni domovi, putujuće trgovine, catering i sl.).

Danas su dopunske djelatnosti nedovoljno razvijene na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima ruralnog područja BiH. Mali broj bavi se preradom poljoprivrednih proizvoda, samo neki obradom drveta, manji dio ruralnim turizmom, dok je zanemariv broj kućanstava angažiranih u uzgoju ribe, proizvodnji obnovljivih izvora energije i ostalim djelatnostima. Poljoprivredna gospodarstva na ruralnom području do sada nisu ni približno koristila mogućnosti za razvoj dopunskih djelatnosti na gospodarstvu, a koje ima pruža blizina hrvatskog milijunskog turističkog tržišta.

Proizvodnja prerađevina na obiteljskom gospodarstvu ima dugoročni trend smanjenja. Od proizvoda najznačajnija je proizvodnja voćnih rakija, vina i sira. Zadnjih nekoliko godina razvija se proizvodnja proizvoda od kupine, jača proizvodnja tradicionalnih mliječnih prerađevina (svježi sir i mlijeko, te sušeni i kuhani sir), ali velik dio ostalih tradicijskih prerađevina nije količinski i kvalitetom spreman za tržište. Tu je proizvodnja tradicionalnih suhomesnatih proizvoda, proizvodi od divljači, pečenje kruha, peciva i pogača, priprema tjestenina, domaći sokovi, džemovi i pekmezi, zimnica, kolači...

Prilika razvijanju ovakvih dopunskih aktivnosti pojavljuje se i s mogućnošću iskorištenja fondova EU-a za ruralni razvoj, međutim ograničenje bi moglo biti u činjenici da ljudi u ruralnom

prostoru nisu dovoljno pripremljeni za sudjelovanje u projektima i programima EU-a.

NAJVEĆI POTENCIJAL IMA AGROTURIZAM

Najveći potencijal ima agroturizam i drugi oblici izravne prodaje kao što su tematske rute/ceste (vinska, rakijska, sira, pršuta i sl.). Također, uz razvoj klasične agroturističke ponude (seosko domaćinstvo s uslugom prenoćišta, jela i pića), postoji cijeli niz popratnih usluga koje je moguće razviti i ponuditi kroz agroturizam. To su razgledavanje prirodno-povijesnih znamenitosti i okolice, prikaz rada seoskog domaćinstva, prikaz starih zanata, turistički prijevoz putnika zaprežnim kolima, jahanje životinja, iznajmljivanje sportskih rekvizita, iznajmljivanje površina za piknik...

Uz agroturizam, velik potencijal ima izravna prodaja seljačkih proizvoda i prerada na gospodarstvu. Najvažniji oblik izravne prodaje još uvijek su gradske tržnice, iako je njihova važnost u opskrbi grada sve manja. Sve veća važnost za izravnu prodaju poljoprivrednih proizvoda imaju specijalizirane manifestacije izravne prodaje koje bi se održavale u većim gradovima kao npr. Dani bosanske rakije, Dani meda, Proizvodi hercegovačkog sela, Etno-eko i Dani hrane... Domaći obrti i proizvodi tradicionalnog znanja također su na ruralnom području zamrli iako postoji prostor za njihovo oživljavanje jer dio BiH postaje sve popularnije turističko odredište. Postoji cijeli niz mogućnosti za oživljavanje domaćih obrta i proizvoda tradicionalnog znanja, primjerice: lončarstvo, oblikovanje keramike, pletenje, tkanje, ručno pletenje, vezenje, kukičanje, svjećarstvo, sedlarstvo, izrada bičeva i užadi, ručno izrađene igračke...

Energetska kriza, te sve veća poticajna sredstava, otvara prostor za proizvodnju i prodaju energije iz obnovljivih izvora kao što su: drvna biomasa, gnoj i gnojnica, drugi oblici biomase, upotreba vode, vjetra i sunca...

Na kraju ovog kratkog presjeka stanja i sagledavanja prilika, možemo zaključiti da je ruralni prostor Bosne i Hercegovine ipak prilika za novi iskorak jer umjesto "BiH kao otoka konflikata" stvorimo "BiH kao otok bogatstva proizišlog iz različitosti". A za to Europska unija, kakva god jest i kakva će u budućnosti biti, ima razumijevanja.

stanić
HORECA

www.horeca.com

NOVA
online trgovina

Naručite
KLIKOM!

Razlikujemo strah za sebe, strah za druge, strah od sebe i strah od drugih. Čak i strah od straha. Strah osjećamo kad procijenimo da smo ugroženi mi ili neka naša vrijednost, da se nismo u stanju suprotstaviti, da nismo u mogućnosti pobjeći, odnosno otići. Vrlo često događajima ne možemo upravljati pa nam je mogućnost odlaska jedini način da realiziramo potrebu za slobodom izbora i odlučivanja

Mijo MARIĆ, prof., psihoterapeut

O strahu ne volimo govoriti, pa čak ni misliti, a ako baš moramo, uz njega najčešće vezujemo neugodnu asocijaciju bježanja. Nije nam strano kad smo sami sa sobom, ali u javnom predstavljanju poistovjećujemo ga s kukavičlukom, osobinom koje se sramimo i zbog koje osjećamo krivnju. A sram i krivnja imaju golem utjecaj na naše živote. Javljaju se kad ocijenimo da smo učinili nešto neadekvatno, nešto što odstupa od predodžbe kakvu bismo željeli da drugi imaju o nama, ali i kad procijenimo da smo svojim postupkom nekom nepravedno prouzročili štetu i izazvali neugodne osjećaje. Kao i svaka druga emocija, i oni mogu biti adekvatni i pretjerani. Adekvatni su kad svojim intenzitetom i trajanjem odgovaraju težini prekršaja i počinjene štete te se pri tome izražavaju na socijalno prihvatljiv način. Pretjerani kad imamo previsoke, uglavnom nedostižne kriterije, a koji su često rezultat iskustva djeteta koje su roditelji ili staratelji u većoj ili manjoj mjeri odbacivali pa se dijete pokušavalo prilagoditi svim zahtjevima, kako bi zadobilo osjećaj prihvaćanja.

Kad o svojem strahu govorimo drugima, puno bliža ideja nam je suprotstavljavanje, pa i borba koja nam je sinonim za hrabrost, a koju svakako moramo razlikovati od agresivnosti. Naime, vrlo često agresivne se osobe zaklanjaju iza hrabrosti, a svoje stavove nastoje predstaviti kao apsolutnu istinu i univerzalne vrijednosti. Doduše, uvijek nam fali hrabrosti da govorimo o svojem kukavičluku i sramu, pa zato često i negiramo svoje strahove. Oni time ne nestaju, već ostaju u nama, povremeno mijenjajući oblik. Od životne su nam važnosti i dobro je upoznati ih kako bismo s njima uspostavili najfunkcionalniji odnos. A to nije lako.

Čak je i u psihologiji pojam straha poprilično neodređen. Odnosi se na specifičnu emociju straha, ali i na cijelu grupu emocija.

Dolazak na ovaj svijet i odlazak s njega nisu naš izbor, ali život, koji je smješten između, jest bezbroj naših izbora. O nekima od njih ovisi nam život, a neki nam određuju kvalitetu življenja. Među ovim drugim svakako najvažnijim smatramo doživljaj slobode i sigurnosti. U stalnoj smo potrazi za njima

MOŽDA STR

Odgovornost za stvaranje pretpostavki za osjećaj slobode i sigurnosti je na državi, grupama i pojedincu. Država stvara formalni i sadržajni okvir u kojem će grupe i pojedinci, kroz činjenje i ne činjenje, zadovoljavati svoje i tuđe potrebe. Cilj je što viši oblik funkcionalnosti i što manje ugrožavanja sebe i drugih

Osim navedenih srama i krivnje, tu su još i uznemirenost, oprez, panika, užas, strepnja, trema, anksioznost, zabrinutost, brižnost, zamišljenost, strahopoštovanje. Razlikujemo strah za sebe, strah za druge, strah od sebe i strah od drugih. Čak i strah od straha. Strah osjećamo kad procijenimo da smo

ugroženi mi ili neka naša vrijednost, da se nismo u stanju suprotstaviti, da nismo u mogućnosti pobjeći, odnosno otići. Vrlo često događajima ne možemo upravljati pa nam je mogućnost odlaska jedini način da realiziramo potrebu za slobodom izbora i odlučivanja.

OSJEĆAJ SIGURNOSTI KAO PREDUVJET ZA OPISTANAK

Dolazak na ovaj svijet i odlazak s njega nisu naš izbor, ali život, koji je smješten između, jest bezbroj naših izbora. O nekima od njih ovisi nam život, a neki nam određuju kvalitetu življenja. Među ovim drugim svakako najvažnijim smatramo doživljaj slobode i sigurnosti. U stalnoj smo potrazi za njima. Odgovornost za stvaranje pretpostavki za osjećaj slobode i sigurnosti je na državi, grupama i pojedincu. Država stvara formalni i sadržajni okvir u kojem će grupe i pojedinci, kroz činjenje i ne činjenje, zadovoljavati svoje i tuđe potrebe. Cilj je što viši oblik funkcionalnosti i što manje ugrožavanja sebe i drugih. Budući da je svijet koncipiran prema potrebama većine, iznimno je važno voditi računa o manjinskim skupinama i pojedincima. Slobode i prava manjinskih skupina i pojedinaca važan su indikator ukupne uređenosti države i društva, a njihova nesigurnost vodi općoj nesigurnosti države i društva te svih njihovih dijelova. Frustracija pojedinaca i manjinskih skupina vodi k općoj frustraciji. Kroz čitavu ljudsku povijest izlaz tražimo i u seljenju. Koliko god je i ono frustrirajuće, ponekad i traumatično, ipak ga često doživljavamo kao rješe-

AH I NIJE TAKO STRAŠAN

nje, a u današnje vrijeme, kad je svijet globalno selo, seljenje je postalo način življenja. Lako se traži i nalazi bolje mjesto za život. Psiholozi i demografi na to gledaju ponešto različito. S psihološkog stajališta, sloboda izbora i odlučivanja je dobra, ali ona jako zabrinjava demografe. Boje se da ćemo ostati bez

Možemo prisiliti druge ljude da nas se boje, ali ih ne možemo prisiliti da nas poštuju. Zato možemo poštovati sebe. Samopoštovanje je svjesnost svojih kvaliteta i prihvaćanje sebe. To je ono kad smo dobro i u miru sa sobom. Tad smo uglavnom u miru i s drugima. Zadovoljena je naša potreba za sigurnošću

stanovništva uglavnom optužuju političare. Političari se brane i optužuju druge političare. Za to vrijeme narodu se i dalje čini da je ugrožen i da nije u stanju suprostaviti se ugrozi te odlazi. Odlazak uglavnom objašnjava strepnjom za budućnost. A strepnja nastaje zbog puno strahova u prošlosti, koje projiciramo k budućnosti i za koje vjerujemo da im se ne možemo suprotstaviti. Iako ponašanje naših demografa i političara nije adekvatno da zaustavi seljenje, ipak je znatno prikladnije i adekvatnije od ravnodušnosti koja prati seobe stanovništva na svjetskoj razini. Ondje se to uglavnom rješava zabranama. Nerješavanje uzroka i nepostojanje izbora dovodi do panike. U ovom su času milijuni ljudi u panici.

Za promjenu ovog doživljaja potreban je osjećaj sigurnosti i slobode kroz dugo vremensko razdoblje, ponekad i transgeneracijski, te značajno prisutno načelo pravičnosti i jednakopravnosti u društvu. A ovo je uglavnom u nadležnosti države i društva. Ako

su stvorene solidne pretpostavke, na pojedincu je odgovornost zadovoljenja svojih potreba, uz uvjet ne ugrožavanja drugih. Uz pojam straha, vrlo često vezemo i strahopoštovanje. U njegovu afirmativnom obliku uglavnom ga nastojimo prikazati kao izraz poštovanja. Međutim, radi se o strahu od kazne, lijepo

zapakiranom u dekoraciju poštovanja, i stalni je oblik moguće ili stvarne prisile. Cilj je nametanje vrijednosnog sustava onog tko ima moć i zanemaruje potrebe onog kojem se nameće. Za razliku od strahopoštovanja, poštovanje je oslobođeno straha i proizilazi iz slobodne volje prihvaćanja i uvažavanja druge osobe. Možemo prisiliti druge ljude da nas se boje, ali ih ne možemo prisiliti da nas poštuju. Zato možemo poštovati sebe. Samopoštovanje je svjesnost svojih kvaliteta i prihvaćanje sebe. To je ono kad smo dobro i u miru sa sobom. Tad smo uglavnom u miru i s drugima. Zadovoljena je naša potreba za sigurnošću. Osjećaj nam je da znamo kako se odvijaju i kako će se odvijati događaji koji su nam važni. To je micanje sumnje i predstavlja zaštićenost od opasnosti velikog straha. A mali strah je naš saveznik u preživljavanju i opstanku, pokretač i motivator, naš oprez i svakako najvjerniji pratitelj. S njegovim osvješćivanjem i prihvaćanjem te znanjem i mudrošću, s njim smo u puno boljem odnosu. Tad strah i nije strašan!

Kroz čitavu ljudsku povijest izlaz tražimo i u seljenju. Koliko god je i ono frustrirajuće, ponekada i traumatično, ipak ga često doživljavamo kao rješenje, a u današnje vrijeme, kad je svijet globalno selo, seljenje je postalo način življenja. Lako se traži i nalazi bolje mjesto za život

Današnje generacije odrastaju u cyber prostoru, moderni život nezamisliv je bez informatičkih tehnologija. Od trenutka kad postanu svjesni sebe, mladi su ljudi već u dodiru s računalom, mobitelom, internetom, te virtualni svijet postaje stvarnost...

RODITELJI – DOBAR MODEL PONAŠANJA

Osim svih dobroti koje nam daju nove tehnologije, statistike koje su nam dostupne govore da većina djece ima pristup internetu - čak 89 % putem mobitela, a 68 % djece ima Facebook profil prije 13. godine. U kontaktu s ovim tehnološkim čudima provode dnevno i do 7 sati, a u školi oko 4 sata.

Američka pedijatrijska akademija upozorava da djecu mlađu od 2 godine nije potrebno izlagati medijskim sadržajima.

Neosporno je da nove informatičke tehnologije imaju snažan utjecaj na mentalno zdravlje, pozitivan i negativan te se u ovom novom vrlo svijetu mlada osoba mora pažljivo kretati, živjeti i funkcionirati

UTJECAJ MODERNIH TEHNOLOGIJA

dr. sc. **Vjekoslav JELEČ**, dr. med., specijalist neurokirurg

Duži boravak uz TV kod djece usporava razvoj govora i jezika (nedovoljno razgovora i komunikacije), ali i pogoduje pretilosti zbog smanjene tjelesne aktivnosti. Opasnost donosi i izlaganje agresivnim sadržajima što dovodi do poremećaja spavanja kod djece u dobi od tri do pet godina, te agresivnosti. Više vremena provedenog uz ekran u ranoj dobi dovodi do poremećaja pažnje u dobi od oko sedam godina. Američka pedijatrijska akademija preporučuje ograničenje vremena uz ekran na sat-dva dnevno. Također, potrebna je uspostava soba bez ekrana (spavaća soba, blagovaonica).

Utjecaj suvremenih tehnologija ovisi o: izloženosti, ravnoteži i sadržaju, a važna je i roditeljska uključenost. Važno je koliko se vremena provodi i koje je vrijeme korištenja TV-a, računala ili mobitela. Potrebno je naći ravnotežu u odnosu na tjelesnu aktivnost, čitanje, pisanje, crtanje, igru s vršnjacima i obitelj.

U sadržajnom smislu važna je primjerenost dobi (izbjegavati agresivne i seksualne sadržaje, a potencirati edukativne). Edukativni programi učinkoviti su kod djece starije od dvije godine jer potiču socijalne i jezične vještine, kao i spremnost za školu. Tad se može razvijati podrška učenju i razvoj digitalne pismenosti. Roditeljska uključenost jako je važna jer potpomaže razvoju kontrole i usmjeravanju prema konstruktivnim načinima korištenja tehnologije. Za razvijanje kritičnosti prema dostupnim sadržajima i podučavanje strategije sigurne upotrebe, roditelji su dobar model ponašanja.

OVISNOST O INTERNETU – BIJEG OD STVARNOSTI

Oko 30 % djece i samo kaže da bi trebalo manje vremena provoditi na internetu, a svako deseto dijete zanemaruje svoje obveze i nedovoljno spava zbog interneta. Danas sasvim sigurno postoji ovisnost o internetu i tako se tretira u praksi. Većina se stručnjaka slaže da postoji mogućnost razvoja ovisničkog ponašanja – ova ovisnost spada u grupu bihevioralnih ovisnosti.

Utjecaj suvremenih tehnologija ovisi o: izloženosti, ravnoteži i sadržaju, a važna je i roditeljska uključenost. Važno je koliko se vremena provodi i koje je vrijeme korištenja TV-a, računala ili mobitela. Potrebno je naći ravnotežu u odnosu na tjelesnu aktivnost, čitanje, pisanje, crtanje, igru s vršnjacima i obitelj

Prekomjerno igranje internetskih igara česta je pojava. Kriterij za ovu ovisnost ogleda se u pojavi zaokupljenosti internetom, osobe su nemirne i razdražljive kad nisu u stanju biti na internetu. Dojam koji ostavljaju ovisne osobe ogleda se u tome da gotovo 1/3 njih misli da trebaju manje vremena provoditi na internetu, ali i oni koji su pored njih fokusirani su na internetske sadržaje i zapostavljaju druge interese i aktivnosti. Internet je često i bijeg od okruženja i stvarnosti, oblik emocionalne regulacije, bježe na internet od tuge i neugodnih osjećaja.

Internet je svijet mogućnosti jer omogućuje učenje i razvijanje interesa, izvor je informacija o osjetljivim temama, pomaže u razvoju identiteta, omogućuje veću povezanost s vršnjacima, olakšava komunikacije s drugima djeci koja su sramežljiva, socijalno anksiozna ili marginalizirana.

No, ovaj svijet izlaže mladu osobu i određenim rizicima. To se ponajprije odnosi na izloženost neprimjerenim sadržajima, elektroničko i seksualno nasilje, krađu identiteta, prekomjerno korištenje interneta, računalne viruse.

Gotovo 85 % roditelja internet smatra najrizičnijim medijem, a 34 % djece prihvaća zahtjeve za prijateljstvom od nepoznatih osoba, dok čak 21 % iznosi da bi otišlo na susret s osobom koju su upoznali online.

Delikatnost elektroničkog nasilja je u odnosu na ono licem u lice što može biti prisutno 24 sata, svih sedam dana u tjednu.

NA MENTALNO ZDRAVLJE MLADIH

Sadržaj postaje dostupan velikom broju ljudi, može povećati osjećaj ranjivosti i dovesti do težih posljedica.

Odsustvo fizičkog kontakta (anonimnost) i nedostatak socijalnih i fizičkih znakova kontakta sa žrtvom otežava kod počinitelja prepoznavanje štete i smanjuje osjećaj kajanja i odgovornosti, te može produbiti nasilna ponašanja. Oko 35 % žrtava ne zna tko je počinitelj, osjećaj nesigurnosti se pojačava, a traumatizacija je veća.

DJEVOJČICE SU ČEŠĆE ŽRTVE, A DJEČACI POČINITELJI

Istraživanja govore da je dob 15-16 godina najrizičnija skupina za doživljavanje i činjenje nasilja. Djevojčice su češće žrtve, a dječaci počinitelji. Vrhunac nasilnih ponašanja je u 7. i 8. razredu osnovne škole. Počinitelji vršnjačkog nasilja šest puta češće postaju žrtve. Rizična ponašanja uz dijeljenje osobnih podataka i informacija povećavaju rizike.

Smetnje povezane s doživljavanjem *cyberbullynga* emocionalne su, psihosocijalne (uznemirenost, ljutnja, tuga, depresivnost, anksioznost, narušeno samopoštovanje, suicidalnost), otuđenost, teškoće u ponašanju, ali i teškoće u školskom funkcioniranju (nagli pad školskog uspjeha, narušena koncentracija, frustracija, povećan broj izostanaka iz škole, doživljavanje škole kao nesigurnog mjesta). Kod djece je kao oblik prevencije važno znanje o sigurnosti interneta te negativni vršnjački stavovi o vršnjačkom nasilju. Uputno je imati i roditeljsku pomoć i potporu kod korištenja interneta.

Od prvorazrednog značaja je i usmjeravanje dječjeg *online* ponašanja. Znanje o tehnologiji daje sigurnost u odgovornom kori-

štenju, važna je edukacija o tom problemu roditelja i nastavnika. Važno je razvijati suportivnu školsku klimu i promjenu socijalnih normi, razvijati i preventivne programe u ovom smislu. Potrebna je dostupnost potpore odraslih, također i osnaživanje vršnjaka podizanjem svijesti o *cyberbullyingu*, podučavanje o korištenju i ispravnom reagiranju.

Važno je mijenjati socijalne norme, tj. izraziti negativne stavove o vršnjačkom nasilju. Ako se već dogodi ovakav oblik nasilja, potrebno je uključiti roditelje, školu, policiju – Centar za socijalni rad, liječnike, psihologe, pružatelje usluga. Najlošiji su savjeti: *Jednostavno isključi internet, Samo ih ignoriraj, Vrati im, Prestani se zamarati, Da nisi stavila takvu sliku online, ne bi bilo problema.*

Istraživanja govore da je dob 15-16 godina najrizičnija skupina za doživljavanje i činjenje nasilja. Djevojčice su češće žrtve, a dječaci počinitelji. Vrhunac nasilnih ponašanja je u 7. i 8. razredu osnovne škole. Počinitelji vršnjačkog nasilja šest puta češće postaju žrtve

Roditelji u situaciji kad je dijete doživjelo nasilje trebaju obavijestiti školu i policiju, osigurati čuvanje podataka koji dokazuju vršnjačko nasilje, tražiti potporu stručnjaka za dijete, osvijestiti posljedice ako je dijete činilo nasilje. Potrebno je također razgovarati o djetetovim motivima i shvaćanju situacije.

Škola ima svoj dio odgovornosti – u prvom redu to je suradnja s roditeljima i poštivanje zakonskih okvira. Edukacijski su razgovori s djetetom koje čini nasilje obvezni. Najveći broj djece ignorira neprimjerena *online* ponašanja prema drugima (gotovo 90 % djece), a potpora nasilju može biti aktivna i pasivna.

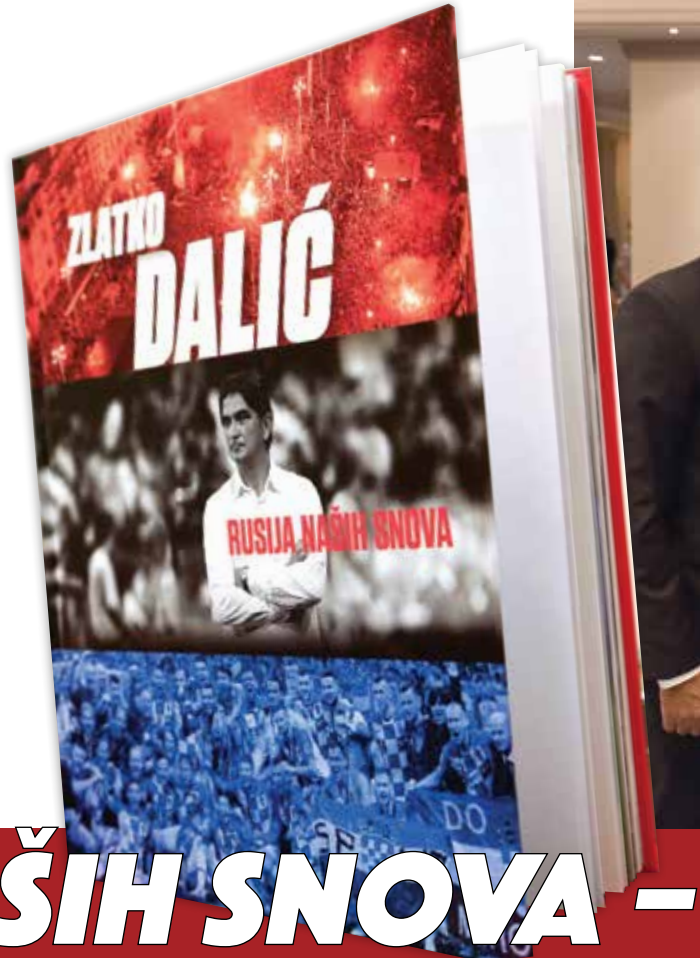
Neosporno je da nove informatičke tehnologije imaju snažan utjecaj na mentalno zdravlje, pozitivan i negativan, te se u ovom novom vrlom svijetu mlada osoba mora pažljivo kretati, živjeti i funkcionirati.

Roditeljska uključenost jako je važna jer potpomaže razvoj kontrole i usmjeravanju prema konstruktivnim načinima korištenja tehnologije. Za razvijanje kritičnosti prema dostupnim sadržajima i podučavanje strategije sigurne upotrebe, roditelji su dobar model ponašanja

“Nisam govornik, nisam ni pisac, nego trener. Nije moj posao nikakva atomska fizika, nego nešto što treba raditi jednostavno, a Bog je za uspjeh odabrao mene,” kazao je na predstavljanju svoje knjige Zlatko Dalić

Izbornik hrvatske nogometne reprezentacije Zlatko Dalić svoj najveći uspjeh trajno je zabilježio u knjizi simbolična naziva *Rusija naših snova*, u kojoj otkriva pozadinu veličanstvenog pohoda kroz Rusiju i na intrigantan način opisuje put hrvatske reprezentacije do srebra zlatnog sjaja osvojenog na Svjetskom prvenstvu u Rusiji 2018. godine.

“Ponosan sam na ovu knjigu koja je poklon našim navijačima, ne samo u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, nego i onima širom svijeta jer je u njoj dokaz da se zajedništvom i poniznošću mogu napraviti velike stvari,” kazao je Dalić na premijernom

RUSIJA NAŠIH SNOVA

— Marija TROGRLIĆ —

predstavljanju knjige u Zagrebu i zahvalio igračima koji su, istaknuo je i tom prigodom, najzaslužniji za povijesni uspjeh Hrvatske na SP-u u Rusiji, naglasivši kako mu je bila čast biti izbornik takvim igračima.

KAKO SMO HRVATSKU UČINILI NAJSRETNIJOM ZEMLJOM NA SVIJETU

Knjiga je objavljena u izdanju Sportskih novosti, a na temelju kazivanja Zlatka Dalića uobličio ju je dugogodišnji novinar Sportskih novosti Dražen Antolić. “Knjiga ima sedam poglavlja i bilo ju je lako pisati jer je Dalić iskreno iznosio kako je pripremao ekipu, donosio odluke i vodio Hrvatsku do povijesnog pothvata. U samo devet mjeseci Dalić je izbio doigravanje za SP u Rusiji, prošao doigravanje s Grčkom, da bi u ludom ruskom ljetu s Hrvatskom izbio čudesno svjetsko srebro,” rekao je Antolić.

“Dalićeva knjiga namijenjena je hrvatskom čovjeku koji je od 16. lipnja do 15. srpnja 2018. uživao kao nikad. Knjiga o događaju koji je na nogama držao cijelu Hrvatsku odlična je jer ona iz dubine izbornikova srca iskreno opisuje brojne ključne događaje i otkriva mnoge tajne pa i o tome je li njemu netko nešto nametao ili pokušavao nametnuti,” kazao je na predstavljanju knjige poznati sportski novinar Anton Samovojška.

“Nadam se da će knjiga *Rusija naših snova* pomoći da srebro sa Svjetskog prvenstva za nas živi vječno, i to je glavni razlog

zbog kojeg sam pristao izdati knjigu za koju sam tražio da u podnaslovu stoji ‘Kako smo Hrvatsku učinili naj sretnijom zemljom na svijetu,’ rekao je Dalić koji će svu zaradu od knjige darovati u humanitarne svrhe, Zakladi Vatreno srce za pomoć potrebitoj djeci.

SREBRO ZLATNOG SJAJA

“Pogba se nije u Moskvi naklonio meni nego Hrvatskoj, a tužno Lukino lice nakon što je osvojio Zlatnu loptu u Rusiji sve govori o njemu kao čovjeku. Briga za svoju nagradu, izgubili smo finale. To su slike za pamćenje, kao i ona Šime Vrsaljka kako leži na zastavi. Nisam govornik, nisam ni pisac, nego trener. Nije moj posao nikakva atomska fizika, nego nešto što treba raditi jednostavno, a Bog je za uspjeh odabrao mene,” kazao je skromni i ponizni Zlatko Dalić od kojeg smo u samo nekoliko mjeseci puno toga naučili i još više dobili. Odlazak u Rusiju iz Vukovara kao simbola strada-

“Ponosan sam na ovu knjigu koja je poklon našim navijačima, ne samo u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, nego i onima širom svijeta jer je u njoj dokaz da se zajedništvom i poniznošću mogu napraviti velike stvari”

Zlatko Dalić na svečanoj večeri Prstena sa Zvonkom Milasom, predsjednikom Vlade Andrejom Plenkovićem i Dragomir Prgometom

Foto: Mladen Čobanović

Snaga zajedništva

Osim što je Livnjak Zlatko Dalić "naše gore list", i to onaj za kojeg to svi s ponosom ističemo, ono što ga povezuje s Prstenom jest i pozivanje na zajedništvo. U toj svojoj misiji uspio je ostvariti svoje i naše snove u Rusiji, a neponovljiv doček u Zagrebu te potom i diljem Lijepe Naše pa i u BiH dokaz je kako nam upravo to treba – zajedništvo

MISIJA NAŠEG IZBORNIKA

nja u Domovinskom ratu pokazao je povezanost hrvatskog nogometa i hrvatskih vojnika te zahvalnost i poštovanje hrvatskih branitelja. To je potvrdio i sam izbornik Dalić ističući kako bi Hrvatska trebala biti ispred osobnog interesa, kao i važnost potpore naroda te spremnost na timski rad.

SNAGA ZAJEDNIŠTVA

Vjerujem kako svatko u Hrvatskoj pa i šire zna gdje je bio i što je radio 16. srpnja 2018., kad je našim srebrnim dečkima na čelu sa zlatnim Zlatkom priredjen veličanstven doček kakav naša povijest dosad nije zabilježila, a zna

"Čovjek treba biti jednostavan, a najgore je kad nas prebaci"

se da smo narod koji voli slaviti, posebno svoje sportske uspjehe, koji su uostalom i naši najveći uspjesi. Bio je to dan za pamćenje, dan kad se jedinstvo hrvatskog naroda osjećalo kao i u dane ponosa i slave ratnih godina kad nas je zajedništvo vodilo u obrani Lijepe Naše i dovelo do konačne pobjede u Domovinskom ratu. I našu je reprezentaciju upravo zajedništvo koje im je usadio prvi među njima, njihov izbornik i naš junak, dovelo do srebra

koje za nas ima zlatni sjaj.

Osim što je "naše gore list", i to onaj za kojeg to svi s ponosom ističemo, ono što Zlatka Dalića povezuje s Prstenom jest i pozivanje na zajedništvo. U toj svojoj misiji uspio je ostvariti svoje i naše snove u Rusiji, a neponovljiv doček u Zagrebu te potom i diljem Lijepe Naše pa i u BiH dokaz je kako nam upravo to treba – zajedništvo.

U više navrata isticao je ulogu i važnost vjere u njegovu životu, a upravo su skromnost i poniznost, osobine koje ga krasi, vrijednosti na koje nas i vjera upućuje. Vjera, domoljublje i zajedništvo ključ je uspjeha hrvatske nogometne reprezentacije, primjer vrijedan divljenja, ali i slijeđenja.

"Slijedit ću svoj put i dalje, kao i svoju ideju, nisam spreman prihvatiti bilo kakvo nametanje, neovisan sam i nisam nikome dužan," izjavio je svojedobno Dalić i jasno stavio do znanja kako njegova sloboda nema cijenu, a upravo zbog toga je još više cijenjen. "Čovjek treba biti jednostavan, a najgore je kad nas prebaci" - u toj rečenici Zlatka Dalića sažeta je cijela njegova životna filozofija.

"Slijedit ću svoj put i dalje, kao i svoju ideju, nisam spreman prihvatiti bilo kakvo nametanje, neovisan sam i nisam nikome dužan"

SNAGA ZAJEDNIŠTVA

Među 400 gostiju i uzvanika bili su predsjednici Hrvatskog sabora i Vlade RH te drugi državni dužnosnici i visoki uzvanici iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, a u svojim obraćanjima svi su istaknuli zajedništvo kao ključnu odrednicu Prstena

Marija TROGRLIĆ, foto: Mladen ČOBANOVIĆ

Na 14. večeri članova i prijatelja Udruga Hrvata Bosne i Hercegovine Prsten te Zaklade Prsten, 7. prosinca, u zagrebačkom hotelu Sheraton okupilo se oko 400 gostiju i uzvanika, među kojima i predsjednici Hrvatskog sabora i Vlade RH te Hrvatskog narodnog sabora u BiH, kao i predstavnici Grada Zagreba. Tom prigodom uručeni su ugovori novim stipendistima Zaklade, uz povećan iznos stipendija i broj stipendista.

PRSTEN - NAJJAČA POVEZNICA IZMEĐU RH I BIH

Svečana večer kojom Udruga Prsten obilježava 14 godina uspješnog djelovanja tijekom kojih je postigla zapažene rezultate na okupljanju i međusobnom povezivanju te pomaganju Hrvata BiH, održana je pod visokim pokroviteljstvom predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović.

Tradicionalnoj predbožićnoj večeri nazočila je njezina izaslanica i predstojnica Ureda Anamarija Kirinić, predsjednik Hrvatskog sabora Gordan Jandroković, predsjednik Vlade RH Andrej Plenković, predsjednik Hrvatskog narodnog sabora BiH Dragan Čović, predsjednik Skupštine Grada Zagreba Drago Prgomet, gradonačelnik Zagreba Milan Bandić, ministar Tomislav Čorić, državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH Zvonko Milas, predsjednik Udruga bosanskohercegovačkih Hrvata u BiH Marijan Klaić, izbornik Hrvatske nogometne reprezentacije Zlatko Dalić te drugi uzvanici iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Predsjednik Hrvatskog sabora Gordan Jandroković čestitao je na svemu što Prsten čini, posebno u pogledu očuvanja vrijednosti, tradicije i identiteta Hrvata u BiH. Istaknuo je humanitarno djelovanje Prstena i kao najvažnije stipendiranje studenata podrijetlom iz BiH. "Imate taj poduzetnički duh, žilavi ste, povi-

RIJEČJU I DJELOM

jest vas je učinila takvima, i kao takvi pomažete i Hrvatskoj i svojoj Bosni i Hercegovini," kazao je Jandroković, ukazujući na važnost daljnje zajedničke borbe za jednakopravnost Hrvata s drugim narodima u BiH, kao i nužnost senzibiliziranja hrvatske javnosti u pogledu potpore koju Hrvatska pruža Hrvatima u BiH, a o kojoj u dobroj mjeri ovisi i njihov opstanak.

"Veliko je zadovoljstvo vidjeti vas sve na okupu i vidjeti snagu koju predstavljaju Hrvati Bosne i Hercegovine i Udruga Prsten, čiji izbor imena na najbolji način simbolizira sve što radite i ostvarujete – vjernost i povezanost," kazao je predsjednik Vlade RH Andrej Plenković, napomenuvši kako je ključna solidarnost i potpora onima koji su mladi i nemaju baš najbolje startne pozicije. "To najbolje znate vi koji ste

sve postigli sa svojih deset prstiju, svojom ambicijom i radom. Snaga vašeg djelovanja najviše budi poštovanje prema svemu što radite u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini," kazao je, dodajući kako je Središnji državni ured za Hrvate izvan RH uspostavljen na poticaj Prstena i komplementaran s djelovanjem Udruge. "Prsten će sigurno i nadalje biti jedna od najjačih poveznica između RH i BiH," zaključio je Plenković.

ČUVARI TRADICIJE I BRANITELJI IDENTITETA

U ime Predsjednice Republike okupljene je pozdravila njezina izaslanica Anamarija Kirinić, poručivši: "Predsjednica podupire rad Prstena u Hrvatskoj i u BiH, što je pokazala i svojim dolaskom u Mostar na prvu obljetnicu Prstena u BiH. Time je još jednom potvrdila dosljednost u zaštiti Hrvata gdje god bili, a briga za Hrvate u BiH ostat će i nadalje jedan od njezinih prioriteta. Hrvate odlikuje solidarnost i privrženost jednih drugima. Snažan Prsten je taj koji povezuje Hrvate u objema njihovim domovinama." Predsjedavajući Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH i predsjednik HNS-a BiH Dragan Čović izrazio je zadovoljstvo što zajedno s Prstenom baštini svako dobro koje čine i promiču, u Hrvatskoj i u BiH, gdje je i član Prstena. Najavio je skorašnje formiranje Vijeća ministara u BiH te istaknuo važnost jednakopravnosti Hrvata s drugim narodima u BiH, zaključivši kako bi Hrvati u BiH teško opstali bez potpore Prstena i Hrvatske. Gradonačelnik Zagreba Milan Bandić zahvalio je predsjedniku Prstena Pavi Zubaku što se krug Prstena proširio s Posavine i Bosne i na Hercegovinu te najavio i svoje članstvo u Udruzi

Hrvata BiH Prsten. "Hvala vam što promičete rad, zajedništvo, humanost i izvrsnost," poručio je okupljenima te im čestitao predstojeće blagdane.

"Doista sam ponosan što sam Hrvat iz BiH i što ste moji prijatelji. Kažu da je tradicija dobra, ali napredak bolji. No, malo tko čuva svoju tradiciju, vlastite korijene, poštovanje prema svojoj obitelji, svojim roditeljima. I kad smo prešli s ove strane Save, nismo zaboravili," kazao je predsjednik Skupštine Grada Zagreba i član Udruge Prsten Drago Prgomet. "Ovdje su večeras uspješni poduzetnici, sportaši, političari, akademik, rektor i mnogi drugi, što pokazuje snagu Prstena," zaključio je Prgomet.

PRSTEN – PLATFORMA KOJA POVEZUJE SVE HRVATE IZ BIH

U ime domaćina članove i prijatelje Udruge Prsten pozdravio je predsjednik Udruge Pavo Zubak, zahvalivši svima na odazivu i potpori koju pružaju Prstenu. Istaknuo je kako je Udruga u proteklih 14 godina postala integrativni faktor svih Hrvata podrijetlom iz BiH, zbog čega je odabran i novi slogan Prstena – Snaga zajedništva. Podsjetio je kako je sestrinska udruga Prsten u BiH sa sjedištem u Vitezu obilježila prvu obljetnicu svojeg djelovanja te pozvao sve na zajedništvo.

"Zajedništvom i upornošću stvorili smo moćnu zajednicu u kojoj svaki naš član može pronaći i potvrditi sebe, stvorili smo snažan osjećaj pripadnosti i međusobne povezanosti. Ponosimo se svojim podrijetlom, ali smo i zahvalni našoj domovini Hrvatskoj koju zajedno sa svima vama pokušavamo učiniti boljom," kazao je Zubak te dodao: "Ponosni smo i na naše stipendiste i zahval-

Predstavnici UBHH Prsten s predsjednicima Hrvatskog sabora i Vlade RH te Hrvatskog narodnog sabora BiH (lijevo)

Predsjednik Vlade s predsjednikom i dopredsjednikom Prstena (desno)

ni što su nam omogućili iskustvo pomaganja i odgovornosti. Gradimo Hrvatsku, ali i brinemo o drugoj domovini BiH i našim sunarodnjacima, investirali smo do sada u razne humanitarne akcije i projekte više od 14 milijuna kuna. Ima nas u Hrvatskoj u tri generacije oko 1.460.000 i to smatramo snagom, ali i velikom odgovornošću.“

Kao razvojne mogućnosti Prstena naveo je ulaganje u financijski samoodržive projekte, stvaranje asocijacije Udruga i zavičajnih klubova sa sličnom misijom, razvoj čvršćih kontakata s iseljeništvom i formiranje stručnog tima koji će iznositi prijedloge i stavove o svim važnijim društveno-političkim i gospodarskim temama. “Prsten je platforma koja povezuje sve Hrvate podrijetlom iz BiH, ma gdje bili,” zaključio je Zubak.

VIŠE STIPENDISTA I VEĆI IZNOS STIPENDIJA

Na svečanoj večeri uručeni su ugovori novim stipendistima Zaklade Prsten, kojih je više nego prošle godine i kojima je dodijeljen povećan iznos stipendije u iznosu od 1000 kuna mjesečno za akademsku godinu 2019/2020. Ugovore im je uručio predsjednik Upravnog odbora Zaklade Marko Pipunić, a u ime njih sedamnaestero zahvalila je stipendistica Marija Bagarić iz Tomislavgrada koja studira u Mostaru, čije obraćanje u cijelosti prenosimo:

Oluje potiču stabla na dublje ukorjenjivanje - poslovice je engleskog pjesnika Gorgea Herbera koja mi danas posebno zvuči u ušima. Težinu ovih riječi počinjem danas shvaćati, danas kada stojimo pred vama u ovom svečanom trenutku kao dobitnici stipendije. Oluja je bilo i u našim glavama, oluja koje su nas vukle na druge

strane, ali korijenje smo pustili u našoj domovini koja nas je kao tlo primila i ne da granama da nas odvuče u smjeru vjetrova... Dolazeći na Sveučilište svi smo, vjerujem, bili zbunjeni i pomalo u strahu od nepoznatoga. Izgubljeni u moru knjiga smo sve dublje tonuli u znanstvena prostranstva. To je bila prva stepenica na koju smo zagazili, koraci su nekada bili teški, olovni okovi su se obavijali oko nogu... Vi, dragi članovi Prstena, ste bili ti koji ste nam svojim znanjem, pristupačnošću i ljubaznošću skinuli težinu s nogu i pokazali nam pravi put, put koji vodi u zajedništvo. Od uplašene djece uz vašu pomoć nastali su odrasli ljudi koji su danas još jednom dobili potvrdu svoje ozbiljnosti. I nekada razočarani i uplašeni u pogledu budućnosti, a danas pak sretni, ponosi i neustrašivi. I nismo vam samo zahvalni na materijalnoj podršci, zahvalni smo vam zato što ste usadili u nas tradicionalne i ljudske vrijednosti koje su neprolazne. Hvala vam što ste stajali uz nas, što ste budno pratili naše uspjehe ali i padove nakon kojih ste nas poticali na ustajanje. Kažu nije jak onaj što ne pada, već je jak onaj koji se podigne. Istina, podigli smo se, podigla nas je vaša podrška i sada nas vidite kako čvrsto stojimo na tlu. A mi, drage kolege, nastavimo na putu kojim smo krenuli sijati sjeme mudrosti, znanja i dobrote.

Program su vodili predsjednica Foruma mladih Udruge Prsten i bivša stipendistica Zaklade Prsten Klara Barišić te radijski i televizijski voditelj Frano Ridjan, koji je svojim duhovitim komentarima inače uvijek veselo ozračje na Prstenovim okupljanjima učinio još veselijim. U glazbenom dijelu programa nastupio je operni pjevač Ivan Jelić te Paganini band pa je i ova večer završila uz pjesmu i ples prstenovaca i njihovih gostiju.

U ime stipendista zahvalila je Marija Bagarić iz Tomislavgrada

Ugovore o stipendiranju potpisalo je 17 studenata

"Prsten će sigurno i nadalje biti jedna od najjačih poveznica između RH i BiH," zaključio je Plenković

Predsjednik HNS-a BiH Dragan Čović izrazio je zadovoljstvo što zajedno s Prstenom baštini svako dobro koje čine i promiču

"Imate taj poduzetnički duh, žilavi ste, povijest vas je učinila takvima, i kao takvi pomažete i Hrvatskoj i svojoj Bosni i Hercegovini," kazao je Jandroković

"Prsten je platforma koja povezuje sve Hrvate podrijetlom iz BiH, ma gdje bili," zaključio je Zubak

"Snažan Prsten je taj koji povezuje Hrvate u objema njihovim domovinama," poručila je izaslanica Predsjednice Anamarija Kirinić

"Ovdje su večeras uspješni poduzetnici, sportaši, političari, akademik, rektor i mnogi drugi, što pokazuje snagu Prstena," kazao je Prgomet

"Hvala vam što promičete rad, zajedništvo, humanost i izvrsnost," poručio je gradonačelnik Zagreba Milan Bandić

KONZULATI RH U LIVNU I VITEZU

Od početka rada dvaju konzulata, čije je otvaranje intenzivno zagovarala i podržavala Udruga Prsten, prošlo je više od godine dana. Donosimo iskustva iz prve godine mandata konzula u Livnu i Vitezu

Ivana MILAS i Marija TROGRLIĆ

Uz Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Sarajevu, u Bosni i Hercegovini tri su generalna konzulata – u Mostaru, Banja Luci i Tuzli, te odnedavno i dva konzulata – u Livnu i Vitezu. Od početka rada dvaju konzulata, čije je otvaranje intenzivno zagovarala i podržavala Udruga Prsten, prošlo je više od godine dana. Da bismo saznali jesu li već opravdali svoju svrhu te koji su najčešći zahtjevi građana, razgovarali smo s konzulima Perom Bilušićem (Vitez) i Tomislavom Vrdoljakom (Livno).

Možete li se ukratko osvrnuti na proteklo razdoblje, koje su prednosti postojanja konzularnog predstavništva te koji su eventualni nedostaci, odnosno što se treba mijenjati ili poboljšati?

Bilušić: Konzulat u Vitezu otvoren je prije sedamnaest mjeseci. Otvaranjem Konzulata Republika Hrvatska željela je poslati jasnu poruku kako Hrvati s ovog područja nisu sami.

Konzulat nije tek administrativna pomoć za gotovo stotinu tisuća Hrvata, nego i

bitna potpora tim ljudima koji ovdje žive i žele opstati unatoč svim kušnjama u prošlosti, jer je to sredina čiji gospodarski razvoj nudi perspektivu.

O eventualnim nedostatcima, treba nešto mijenjati i poboljšavati, prerano je govoriti. Naime, prošlo je kratko razdoblje da bi se mogla napraviti kvalitetna analiza cjelokupnog djelovanja Konzulata, a sitne probleme i nedostatke, koji se uvijek pojave kad "pokrećete" nekakav posao, rješavamo u hodu.

Vrdoljak: Novootvoreni konzulat Republike Hrvatske u Bosni i Hercegovini sa sjedištem u Livnu službeno je otvoren i započeo s radom 5. rujna 2018. Otvaranjem konzulata RH u Livnu zaokružena je diplomatska mreža RH u BiH, zemlji koja je strateški najvažniji državni interes RH, prijateljskoj zemlji čiju teritorijalnu cjelovitost poštujemo i u kojoj je hrvatski narod konstitutivni narod.

Koliko ste do sada predmeta i/ili stranaka imali?

Bilušić: Proteklo razdoblje pokazalo je da je otvaranje Konzulata više nego opravdano. Naime, u ovih sedamnaest mjeseci rada imali smo do 20 000 stranaka. U prosjeku mjesečno smo imali više od tisuću stranaka.

Zaprimito je oko 10 000 predmeta svih kategorija. Najveći broj zahtjeva odnosi se na izdavanje putnih isprava (putovnica). Zatim slijede zahtjevi za upis u knjigu državljanstva, pa zahtjevi za primitak u hrvatsko državljanstvo i zahtjevi za prijavu braka. Ostali zahtjevi odnosili su se na druge konzularne poslove kao što su sprovednice, putni listovi, vize drugo.

Vrdoljak: Od otvorenja Konzulata obrađeno je više od 2000 predmeta dok je evidentiran dolazak oko 4000 stranaka koji su tražili određenu konzularnu radnju ili razne informacije.

Nad kojim konzularnim područjem imate ovlasti i odlazite li u različite općine?

Bilušić: Konzulat u Vitezu konzularne ovlasti ima nad konzularnim područjem koje obuhvaća 12 općina središnje Bosne – Bugojno, Busovača, Dobretić, Donji Vakuf, Fojnica, Gornji Vakuf/Uskoplje, Jajce, Kiseljak, Kreševo, Novi Travnik, Travnik i Vitez. Iako bismo rekli da se ne radi o velikom konzularnom području jer se sastoji od samo 12 općina, uistinu radi se o velikom zemljopisnom području. Kako bismo našim državljanima olakšali korištenje konzularnih usluga koje pružamo, u dvjema najudaljenijim općinama održavamo konzularne dane. Budući da je Jajce izdvojeno iz konzularnog područja Generalnog konzulata u

Banja Luci i sad pripada konzularnom području Konzulata u Vitezu, od njih smo preuzeli održavanje konzularnih dana u Jajcu te smo pokrenuli održavanje konzularnih dana u Bugojnu.

Vrdoljak: Konzulat ima ovlasti nad konzularnim područjem koje obuhvaća pet općina: Bosansko Grahovo, Drvar, Glamoč, Kupres, Livno i Tomislavgrad, odnosno teritorij Hercegbosanske županije (kanton 10). Temeljem raspoloživih podataka procjenjuje se da na području Županije živi oko 60 000 hrvatskih državljana od ukupno oko 80 000 stanovnika.

Od otvorenja Konzulata primjetno je zadovoljstvo hrvatskih državljana koji borave na ovom području zbog njegova otvaranja, kao i na mogućnost obavljanja konzularnih radnji tijekom konzularnih dana, pogotovo na Kupresu i Tomislavgradu gdje ima i najviše hrvatskih državljana. Nedavno su uspješno provedeni izbori za članove u Europski parlament iz Republike Hrvatske. Za birače s područja Hercegbosanske županije bila su otvorena četiri biračka mjesta u Osnovnoj školi "Ivan Goran Kovačić" u Livnu. Predstojeći izbori za predsjednika RH, kao i Parlamentarni izbori provodit će se u sjedištu DKP-a, odnosno u Livnu.

Koji su najčešći upiti i zahtjevi građana te koliko je vremena potrebno za njihovo rješavanje?

Vrdoljak: Najveći broj poslova odnosi se na izdavanje putovnica i putnih listova, zatim na upise u državne matice RH (prijava braka, prijava rođenja djece i upis u maticu umrlih), dostavu domovnica, zatim na predaju zahtjeva za primitak u hrvatsko državljanstvo, ovjere potpisa, odjava prebivališta, razni ispravi u dokumentima, izdavanje sprovednica kao i pribavljanje raznih potvrda iz RH.

Izrada i dostava putovnice traju od 4 do 6 tjedana od dana podnošenja potpunog i uredno predanog zahtjeva. Postupak može potrajati dulje ako osobni podaci nisu ažurirani, ako postoje neriješena prethodna pitanja ili ako postoje druge zapreke utemeljene u zakonu.

Stranke se dosta raspituju i za mogućnost izdavanja osobne iskaznice preko konzulata no to još nije moguće jer taj posao trenutačno obavlja samo MUP RH.

Bilušić: Teško je reći koliko je vremena potrebno za rješavanje jedne vrste predmeta, npr. zahtjeva za primitak u hrvatsko državljanstvo jer je svaki zahtjev u različit i može zahtijevati različito vrijeme za njegovo rješavanje. Iz dosadašnje prakse možemo reći da je vremenski najjednačienije rješavanje zahtjeva za putne isprave, što u našem slučaju traje oko 30 dana. Ovdje moram napomenuti da se podneseni zahtjevi ne rješavaju u Konzulatu u Vitezu nego u nadležnim institucijama u Republici Hrvatskoj.

Možete li navesti konkretne primjere iz prakse, koji su (najčešći) potencijalni problemi i što je tada bilo potrebno učiniti?

Vrdoljak: Teško je navesti konkretan primjer jer je svaki predmet specifičan za sebe i onda se postupa korak po korak kako bi se problem riješio, no nekakve izvanredne i kritične situacije dosad nismo imali.

Također, za sada nije bilo nikakvih pritužbi na rad djelatnika i odnos prema strankama, jedino se stranke znaju požaliti na dugotrajnost procesa dobivanja određenih dokumenata, a ponajviše na očekivani tijekom dobivanja odgovora za primitak u hrvatsko državljanstvo.

Nama svima bilo bi puno draže i ugodnije da se rokovi za izdavanje dokumenata mogu skratiti odnosno ubrzati, no Konzulat na to ne može utjecati jer za sve te radnje treba određeno vrijeme da zahtjevi stignu do nadređene institucije u RH i vrate se obrađeni natrag.

Na upite stranaka putem elektroničke pošte djelatnici odgovaraju redovito i u roku te se zadovoljstvo stranaka očitivalo u pismenim i u usmenim zahvalama.

Bilušić: Na svu sreću, mi do sada nismo imali nerješivih problema. Potencijalni problemi nastaju kad se naši državljanima nađu u situaciji da su izgubili putne isprave, doživjeli prometnu nezgodu ili kad dođe do smrti državljanina. Međutim, i za te situacije imamo propisane procedure i znamo kako ćemo postupiti.

Jedan od strateških interesa RH jest razvijanje odnosa s BiH te ravnopravnost Hrvata kao konstitutivnog naroda u BiH. Je li otvaranje konzulata u Livnu pridonijelo povezivanju Hrvatske s Hrvatima i hrvatskim državljanima u BiH, kao i s državom BiH?

Vrdoljak: Otvaranje Konzulata RH u Livnu potvrda je čvrste privrženosti Republike Hrvatske razvoju prijateljskih, bliskih, partnerskih i strateških odnosa s BiH. Imamo dinamične i bilateralne odnose te podupiremo sve aspekte bilateralne suradnje, a posebno podupiremo reformske napore u BiH i njezin put k Europskoj uniji. Jedan od najvećih strateških interesa RH jest da hrvatski narod u BiH ostvari svoju jednakopravnost na svim razinama vlasti u funkcionalnoj, europskoj BiH. No, nažalost to još uvijek nije moguće bez izmjene Izbornog zakona koji u ovom trenutku još uvijek ne omogućava da Hrvati biraju svoje legitime predstavnike.

Otvaranje Konzulata RH u Livnu pridonosi i pridonosi će i ubuduće povezivanju Hrvatske s Hrvatima i hrvatskih državljanima u BiH, a uvelike tome pridonosi dobar odnos sa Središnjim uredom Vlade RH za Hrvate izvan Republike Hrvatske, kao i kroz realizaciju i financiranje projekata koji su od vitalnog interesa za Hrvate u Bosni i Hercegovini.

Bilušić: Otvaranje Konzulata u Vitezu u velikoj je mjeri pridonijelo povezivanju Republike Hrvatske s Hrvatima i hrvatskim državljanima u Bosni i Hercegovini. Tome svjedoči i prethodno navedena statistika o broju zaprimljenih predmeta, ali i svakodnevni kontakti s ljudima na ovom području, s ljudima iz svih područja života, koji ističu svoju zahvalnost što je ovaj korak napravljen te smatraju da je to još jedan doprinos i alat za opstojnost hrvatskog naroda na području središnje Bosne.

Konzulat RH u Vitezu - Franšizni centar BiH, Poslovni centar 96 broj 2

Uredovno vrijeme (za stranke): radnim danom (osim srijede) od 9:00 do 13:00
Kontakt: tel: + 00387 30 719 200, fax: + 387 30 719 209,

e-mail: krh.vitez@mvep.hr

Dežurni telefon za hrvatske državljanke (za izvanredne situacije i hitne slučajeve izvan uredovnog vremena): +387 63 705 201; +387 63 398 809

Konzularni dani u Bugojnu:

- prva i treća srijeda u mjesecu od 9:00 do 13:00 (u prostorijama HKD-a Napredak, zgrada Hrvatskog doma)

Konzularni dani u Jajcu:

- druga i četvrta srijeda u mjesecu od 9:00 do 12:00 (u prostorijama Općine Jajce, Nikole Šopa bb)

Konzulat RH u Livnu - Trg Žitarnica bb (zgrada stare općine)

Uredovno vrijeme (za stranke): od utorka do petka od 9:00 do 13:00 sati
Kontakt: tel: + 387 34 206 323, fax: + 387 34 206 332,

e-mail: KRH.Livno@mvep.hr

Dežurni telefon za hrvatske državljanke (za izvanredne situacije i hitne slučajeve izvan uredovnog vremena): 00387 63 205 282 / 00387 34 206 323

Konzularni dani u Tomislavgradu:

- svaki prvi ponedjeljak u mjesecu od 10:00 do 15:00 (zgrada Općine)

Konzularni dani u Kupresu:

- svaki drugi ponedjeljak u mjesecu od 10:00 do 15:00 (zgrada Općine)

Konzularni dani u Drvaru i Bosanskom Grahovu:

- svaki treći ponedjeljak u mjesecu od 10:00 do 12:00 (zgrada Općine u Drvaru)
od 13:30 do 15:00 (zgrada Općine u Bosanskom Grahovu)

Konzularni dani u Glamoču:

- svaki četvrti ponedjeljak u mjesecu od 10:00 do 14:00 (zgrada Općine)

IZABRANO NOVO VODSTVO PRSTENA U BiH

Novoizabrani predsjednik zahvalio je nazočnima na potpori i iskazanom povjerenju njemu i novim dopredsjednicima te izrazio želju da i ubuduće svi zajedno sudjeluju u radu i razvoju Prstena

Mirjana MILIČEVIĆ

Za novog predsjednika Prstena u BiH izabran je Marijan Klaić

Izveštajno-izborna skupština Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata (UBHH) Prsten održana je 27. studenog 2019. u Hrvatskom domu hercega Stjepana Kosače u Mostaru. Uz članove Skupštine i Upravnog odbora Udruge, nazočili su predstavnici Prstena u RH, predsjednik Pavo Zubak i dopredsjednici Ivica Nuić i Marjan Biškić. Na početku Skupštine nazočne je pozdravio predsjednik UBHH Prsten Zdenko Vukić te je podnio Izvješće o radu za razdoblje od travnja 2016. do studenog 2019., kao i Izvješće o financijskom poslovanju za razdoblje od 13. lipnja 2018. do 26. studenog 2019. Oba izvješća jednoglasno su usvojena, kao i Nalaz i mišljenje Nadzornog odbora o radu izabranih tijela upravljanja Udruge za navedeno razdoblje. Predsjedavajući Radnog povjerenstva Marjan Biškić predstavio je prije predložene izmjene i dopune Statuta Udruge, navodeći promjene koje su uvrštene u novi Statut i koje je Skupština također jednoglasno usvojila.

Potom je uslijedio izbor novog vodstva Udruge te je za novog predsjednika izabran Marijan Klaić, a za dopredsjednike Veseli Čulo, Ante Domić, Drago Kafadar i Davor Pranjić. Utvrđeno je da svi kandidati posjeduju potrebne kvalitete potrebne za uspješno

predstavljanje i vođenje Prstena u BiH te je Skupština jednoglasno usvojila prijedloge, čime je izabrano novo vodstvo Udruge u idućem dvogodišnjem razdoblju.

Također, na prijedlog Upravnog odbora Skupština je donijela odluku da se svim članovima Upravnog i Nadzornog odbora te Suda časti izabranim na Utemeljiteljskoj skupštini 13. lipnja 2018. produžava mandat do Skupštine koja se treba održati 2021. godine. Ako član UO-a ne ispunjava svoje obveze, Skupština na Upravni odbor prenosi ovlast da može većinom glasova zamijeniti i izabrati nove članove. Također, Skupština na Upravni odbor prenosi ovlast da na prvoj idućoj sjednici raspravi i donese Plan rada i Financijski plan za 2020. koju će pripremiti Predsjedništvo UO-a. Na kraju sjednice novoizabrani predsjednik Marijan Klaić zahvalio je nazočnima na potpori i iskazanom povjerenju njemu i novim dopredsjednicima te izrazio želju da i ubuduće svi zajedno sudjeluju u radu i razvoju Prstena. Nazočnima se obratio i predsjednik Udruge Hrvata BiH Prsten u RH Pavo Zubak riječima zahvale dosadašnjem vodstvu, te potpore novom vodstvu posebno istaknuvši da moramo svi skupa raditi na zajedništvu hrvatskog naroda u BiH.

Članica UBHH Prsten Mirjana Miličević

Prvi predsjednik Prstena u BiH Zdenko Vukić

Skupština je održana u Hrvatskom domu hercega Stjepana Kosače u Mostaru

OBILJEŽENA PRVA OBLJETNICA OSNIVANJA UDRUGE BOSANSKOHERCEGOVAČKIH HRVATA PRSTEN U BiH

PRSTEN

Čestitajući obljetnicu djelovanja Prstena u BiH, predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović zahvalila je Udruzi Prsten što je imala jasnu viziju budućnosti hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini i u okvirima svojih mogućnosti radila na poboljšanju njegova položaja i očuvanju temeljnih vrijednosti, prosperiteta i jedinstva

SNAGA KOJA POVEZUJE I OBVEZUJE

Mirjana MILIČEVIĆ

Svečana akademija u povodu obilježavanje prve obljetnice djelovanja Udruge bosanskohercegovačkih Hrvata Prsten BiH održana je 27. studenog 2019. u Hrvatskom domu hercega Stjepana Kosače u Mostaru, pod pokroviteljstvom Dragana Čovića, predsjednika Hrvatskog narodnog sabora i supokroviteljstvom predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović, koji su nazočili akademiji.

Uz Predsjednicu RH i predsjednika HNS-a, svečanoj akademiji nazočila je izaslanica predsjednika Vlade RH i Hrvatskog sabora, ministrica za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku Vesna Bedeković i drugi državni dužnosnici iz RH, kao i hrvatski dužnosnici iz svih razina vlasti u BiH, predstavnici HNS-a BiH, znanstvenih i drugih hrvatskih institucija u BiH te udruga iz Domovinskog rata.

Akademiju je organizirala Udruga Prsten iz BiH uz potporu Prstena iz RH, a među 740 članova i prijatelja Udruge Prsten iz RH i svih dijelova BiH svečanosti su nazočili počasni predsjednik UBHH Prsten Zdenko Vukić i novoizabrani predsjednik Marijan Klaić, predsjednik Udruge Hrvata BiH Prsten Pavo Zubak i počasni predsjednik Marko Pipunić, dopredsjednici Marjan Biškić i Svjetlan Stanić, predsjednik Kluba poduzetnika Ivica Nuić, član Upravnog odbora Marko Pandurević i predstavnik Foruma mladih Anto Leovac.

GRABAR-KITAROVIĆ - ČVRST I SJAJAN PRSTEN DOBROTE KOJI POVEZUJU NAŠ NAROD U SVOJE DVIJE DOMOVINE

Čestitajući obljetnicu djelovanja, predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović zahvalila je na "čvrstom i sjajnom prstenu dobrote kojim povezuju naš narod u svoje dvije domovine".

Istaknula je kako briga za Hrvate Bosne i Hercegovine jest i ostat će njezina državna politika, poručivši kako neće stati dok se Hrvatima Bosne i Hercegovine ne osigura ono što im povijesno, politički i po Ustavu BiH pripada - punu ravnopravnost i ostvarenje svih njihovih prava kao konstitutivnog naroda.

"To je moja misija, to je naša zajednička dužnost, želja i obveza, i na tom putu nećemo posustati, a uvjeren sam kako ću upravo u vama imati podršku u zajedničkim naporima kojim ćemo osigurati povijesni kontinuitet opstanka Hrvata u Bosni i Hercegovini," rekla je podsjetivši kako je od početka svojeg mandata radikalno preokrenula politiku Hrvatske na međunarodnoj sceni i pred svjetskim vođama zagovarala prava Hrvata kao konstitutivnog naroda Bosne i Hercegovine.

"Hrvatski narod oduvijek je bio privržen i odan svojoj zemlji, njegujući svoj povijesni i kulturni identitet te cijeneći svakog tko poštuje druge, a jedino se zajedništvom, slogom i razumijevanjem može graditi dom i stvarati budućnost zajednice," kazala

O Prstenu...

Grabar-Kitarović: Pratim rezultate Udruge koja je sa svojim brojnim članovima pokrenula niz dobrotvornih projekata i izravne pomoći potrebitima, i prepoznajem ih kao istinske domoljubne izraze iskrene ljubavi prema svojem zavičaju te dokaze čvrste solidarnosti, milosrđa i ljubavi za svoj narod

Čović: Iako ste nepolitička udruga, uspjeli ste da hrvatski narod u BiH bude nikad snažniji. Vjerujem da će Prsten nastaviti svoje djelovanje u korist Hrvata BiH u skladu sa svojim sloganom Snaga zajedništva, koji je dovoljno jasna poruka o organiziranosti i djelovanju hrvatskog naroda u BiH, u politici i u svakom drugom segmentu djelovanja

Zubak: Prsten je izraz zajedničke prirodne volje utemeljen na zajedničkim vrijednostima i ciljevima, utemeljen na emocijama i tradiciji, koji stvara zajedničku čvrstu vezu, kao dominantnu snagu i temelj svakog društva. Prsten je udruga koja međusobno povezuje i pomaže Hrvatima bez obzira na to gdje bili. Prsten je udruga koja ne poznaje i ruši sve granice

Klaić: Pozivam sve da se pridruže Prstenu, općem simoblu vrijednosti i povezanosti, kako bismo pridonijeli ostvarenju bitnih ciljeva hrvatskog naroda jer - snaga je u zajedništvu

je, istaknuvši važnost ulaganja u mlade, učeci ih kako će osigurati svoju i budućnost svoje domovine. "Obrazovanje je tek prvi korak, a zapošljavanje i omogućavanje egzistencije ključni je temelj ostanka, jer posao je preduvjet koji je mladima potreban kako bi nastavili živjeti u svojoj zemlji." Napomenula je i kako potiče hrvatske gospodarstvenike da se okrenu ulaganjima u Bosnu i Hercegovinu, osnivanju novih tvrtki i pokretanju novih investicija kako bismo našim mladim omogućili posao i opstanak. Kazala je kako prati rezultate Udruge koja je sa svojim brojnim članovima pokrenula niz dobrotvornih projekata i izravne pomoći potrebitima te ih prepoznaje kao istinske domoljubne izraze iskrene ljubavi prema svojem zavičaju te dokaze čvrste solidarnosti, milosrđa i ljubavi za svoj narod. Zahvalila je Udruzi Prsten što je imala jasnu viziju budućnosti hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini i u okvirima svojih mogućnosti radila na poboljšanju njegova položaja i očuvanju temeljnih vrijednosti, prosperiteta i jedinstva.

ČOVIĆ - SNAGOM ZAJEDNIŠTVA U KORIST HRVATA BIH

Predsjednik HNS-a Dragan Čović čestitao je obljetnicu i pohvalio aktivnosti koje Udruga Prsten u BiH provodi, izrazivši zadovoljstvo što su se tim povodom okupili svi koji prepoznaju važnost uloge i djelovanja Prstena, u RH i u BiH. Uvjeren je da će novoizabrano vodstvo Prstena u BiH to poslanje pretočiti u jasnu viziju kakva je i nakana bila kad se osnovao Prsten u RH, povezujući tako sve bosanskohercegovačke Hrvate. Napominjući kako nije lako motivirati Hrvate u i izvan BiH oko ideja na kojima počiva Prsten, Čović je zahvalio predsjedniku Prstena u RH Pavi Zubaku i svim njegovim suradnicima, istaknuvši kako je Prsten u BiH potaknuo hrvatski narod na osmišljavanje političkog razmišljanja i djelovanja u zadnjih desetak godina.

"Hrvatski narodni sabor dobio je svoj temelj i vrijednosti u zadnjih desetak godina na snazi koju smo crpili iz Prstena. S te strane velika hvala jer ste kao nepolitička udruga uspjeli da hrvatski narod u BiH bude nikad snažniji. Hvala vam, jer da nije bilo vas bojim se da bi u ovih desetak godina neki od nas zalutali. Neki od nas bi drugačije razmišljali u svojem djelovanju i poslanju, a i uopće u budućnosti hrvatskog naroda," zaključio je Čović.

Osvrnuvši se na današnju ulogu hrvatskog naroda u BiH, istaknuo je kako je aktualna težnja postati moderno uređeno društvo u sklopu

"Isticat ćemo stalno zajedništvo jer mislimo da je to važno i važnije nego ikad. Puno je zajedničkih vrijednosti koje nas povezuju - podrijetlo, tradicija, upornost, odgovornost, ponos, poštenje, međusobno uvažavanje, uključivost, ali i raznolikost koju smatramo velikim bogatstvom," poručio je predsjednik Prstena u RH Pavo Zubak

“Namjera nam je okupljanjem i povezivanjem Hrvata u Prsten pridonijeti promicanju gospodarskih potencijala, znanstvenih, etničkih, povijesnih, socijalnih, prosvjetnih, kulturnih, nacionalnih, tradicijskih i drugih vrijednosti hrvatskog naroda,” istaknuo je novoizabrani predsjednik Prstena u BiH Marijan Klaić

euroatlantskih integracija, racionalno organizirano u kojoj će Hrvati kao ustavno ravnopravan narod predlagati i birati svoje predstavnike i odlučivati o svojoj budućnosti. “A tu nam upravo vi predstavnici Prstena i s druge strane granice, nadam se uskoro i schengenske, možete pomoći kako bismo bili vezaniji nego ikad,” kazao je Čović, izazivši uvjerenje da će Prsten nastaviti svoje djelovanje u korist Hrvata BiH u skladu sa svojim sloganom Snaga zajedništva, koji je dovoljno jasna poruka o organiziranosti i djelovanju hrvatskog naroda u BiH, u politici i svakom drugom segmentu djelovanja.

ZUBAK - ZAJEDNIŠTVO VAŽNIJE NEGO IKAD

Obraćajući se nazočnima na svečanoj akademiji, predsjednik Udruge Hrvata BiH Prsten Pavo Zubak zahvalio je na potpori koju su pružili i pružaju Udruzi, istaknuvši snagu zajedništva Prstena kao nemjerljiv značaj u potpori Hrvatima u BiH.

“Zajedno s vama 14 godina razvijamo Udrugu Hrvata BiH Prsten, tri godine radimo na projektu Udruge Prsten u BiH i danas ponosno slavimo prvu godinu uspješnog funkcioniranja našeg Prstena,” kazao je Zubak, podsjetivši da su u proteklih 14 godina u humanitarne projekte *prstenovci* uložili više od 14 milijuna kuna, stipendirali više od 200 studenata, gradili zajedništvo i međusobnu potporu.

“Danas smo Prstenu u BiH udahnuili novu snagu i energiju kroz novu organizaciju, pojačano vodstvo - sjedište Prstena je u srednjoj Bosni u Vitezu, predsjednik Marijan Klaić je iz Posavine iz Orašja, dopredsjednik Veseli Čulo iz Mostara, dr. Anto Domić iz Brčkog, Drago Kafadar iz Viteza i Davor Pranjić iz Banja Luke - ekipa kojom se niti jedna vlada ne bi postidjela. A obljetnicu slavimo, gdje nego u Mostaru,” opisao je Zubak primjerom zajedništva Hrvata u Prstenu. Naglasio je njihove uspješne karijere, kao i činjenicu da su svi hrvatski branitelji i imaju ukupno desetero djece, što je istaknuo kao njihovo najveće bogatstvo.

“Ovakva organizacija i regionalni raspored pokazuje jednaku zastupljenost, zajedništvo, zrelost i odgovornost. Isticat ćemo stalno zajedništvo jer mislimo da je to važno i važnije nego ikad. Puno je zajedničkih vrijednosti koje nas povezuju - podrijetlo,

tradicija, upornost, odgovornost, ponos, poštenje, međusobno uvažavanje, uključivost, ali i raznolikost koju smatramo velikim bogatstvom,” kazao je Zubak te dodao: “Nacionalnost ne ističemo posebno, ali je branimo kad osjetimo da je ugrožena. Nastojimo uvažavati i poštovati i sve druge narode i narodnosti uvijek stepenicu više nego što smo uvažavanje primili. Uvijek se osjećamo pobjednicima jer osjećaj žrtve smatramo bijegom od odgovornosti. Naučili smo se zajedno veseliti, ali i tugovati, naučili smo opasnosti pretvoriti u prilike.”

Izrazio je želju da Prsten postane tvornica inicijative i zajedništva, da bude platforma na kojoj svaki pojedinac može dokazati i potvrditi sebe, poručivši: “Prsten je izraz zajedničke prirodne volje utemeljen na zajedničkim vrijednostima i ciljevima, utemeljen na emocijama i tradiciji, koji stvara zajedničku čvrstu vezu, kao dominantnu snagu i temelj svakog društva. Prsten je udruga koja međusobno povezuje i pomaže Hrvatima bez obzira na to gdje bili. Prsten je udruga koja ne poznaje i ruši sve granice.”

Na kraju je istaknuo kako Prsten ima puno planova, puno obveza i veliku odgovornost, ali i sve članove i prijatelje Prstena kao veliku snagu i izvor motivacije, zaključivši: “S vama nema cilja koji je nedostižan.”

Okupljene je pozdravio i počasni predsjednik UBHH Prsten Zdenko Vukić, a novoizabrani predsjednik Prstena u BiH Marijan Klaić kazao je kako je nazočnost brojnih visokih uzvanika i izaslanstava u Mostaru velika čast za sve u Prstenu, ali i odgovornost koja ih obvezuje da svojim radom ispune očekivanja i ostvare ciljeve zbog kojih je Udruga utemeljena. “Namjera nam je okupljanjem i povezivanjem Hrvata u Prsten pridonijeti promicanju gospodarskih potencijala, znanstvenih, etničkih, povijesnih, socijalnih, prosvjetnih, kulturnih, nacionalnih, tradicijskih i drugih vrijednosti hrvatskog naroda,” kazao je Klaić, dodajući kako su im strateški ciljevi usmjereni k pružanju gospodarske, materijalne, financijske i svake druge potpore Hrvatima Bosne i Hercegovine.

Napomenuo je kako je statutarnim izmjenama stvoren pravni okvir za utemeljenje četiri područne Udruge – u Posavini s Brčko Distriktom, Srednjoj Bosni, Hercegovini i Republici Srpskoj, te istaknuo kako je utemeljenje podružnica i omasovljenje članstva prioritet u idućoj godini. Također, najavio je veći angažman svih sastavnica Udruge, klubova i Foruma mladih, koje posebno žele potaknuti na aktivnije sudjelovanje u radu Udruge i kreiranju programa pomoći mladima.

“Podržavamo politiku koja će Hrvatima osigurati legitimno predstavljanje i jednakopravnost bez majorizacije,” kazao je Klaić, izazivši pritom potporu politici Hrvatskog narodnog sabora. Na kraju je pozvao sve da se pridruže Prstenu, općem simoblu vrijednosti i povezanosti, kako bi pridonijeli ostvarenju bitnih ciljeva hrvatskog naroda jer, poručio je zaključno, snaga je u zajedništvu.

Predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović i predsjednik HNS-a BiH Dragan Čović bili su pokrovitelji svečane akademije u Mostaru

PETAR GRAŠO ZA

Koncert su otvorili Max Bruch Trio Zagrebačke filharmonije, potom je na harmonici nastupio Luka Brnjić s ljubljanske glazbene akademije, a nositelj koncerta bio je poznati hrvatski glazbenik Petar Grašo, koji je izrazio zadovoljstvo što može pomoći potrebitima u Bosni i Hercegovini

————— **Marija TROGRLIĆ**, fotografije: **Mladen ČOBANOVIĆ**

U prepunoj Dvorani Hrvatske vojske "Zvonimir" u sjedištu Ministarstva obrane RH u Zagrebu 10. studenog 2019. održan je humanitarni koncert za tradicionalnu božićnu humanitarnu akciju Foruma mladih koja se pod nazivom Mladi mladima održava jedanaestu godinu zaredom.

Uz brojne članove i prijatelje Udruge Hrvata BiH Prsten, koncertu su nazočili izaslanik potpredsjednika Vlade i ministra obrane brigadir Tomislav Galić i izaslanik načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga RH brigadir Željko Belić, predsjednik Prstena Pavo

Bio je to koncert za pamćenje. Grašo je svojim izvrsnim izvedbama naoko komornu dvoranu ubrzo pretvorio u plesni podij za publiku u kojoj su bili pripadnici svih naraštaja, a posebno veseli bili su oni najmlađi

Zubak, dopredsjednik Marjan Biškić, počasni predsjednik Ilija Tolić kao i drugi članovi Predsjedništva i Upravnog odbora Prstena.

KONCERT ZA PAMĆENJE

Pozdravljajući sve okupljene u ime organizatora, predsjednica Foruma mladih Klara Barišić istaknula je kako su ove godine sredstva namijenjena djeci iz Doma za djecu bez roditeljske skrbi Majčino selo iz Međugorja. "Dolazi nam 20-etero djece u dobi od 5 do 19 godina na zagrebački advent. Sve troškove pokrivamo sredstvima ovog koncerta,"

CELL 4

PHOTO REEL 4A

CELL 5

PHOTO REEL 5A

CELL 1

PHOTO REEL 1

CELL 4

4A

CELL 5

5A

CELL 1

1

DJECU MEĐUGORJA

pojasnila je, podsjetivši da su takve akcije održali i prošlih godina u suradnji s domovima za nezbrinutu djecu širom Bosne i Hercegovine, svjedočeći pritom neizmjerne dječjoj radosti.

"Ovo je samo mali dio onog što Udruga Hrvata Bosne i Hercegovine Prsten radi. Kao članovi Udruge posebno smo ponosni na Zakladu Prsten koja dodjeljuje stipendije, djeluje već 12 godina i u tom je razdoblju dodijelila stipendije u iznosu od četiri milijuna kuna," kazala je kao bivša stipendistica Zaklade Prsten, istaknuvši pritom kako je u 14 godina djelovanja Udruga Prsten izdvojila 15 milijuna kuna za različite humanitarne akcije.

"Ova akcija ne bi mogla biti održana da se naši večerašnji izvođači nisu odazvali pozivu i prihvatili nastupiti bez honorara. To ih čini našim donatorima, i zbog toga im velika hvala," poručila je Klara uoči koncerta, zahvalivši ujedno drugim donatorima - Ministarstvu obrane RH, Printera grupi te Službi zaštite muzičkih prava (ZAMP). Zahvalila je i članovima Foruma mladih koji su volonterski i lavovski radili na pripremi koncerta i humanitarne akcije,

poručivši: "Večeras smo ovdje zbog humanosti, iz prirodne potrebe da pomognemo bližnjem. Zato vas pozivamo da nastavite pratiti ovu akciju i Forum mladih jer je svatko od nas punopravni član tima koji se bori za bolje sutra onih kojima je pomoć potrebna."

Koncert su otvorili Max Bruch Trio, renomirani klasični trio glazbenika Zagrebačke filharmonije - Hiwote Tadesse (viola), Marko Zavišić (klarinet) te Domagoj Gušić (piano). Potom je nastupio Luka Brnjić na harmonici, polaznik ljubljanske glazbene akademije koji iza sebe ima osvojena prva mjesta na međunarodnim glazbenim natjecanjima. Nositelj koncerta bio je poznati hrvatski glazbenik Petar Grašo, koji je izrazio zadovoljstvo što može pomoći potrebitima u Bosni i Hercegovini. Bio je to koncert za pamćenje. Grašo je svojim izvrsnim izvedbama naoko komornu dvoranu ubrzo pretvorio u plesni podij za publiku u kojoj su bili pripadnici svih naraštaja, a posebno veseli bili su oni najmlađi.

"Večeras smo ovdje zbog humanosti, iz prirodne potrebe da pomognemo bližnjem. Zato vas pozivamo da nastavite pratiti ovu akciju i Forum mladih jer je svatko od nas punopravni član tima koji se bori za bolje sutra onih kojima je pomoć potrebna," poručila je predsjednica Foruma mladih Klara Barišić

CELL 4

PHOTO REEL 4A

CELL 5

PHOTO REEL 5A

CELL 1

PHOTO REEL 1

CELL 4

4A

CELL 5

5A

CELL 1

1

BOŽIĆNA HUMANITARNA

MLADI

Štićenici Majčina sela na zagrebačkom Adventu

U sklopu božićne humanitarne akcije Mladi mladima, koju jedanaestu godinu zaredom organizira Forum mladih Udruge Prsten, prvog su adventskog vikenda štićenici Majčina sela iz Međugorja boravili u Zagrebu. Dvadesetak djece u dobi od 5 do 19 godina zajedno sa šestero pratitelja iz ustanove uživali su u čarima zagrebačkog Adventa

Marija TROGRLIĆ, foto: **Forum mladih**

U sklopu božićne humanitarne akcije Mladi mladima, koju jedanaestu godinu zaredom organizira Forum mladih Udruge Prsten, prvog su adventskog vikenda štićenici Majčina sela iz Međugorja boravili u Zagrebu. Dvadesetak djece u dobi od 5 do 19 godina zajedno sa šestero pratitelja iz ustanove uživali su u čarima zagrebačkog Adventa tijekom 30. studenog i 1. prosinca 2019. godine.

U pratnji Forumaša bili su u kinu i Zoološkom vrtu te na Dinamovu stadionu. Posjetili su zagrebačku katedralu i Tehnički muzej, kao i tunel Grič, a u večernjim satima nazočili su paljenju lampica povodom prve nedjelje adventa. Pridružili su im se i bivši štićenici Majčina sela koji se nalaze u Zagrebu te članovi menadžmenta Petra Graše, koji je bio nositelj humanitarnog koncerta.

Bio je to vrlo naporan vikend s puno hodanja, no ispunjen smijehom i radošću koji nisu silazili s lica djece i njihovih pratitelja, kao i volontera Foruma mladih. Tijekom boravka u Zagrebu djeca su bila smještena u Franjevačkom samostanu u Dubravi, a *forumaši* su

CELL 4

PHOTO REEL 4A

CELL 5

PHOTO REEL 5A

CELL 1

PHOTO REEL 1

CELL 4

4A

CELL 5

5A

CELL 1

1

AKCIJA MLADIMA

Akcija se nastavlja...

Božićna akcija Mladi mladima prerasla je u tradiciju, a ovogodišnja akcija nastavlja se darivanjem ustanova s kojima je Forum mladih i prije surađivao poput Kuće nade iz Odžaka, Duge iz Travnika, te Vodopada ljubavi iz Jajca, Male škole iz Vareša i Udruge Angelus iz Domaljevca

kao pravi domaćini brinuli da im ništa ne nedostaje. "Neizmerno smo zahvalni na novim prijateljstvima, dugim razgovorima, zagrljajima i šalama koje smo razmijenili s djecom," kazali su predstavnici Forum mladih, izrazivši posebnu zahvalnost Petru Graši i svim donatorima akcije među kojima su Stadion Maksimir, Zoološki vrt, Tehnički muzej Nikola Tesla, Turistička

zajednica Grada Zagreba, restoran Sofra Green Gold, pizzeria Rikula te Pauza.hr.

Božićna akcija Mladi mladima prerasla je u tradiciju, a ovogodišnja akcija nastavlja se darivanjem ustanova s kojima je Forum mladih i prije surađivao poput Kuće nade iz Odžaka i Duge iz Travnika te Vodopada ljubavi iz Jajca.

Donacija za humanitarnu akciju Mladi mladima

Svi koji žele poduprijeti akciju Mladi mladima, mogu tijekom cijele godine uplatiti sredstva na račun Udruge Prsten IBAN HR03 2390 0011 1003 28241 (Hrvatska poštanska banka) ili IBAN: HR50 2340 0091 1106 6523 7 (Privredna banka Zagreb) s naznakom "Donacija za humanitarnu akciju Mladi mladima"

CELL 4

PHOTO REEL 4A

CELL 5

PHOTO REEL 5A

CELL 1

PHOTO REEL 1

CELL 4

4A

CELL 5

5A

CELL 1

1

OBIČAJ TETOVIRANJA KATOLIKA SREDIŠNJE BOSNE

Kad, zašto i od koga su Hrvati katolici preuzeli taj običaj nije moguće pouzdano utvrditi, ali se pouzdano zna da je u vrijeme osmanske okupacije Bosne urezivanje kršćanskih simbola u kožu, na dijelovima tijela koji uglavnom nisu bili prekriveni odjećom, imalo izniman značaj za opstanak katolika na tim prostorima te za očuvanje njihova etničkog i kršćanskog identiteta kroz to vrlo burno povijesno razdoblje

prof. dr. sc. **Vera REDE**

U bogatom kulturnom i tradicijskom naslijeđu Hrvata srednje Bosne izdvaja se lijepi običaj ukrašavanja kože postupkom bocanja ili sicanja ili kako bi se danas reklo – tetoviranja.

Kad, zašto i od koga su Hrvati katolici preuzeli taj običaj nije moguće pouzdano utvrditi, ali se pouzdano zna da je u vrijeme osmanske okupacije Bosne urezivanje kršćanskih simbola u kožu, na dijelovima tijela koji uglavnom nisu bili prekriveni odjećom, imalo izniman značaj za opstanak katolika na tim prostorima te za očuvanje njihova etničkog i kršćanskog identiteta kroz to vrlo burno povijesno razdoblje.

Osnovni motiv svih tradicionalnih tetovaža bosanskih katolika uvijek je križ. Križevi mogu biti jednostavni ili ukrašeni različitim dekoracijama, pojedinačni ili složeni u kompozicije s mnoštvom malih križića. Složenije tetovaže imaju svoje nazive kao što su: kolo, ogradica, jelica, narukvica, grančica, klas i drugo. Nanosili su se najčešće na ruke (prste,

šake, zapešće, podlaktice, nadlaktice), ali i na druge dijelove tijela (prsna, čelo i korijen nosa). Neki su motivi imali svoja uobičajena mjesta na tijelu, a neki su bili tipični za određeno zemljopisno područje.

Bocanje se puno češće prakticiralo kod žena nego kod muškaraca. Djevojčice su tetovirane u vrlo ranoj dobi od 6 do 12 godina, rijetko poslije, a sam obred obavljao se na posebne dane u godini: na blagdane sv. Josipa i sv. Ivana Krstitelja, na Cvjetnicu, Blagovijest ili u Velikom tjednu.

Tetovaže su nanošene brzim bockanjem igle dovoljno duboko u kožu i utrljavanjem boje koja se dobila miješanjem ugljene prašine ili čađi s medom, mlijekom ili pljuvačkom. Također se koristila rakija, smola od bora i petrolej. Prije samog bockanja na koži bi se nacrtao željeni motiv, a ponekad su korištene i šablone napravljene od kore drveta. Na izbočano mjesto stavljala se čista krpa i ostavila nekoliko dana dok koža ne

Veseli činjenica da sve više mladih žena i muškaraca, čije su bake na svojim rukama i prsima imale urezane trajne simbole pripadnosti katoličkoj vjeri, postaje svjesno dubokog značenja ovog običaja i ponosi se svojim precima koji su i u najtežim vremenima znali što im je činiti i kome pripadaju

Osnovni motiv svih tradicionalnih tetovaža bosanskih katolika uvijek je križ. Križevi mogu biti jednostavni ili ukrašeni različitim dekoracijama, pojedinačni ili složeni u kompozicije s mnoštvom malih križića

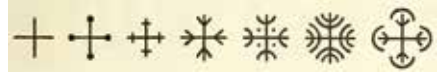

zaraste. Bocabanje su izvodile uglavnom starije žene koje su u tome imale iskustva.

Tradicija tetoviranja polako se gasila u vremenu iza Drugog svjetskog rata te ovaj običaj danas ne postoji u svojem izvornom obliku. Još uvijek, ali rijetko, možemo sreći žene koje su tetovirane u djetinjstvu i koje ponosno pokazuju svoje prekrasne izbočane simbole.

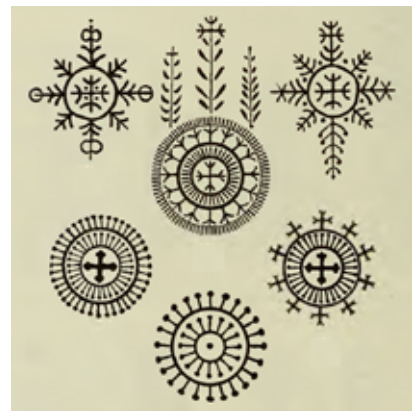
Veseli činjenica da sve više mladih žena i muškaraca, čije su bake na svojim rukama i prsima imale urezane trajne simbole pripadnosti katoličkoj vjeri, postaje svjesno dubokog značenja ovog običaja i ponosi se svojim precima koji su i u najtežim vremenima znali što im je činiti i kome pripadaju.

Jednostavniji oblici križeva

Motivi narukvice urezivali su se oko ručnog zgloba

Ne želeći nagovarati na tetoviranje, onima koji se pak odluče to napraviti predlažemo da razmotre prekrasne motive koje su u svoju kožu trajno urezivali bosanski katolici

Slike su preuzete iz djela Ćire Truhelke:
Tetoviranje Hrvata katolika u Bosni Hercegovini

U žepačkom kraju Božić se ne može zamisliti bez kešketa. Keške je tradicionalno jelo Hrvata koji žive u središnjoj Bosni. Recept za spravljanje kešketa prenosi se s koljena na koljeno još od turskog vremena

Zrinka JUKIĆ

BOŽIĆNI OBIČAJI U

Rodenje Kristovo u ljudima uvijek budi radost, toplinu, želju za zajedničkim obiteljskim okupljanjima. Iščekujući Božić u vremenu došašća, žitelji žepačkog kraja s posebnom se požrtvovnošću pripremaju za ovaj najradosniji katolički blagdan. Već s prvom nedjeljom došašća, u svakoj se katoličkoj kući osjeća blagdansko ozračje. Pali se prva adventska svijeća, a na vrata se postavljaju adventski vjenčići. To su prvi znakovi da nam se približava nešto veliko, nešto sveto, nešto što iščekujemo s ljubavlju u srcima. Na nedjeljnim misama svećenici najavljuju mise zornice, kako bismo svoja srca na najljepši način pripravili za dolazak malenog Isusa. Uz duhovne, počinju i pripreme za bogati blagdanski stol. U žepačkom kraju Božić se ne može zamisliti bez kešketa. Keške je tradicionalno jelo Hrvata koji žive u središnjoj Bosni. Recept za spravljanje kešketa prenosi se s koljena na koljeno još od turskog vremena. Priprema ovog blagdanskog jela iziskuje popriličan trud pa se stoga uglavnom priprema veća količina kešketa.

Potrebno je očistiti pšenicu kako bi ostala samo zdrava i čista zrna. U čišćenje pšenice uključeni su svi članovi obitelji. Očišćena pšenica opere se i ostavi nekoliko sati u toploj vodi. Kad pšenica omekša, treba je istući kako bi se odstranile

ljskice. Stupa se pravi od izdubljenog drveta. U stupu se stavi nekoliko pregršti vlažne pšenice i jači muškarcu stupaju pomoću drvenog bata, koji je napravljen po dimenzijama stupe. Kad se od pšenice odvoje ljskice, istrese se na stolnjak da se suši. Osušena pšenica istresa se u drvene načve kako bi se ispuhale odvojene ljskice. Nakon toga pšenica se ispire dok voda ne bude potpuno bistra.

Na dno velikog lonca stavi se domaća kokoš ili pijetao, doda pšenica i zalije kipućom vodom. Vode mora biti dvostruko više nego što je mesa i pšenice. Kuha se 8-10 sati na laganoj vatri uz povremeno dolijevanje kipuće vode. Kad se meso raskuha i pšenica omekša, keške se miješa drvenom oklagijom dok ne dobijemo gušču

Foto: Stipa Bunijevac/Agumen

**Na blagdan-
skom stolu,
pored kešketa,
neizostavna je
pečenka koja
se na Badnjak
peče ispred
svake kuće.
S pečenice se u
lim svodak cijedi
mast kapljevinu
koja se koristi
za zalijevanje
kešketa**

Foto: Božica Brkan/Obilizeki

**Originalne nabrnjače
peku se bez šećera s
pekmezom od jabuka**

Keške se jede na Božić. Priprema ovog blagdanskog jela iziskuje popriličan trud pa se stoga uglavnom priprema veća količina kešketa, a može se i zamrznuti

ŽEPAČKOM KRAJU

kašu. Prilikom miješanja odstranjuju se kosti, a meso se pretvara u niti. Keške se ostavi na hladno mjesto kako bi se moglo koristiti više dana, a može se i zamrznuti.

Keške se jede na Božić. Tad se ugrije količina koju želimo pojesti, posoli i prelije kapljevinom, ugrijanom masnoćom koju smo dobili pečenjem pečenice (odojka). Tako pripremljen keške ima najljepši okus i miris.

Na blagdanskome stolu, pored kešketa, neizostavna je pečenka koja se na Badnjak peče ispred svake kuće. Uz pečeno meso i keške, domaćice neizostavno serviraju domaći kruh i kukuruzu, kao i razne salate koje su same pripremile.

Kao što i priliči u to blagdansko vrijeme, svaka kuća miriše na božićne kolače. U žepačkom kraju neizostavne su šape, salnjaci, oblatne, nabrnjače, kiflice punjene domaćim džemovima i orahovom jezgrom te razne vrste štrudli.

Na Badnjak se u svakoj kući kiti krizban (krizman ili krizbam), pri-

rodna jelka. Krizban se nekad ukrašavao šarenim bombonima i ručno izrađenim ukrasima, a sad se ukrašava kupljenim nakitom i lampicama. Krizban kite djeca uz pomoć odraslih.

Većina Žepčaka ide na polnočku, a nakon polnočke ljudi se družu ispred crkve, uz zvuke šargije i violine. Mnogi zaigraju i zapjevaju u kolu, domaćini ponesu rakije i sudžuka pa nazdravljaju jedni drugima kako bi se malo ugrijali i okrijepili.

Budući da je Božić obiteljski blagdan, na prvi dan Božića svi se potrudu doći svojim kućama kako bi sa svojim najmilijim proveli ovaj blagdan i zajedno bili na obiteljskom ručku. Prije jela, ukućani se za obiteljskim stolom pomole kako bi zahvalili Bogu na darovima koje im je dao tijekom godine. Nakon molitve, domaćin nazdravi rakijom Šljivovicom i uputi blagdanske čestitke svim članovima obitelji. Poslije obiteljskog druženja, odlazi se čestitati Božić susjedima i prijateljima

Čestit Božić i nova 2020. godina!

Uz pečeno meso i keške, domaćice neizostavno serviraju domaći kruh i kukuruzu

Foto: Miljenko Brezak/Oblizaki

Na blagdanskome stolu nađu se razni domaći kolači - šape, oblatne, salnjaci, štrudle, kiflice...

Povodom 15. godišnjice smrti Ivanke Bubalo

BIJELA KOŠULJICA IVANKE BUBALO JOŠ BDIJE NAD

BOSNOM

Zar mislite da se danas umorila? Da ne bdije i dalje nad Bosnom svojom ponosnom? I k tomu još da 'proštiš, prkosnoj od sna' - kako je na stotine puta ponavljano u špici njezinih radijskih emisija

Mario ESSERT

"Dušu pokojne Ivanke preporučujem Božjem milosrđu, njezine žive prijatelje ohrabrujem u vjeri u život vječni i uskrsnuće mrtvih, te želim da nam život i rad pokojne Ivanke bude nadahnuće u borbi za istinu i naš opstanak na ovim nama dragim prostorima," napisao je u pogovoru knjige Bijela košuljica Ivanke Bubalo (str. 168) nadbiskup vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, u Sarajevu 2009. godine. Od izlaska knjige prošlo je evo deset godina, a od Ivančina smrtnog stradanja u prometnoj nesreći već punih 15 godina. Je li se nadahnuće i opstanak na dragim prostorima dogodio ili su uši i oči, čak i crkvenih velikodostojnika, i dalje uprte u prevrtljive riječi i lica političara, umjesto u orijaše duha, kakva je bila Ivanka?!

MAJKA TEREZIJA POSAVLJAKA

"Susreti s Ivnkom bili su bogatstvo. Opredijeljena za trajne vrijednosti, bila je pravi prijatelj, u svakom, baš svakom našla je bar zrnce dobra. Krhka izgledom, snažna duha, spremna svakom i uvijek pomoći... Provela je i pomagala mnoge humanitarne aktivnosti, poticala na povratak pro-

Ivanka je poput ostalih Plehančana protjerana s Plehana, ali ona se nikad nije rastala, ni svojim umom ni srcem odvojila ni od Plehana, ni od Plehančana. Prostorna odvojenost njoj nije bila nikakva prepreka...

gnanika kućama, tješila, hrabrila, pa je nisu bez razloga zvali Majkom Terezijom Posavljaka" - napisala je u knjizi (str. 59) njezina kolegica Višnja Mikić.

"O povratku u Bosnu svi su mislili kako će to uradit' netko drugi. Jedino nas je Ivanka učila da svi mi vučemo neko nebo odozgor i da smo tu u Brodu privremeno. Znala je u vlaku sresti mog rođaka, on je negdje od Požege, koji piše pjesme, amaterski, i tako. I čitala je te njegove pjesme, jako su lijepe. Osjetila je kako ljudi ne mogu bez tog svog kraja, zavičaja." (Marko Ešegović, str. 61) "Ivanka je poput ostalih Plehančana protjerana s Plehana, ali se ona nikad nije rastala, ni svojim umom ni srcem odvojila ni od Plehana, ni od Plehančana. Prostorna odvojenost njoj nije bila nikakva prepreka... Razvijala se njezina sklonost, nastojanje i uporna volja, spremna na žrtvu, kako doprijeti i do onih koje ne može osobno susresti. Otuda je potekla njezina djelatnost na radiju, najprije pod naslovom Zov Plehana, a zatim Zov Posavine. Napominjući ljubav prema svom rodnom kraju i njegovim ljudima, a onda vjeru i nadu u njegovu budućnost, u kojoj je ugrađena i odlučnost - vratiti se! Vratiti se, neovisno o bilo kojim i bilo kakvim uvjetima, vratiti se kad bilo i kako bilo, ali - vratiti se! To je bila Ivanka! Njezine su riječi preko radija zvučale onako kako je otkucavalo njezino srce, cijelo njezino biće - jednostavno, blago i milo, ali iz dubine njezina bića - uvjerljivo i snažno." (fra Ivan Čurić, str. 63)

"Izbjeglice, povratnike, obnovu - i ne s malim teškoćama pritom - neumorno prati i o njima izvješćuje. Odlazi i desetine kilometara daleko od mjesta stanovanja. Kako do prije godinu dana nije vozila automobil, teren od Bosanskog Broda, Koliba, Sijekovca preko Koraća, Novog Sela, Bijelog Brda, Žeravca, Dervente, Brusnice, Kuline, Plehana, Cera, Sočanice, Foče i Johovca (južno od Doboja), zatim od Odžaka i okolnih župa, te Orašja (Tolise, Domaljevca) i područja Gradačca (župa Tramošnica)... obilazi često sa suprugom Slavkom i svekrom Ivanom, a kad su oni sprječeni poslom, onda s prijateljima pa čak i s autostopom. Ne jednom! Ali svugdje je stizala - na vrijeme!" (Mijat Jerković, str. 81)

Zar mislite da se danas umorila? Da ne bdije i dalje nad Bosnom svojom ponosnom? I k tomu još da 'proštiš, prkosnoj od sna' - kako je na stotine puta ponavljano u špici njezinih radijskih emisija.

"Kiša, masa ljudi pred mrtvačnicom, svi pod kišobranima. I ništa nisi vidio, ni kad su je iznijeli. Samo se čuo glas... U onoj gužvi najviše me dojmilo kada sam vidjela one njene siromahe kako plaču.. I riječi svećenika: Ivanka, mi smo svi ovdje mrtvi, a ti si jedina živa." (Brankica Lukačević, str. 158)

Imamo li mudrosti i snage tu istinu pronijeti cijelim svijetom, kako bi bijela košuljica Ivanke Bubalo sakupila raspršene žitelje Bosanske Posavine - da se vrate Bogu i rodnom zavičaju.

KNJIGE PRAĆENE IZVORNOM POSAVSKOM PJESMOM

Marija TROGRLIĆ

Prilog je to očuvanju tradicije i običaja njihova zavičaja iz kojeg su braća Adžamić otišli ne svojom voljom, ali ga i danas nose u svojim srcima i čuvaju u svojim pjesmama

Tri knjige autora Jure Adžamića, učitelja i diplomiranog socijalnog radnika iz Modriče, po mnogočemu su posebne. Knjige su nastajale prije nekoliko desetljeća, a izdane su 2018. godine u vlastitoj nakladi.

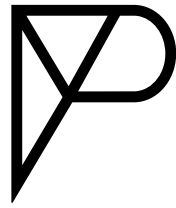
Knjiga *Tragovi* prati vrijeme od šezdesetih godina prošlog stoljeća do početka ovog i obuhvaća radove autora objavljene u tiskovinama i časopisima te na radiju u BiH i RH, kao i radove u drugim područjima društvenog angažmana. Riječ je o radovima nastalim u njegovim mladim danima, a mnogi su sačuvani u izvornom obliku, unatoč ratu, progonstvu i čestim selidbama. Knjiga je ilustrirana crtežima autora koji su objavljeni u časopisu *Socijalni radnik*, a crteži su bili i izloženi u prostorijama Udruge naseljenika u Glini.

Naslovnica knjige *K izvoru* na kojoj je crtež starog glinskog mosta također je djelo autora Jure Adžamića, dok su ostali crteži u toj knjizi rad akademskog slikara i kipara Mate Andrića, Jurina prijatelja iz zavičaja. Većina tekstova nastajala je prije tridesetak godina, a rukopisi su također sačuvani u originalu.

“U Glini, gradu u kojem sam radio jedanaest godina i čije je pučanstvo u Domovinskom ratu bilo prisiljeno privremeno napustiti

svoje domove, pronalazio sam novi zavičaj, kao što sam ga nalazio i u Rijeci, Rabu, Loparu i sada u Sesvetama. Sve su to mostovi koji me vezuju, isto kao što i Posavina vezuje dvije zemlje i dva zavičaja,” kazuje Jure Adžamić. S bratom Matom napisao je i uglazbio pjesmu *Posavina dvije zemlje spaja*, po kojoj je nazvan njihov peti te ujedno posljednji nosač zvuka snimljen 2008. godine. Ta i druge pjesme koje su braća Adžamić napisali i uglazbili o rodnoj Posavini i drugim temama objavljene su u knjizi *Zavičaj*. Naslovnica te knjige rad je slikara Pere Mijića, također prijatelja iz zavičaja, a u ovitku je knjige i nosač zvuka s uglazbljenih 45 pjesama prije objavljenih na ukupno pet nosača zvuka. Prvi je nazvan *Volim svoju Posavinu* (2004.), drugi *Pjesme stare* (2005.), potom je nastao nosač zvuka pod nazivom *Stani brate* (2006.) te *Zavičaj* (2007.).

Sve tri knjige praćene su izvornom posavskom pjesmom, a prema riječima autora dobro su prihvaćene kod čitatelja, posebno ljubitelja izvorne pjesme i glazbe. Prilog je to očuvanju tradicije i običaja njihova zavičaja iz kojeg su braća Adžamić otišli ne svojom voljom, ali ga i danas nose u svojim srcima i čuvaju u svojim pjesmama.

PRINTERA

mi tiskamo
časopis

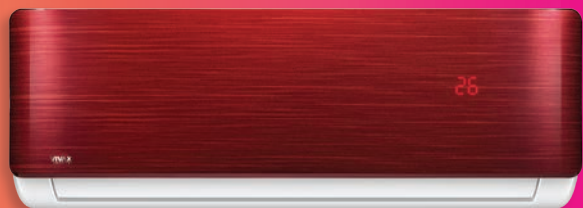

Prsten

www.printera.hr

15 VIVAX GODINA S VAMA

Hrvatski brend potrošačke elektronike slavi 15 godina postojanja na tržištu, a izvozi se u više od 35 država.

Opremite u potpunosti dom s više od 300 proizvoda po pristupačnim cijenama. Uvjerite se u kvalitetu nagrađivanih klima uređaja u bojama, gledajte omiljene filmove na pametnim i velikim TV uređajima proizvedenima u Hrvatskoj, upotpunite kuhinju malim kućanskim aparatima i bijelom tehnikom, te doživite vrhunsku zabavu i povezanost s Vivax mobilnim, tablet i audio uređajima.

Juicy®

**100% TVOJI
VEĆ 20 GODINA**

Hvala Vam!